

Годишен консолидиран доклад за дейността
Годишен консолидиран доклад за плащанията
към правителства
Доклад на независимия одитор
Консолидиран финансов отчет

ИНВЕСТ КЕПИТЪЛ АД

31 декември 2022 г.

INVEST CAPITAL JSC

Съдържание

	Страница
Годишен консолидиран доклад за дейността	-
Годишен консолидиран доклад за плащанията към правителства	-
Доклад на независимия одитор	-
Консолидиран отчет за финансовото състояние	1
Консолидиран отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход	3
Консолидиран отчет за промените в собствения капитал	4
Консолидиран отчет за паричните потоци	6
Пояснения към консолидирания финансов отчет	7

Консолидиран отчет за финансовото състояние

	Пояснение	31.12.2022 хил. лв.	31.12.2021 хил. лв.
Активи			
Имоти, машини и съоръжения	9	371 374	403 165
Активи с право на ползване	10	405 998	418 377
Инвестиционни имоти	11	556 165	534 135
Репутация	12	23 737	23 774
Нематериални активи	13	108 476	125 070
Отсрочени данъчни активи	14	13 684	8 566
Инвестиции, отчитани по метода на собствения капитал	7	26 713	26 866
Предоставени кредити и аванси на банкови клиенти	15	3 188 328	3 049 092
Финансови активи, оценявани по справедлива стойност през печалбата или загубата	16	2 183 843	2 050 196
Дългови инструменти, оценявани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход	17	559 445	859 441
Капиталови инструменти, оценявани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход	18	101 150	82 495
Други финансови активи, оценявани по амортизирана стойност	19	2 064 387	1 580 889
Вземания по застрахователни и презастрахователни договори	21	58 894	49 999
Презастрахователни активи	30	73 905	69 054
Данъчни вземания	20	4 069	1 834
Други вземания	22	44 114	27 514
Материални запаси	23	114 651	74 304
Пари и парични еквиваленти	24	2 182 676	2 383 947
Общо активи		12 081 609	11 768 718

Изготвил: /А. Керезов/

Изпълнителен директор: /И. Каменов/

Дата: 31.08.2023 г.

С одиторски доклад от дата 18.09.2023 г.
Марий Апостолов

Управител
Грант Торнтон ООД, одиторско дружество

Зорница Джамбазка
Регистриран одитор, отговорен за одита

Консолидиран отчет за финансовото състояние (продължение)

Собствен капитал и пасиви	Пояснение	31.12.2022 хил. лв.	31.12.2021 хил. лв.
Собствен капитал			
Акционерен капитал	25.1	130 000	130 000
Други резерви	25.2	285 770	290 494
Неразпределена печалба от предходни периоди		419 504	498 258
Печалба за годината		34 136	23 229
Собствен капитал, отнасящ се до акционерите на Инвест Кепитъл АД		869 410	941 981
Неконтролиращо участие		740 366	794 382
Общо собствен капитал		1 609 776	1 736 363
Пасиви			
Задължения към депозанти	26	7 315 692	6 917 880
Други финансови задължения	27	696 122	751 460
Задължения към осигурени лица	28	1 757 026	1 708 674
Пенсионни и други задължения към персонала	29.2	20 282	19 417
Отсрочени данъчни пасиви	14	26 063	36 615
Застрахователни резерви	30	254 889	238 896
Задължения по застрахователни и презастрахователни договори	31	31 698	25 986
Задължения по лизингови договори	32	306 674	281 696
Данъчни задължения	33	7 456	6 766
Други задължения	34	55 931	44 965
Общо пасиви		10 471 833	10 032 355
Общо собствен капитал и пасиви		12 081 609	11 768 718

Изготвил: _____
/А. Керезов/

Изпълнителен директор: _____
/И. Каменов/

Дата: 31.08.2023 г.

С одиторски доклад от дата 18.09.2023 г.

Марий Апостолов

Управител

Грант Торнтон ООД, одиторско дружество

Зорница Джамбазка
Регистриран одитор, отговорен за одита

Консолидиран отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватния доход

	Поясн.	2022 хил. лв.	2021 хил. лв.
Приходи от нефинансова дейност	35	554 428	468 095
Промяна в справедливата стойност на инвестиционни имоти	11	4 848	2 500
Печалба от продажба на нетекущи активи	36	29 401	356
Общо приходи от нефинансова дейност		588 677	470 951
Приходи от застраховане	37	228 421	219 508
Разходи по застраховане	38	(178 421)	(153 395)
Нетен резултат от застраховане		50 000	66 113
Приходи от лихви	39	187 331	169 453
Разходи за лихви	40	(47 488)	(44 930)
Нетни приходи от лихви		139 843	124 523
Нетен резултат от операции с финансови инструменти	41	(40 019)	79 905
Оперативни и административни разходи	42	(771 921)	(682 546)
Печалба от инвестиции, отчитани по метода на собствения капитал	7	5 535	4 312
Други финансови приходи	43	77 877	83 547
Доход за разпределяне по осигурителни партии		16 256	(98 663)
Печалба за годината преди данъци		66 248	48 142
Разходи за данъци върху дохода	44	(9 666)	(6 644)
Нетна печалба за годината		56 582	41 498
Друга всеобхватна загуба:			
<i>Компоненти, които не се рекласифицират в печалбата или загубата</i>			
Преценка на капиталови инструменти, оценявани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход, нетно от данъци		(30 558)	210
Преценки на задълженията по планове с дефинирани доходи		353	(150)
<i>Компоненти, които се рекласифицират в печалбата или загубата</i>			
Загуба от финансови инструменти, нетно от данъци		-	(4 752)
Друга всеобхватна загуба		(30 205)	(4 692)
Общо всеобхватен доход за годината		26 377	36 806
Нетна печалба за годината, принадлежаща на:			
Акционерите на Инвест Кепитъл АД		34 136	23 229
Неконтролиращо участие		22 446	18 269
Общо всеобхватен доход за годината, принадлежащ на:			
Акционерите на Инвест Кепитъл АД		16 014	20 445
Неконтролиращо участие		10 363	16 361

Изготвил:

/А. Керезов/

Изпълнителен директор:

/И. Каменов/

Дата: 31.08.2023 г.

С одиторски доклад от дата 18.09.2023 г.

Марий Апостолов

Управител

Грант Торнтон ООД, одиторско дружество

Зорница Джамбазка

Регистриран одитор, отговорен за одита

Консолидиран отчет за промените в собствения капитал

Всички суми са в хил. лв.

	Собствен капитал, принадлежащ на акционерите на Инвест Кепитъл АД				Неконтроли ращо участие	Общо капитал
	Акционерен капитал	Други резерви	Неразпределена печалба	Общо		
Салдо към 1 януари 2022 г.	130 000	290 494	521 487	941 981	794 382	1 736 363
Ефект от промяна в счетоводната политика (пояснение 5)	-	-	(122 790)	(122 790)	(46 833)	(169 623)
Салдо към 1 януари 2022 г., преизчислено	130 000	290 494	398 697	819 191	747 549	1 566 740
Бизнес комбинации	-	(9 327)	43 532	34 205	(17 546)	16 659
Транзакции със собствениците	-	(9 327)	43 532	34 205	(17 546)	16 659
Печалба за годината	-	-	34 136	34 136	22 446	56 582
Друга всеобхватна загуба	-	(18 122)	-	(18 122)	(12 083)	(30 205)
Общо всеобхватен доход за годината	-	(18 122)	34 136	16 014	10 363	26 377
Разпределение на печалба от предходни периоди	-	22 619	(22 619)	-	-	-
Изменение в специализирани резерви	-	106	(106)	-	-	-
Салдо към 31 декември 2022 г.	130 000	285 770	453 640	869 410	740 366	1 609 776

Изготвил: /А. Керезов/

Изпълнителен директор: /И. Каменов/

Дата: 31.08.2023 г.

С одиторски доклад от дата 18.08.2023 г.
Марий Апостолов
Управител
Грант Торнтон ООД, одиторско дружество

Зорница Джамбазка
Регистриран одитор, отговорен за одита

Консолидиран отчет за промените в собствения (продължение)

Всички суми са в хил. лв.

	Собствен капитал, принадлежащ на акционерите на Инвест Кепитъл АД			Неконтролиращо участие	Общо капитал
	Акционерен капитал	Други резерви	Неразпределена печалба		
Салдо към 1 януари 2021 г.	130 000	279 911	508 893	777 770	1 696 574
Бизнес комбинации	-	1 173	2 529	769	4 471
Транзакции със собствениците	-	1 173	2 529	769	4 471
Печалба за годината	-	-	23 229	18 269	41 498
Друга всеобхватна загуба	-	(2 784)	-	(1 908)	(4 692)
Общо всеобхватен доход за годината	-	(2 784)	23 229	16 361	36 806
Разпределение на печалба от предходни периоди	-	12 774	(12 774)	-	-
Изменение в специализирани резерви	-	(580)	580	-	-
Други изменения	-	-	(970)	(518)	(1 488)
Салдо към 31 декември 2021 г.	130 000	290 494	521 487	794 382	1 736 363

Изготвил: /А. Керезов/

Изпълнителен директор: /И. Каменов/

Дата: 31.08.2023 г.

С одиторски доклад от дата 18.09.2023 г.
Марий Апостолов

Управител

Грант Торнтон ООД, одиторско дружество

Зорница Джамбазка

Регистриран одитор, отговорен за одита

Консолидиран отчет за паричните потоци

Пояснение	2022 хил. лв.	2021 хил. лв.
Постъпления от краткосрочни заеми	181 264	66 062
Плащания по краткосрочни заеми	(158 906)	(54 724)
Продажба на текущи финансови активи	318 517	450 485
Придобиване на текущи финансови активи	(581 819)	(419 836)
Постъпления от клиенти	621 070	397 035
Плащания на доставчици	(434 929)	(275 854)
Постъпления от осигурени лица	194 330	186 106
Плащания на осигурени лица	(109 064)	(124 150)
Плащания към персонала и осигурителни институции	(128 911)	(129 527)
Постъпления от банкова дейност	74 666 494	61 219 733
Плащания за банкова дейност	(74 306 880)	(60 782 171)
Постъпления от застрахователна дейност	193 094	180 134
Плащания за застрахователна дейност	(141 462)	(132 945)
Платени данъци върху печалбата	(2 732)	(1 086)
Други постъпления/(плащания)	1 341	(13 857)
Нетен паричен поток от оперативна дейност	311 407	565 405
Инвестиционна дейност		
Продажба на асоциирани и дъщерни предприятия, нетно от парични средства	2 200	-
Получени дивиденди от финансови активи	19 210	30 805
Продажба на имоти, машини и съоръжения	61 925	2 644
Придобиване на имоти, машини и съоръжения	(79 789)	(26 120)
Придобиване на нематериални активи	-	(5 177)
Продажба на нематериални активи	(495)	160
Продажба на инвестиционни имоти	2 029	1 544
Придобиване на инвестиционни имоти	(14 286)	(9 905)
Продажба на нетекущи финансови активи	514 634	396 140
Придобиване на нетекущи финансови активи	(897 283)	(756 352)
Получени лихви	39 620	22 066
Постъпления от предоставени заеми	63 821	20 091
Плащания по предоставени заеми	(70 970)	(30 390)
Други постъпления	6 301	25 540
Нетен паричен поток, използван в инвестиционна дейност	(353 083)	(328 954)
Финансова дейност		
Постъпления от получени заеми	48 59 739	89 004
Плащания по получени заеми	48 (164 165)	(144 000)
Платени лихви	48 (10 304)	(9 507)
Плащания по лизингови договори	32 (47 929)	(15 910)
Други плащания	(1 672)	(959)
Нетен паричен поток, използван във финансова дейност	(164 331)	(81 372)
Нетно изменение на пари и парични еквиваленти	(206 007)	155 079
Пари и парични еквиваленти в началото на годината	2 383 947	2 224 254
Печалба от валутна преоценка	4 736	4 614
Пари и парични еквиваленти в края на годината	2 182 676	2 383 947

Изготвил:

/А. Керезов/

Дата: 31.08.2023 г.

С одиторски доклад от дата 16.09.2023 г.

Марий Апостолов

Управител

Грант Торнтон ООД, одиторско дружество

Изпълнителен директор:

/И. Каменов/

Зорница Джамбазка

Регистриран одитор, отговорен за одита

Пояснения към консолидирания финансов отчет

1. Предмет на дейност

Инвест Кепитъл АД (Групата) включва дружеството майка и всички дъщерни дружества, посочени в пояснение 6.1. Основната дейност на Групата включва следните сектори:

- Придобиване, управление и продажба на участия в български и чуждестранни дружества;
- Финансиране на дружества, в които Групата участва;
- Банкови услуги, финанси, застраховане и пенсионно осигуряване;
- Секюритизация на недвижими имоти и вземания;
- Добив на нефт и газ;
- Изграждане на мощности в областта на нефтопреработвателната промишленост, производството на биогорива и производство на изделия от каучук;
- Производство и търговия с петролни и химически продукти;
- Производство на растителни масла, изкупуване, преработка и търговия със зърнени храни;
- Авиационен транспорт и наземни дейности по обслужване и ремонт на самолети и самолетни двигатели;
- Речен и морски транспорт и пристанищна инфраструктура;
- Търговско представителство и посредничество;
- Комисионна, спедиционна и складова дейност.

Инвест Кепитъл АД е регистрирано като акционерно дружество от Софийски градски съд на 29.06.1994 г. с ЕИК 831541734. Седалището и адресът на управление на Дружеството е ул. "Стефан Караджа" 2, София, България.

Дружеството майка се управлява чрез едностепенна система на управление, включваща Съвет на директорите.

Членове на Съвета на директорите на дружеството:

- Тихомир Иванов Митев
- Иво Каменов Георгиев
- Марин Великов Митев
- Богиня Гаврилова Попова
- Миладин Михайлов Минчев.

Дружеството майка се представлява от изпълнителните директори Иво Каменов и Марин Митев, заедно и поотделно.

Броят на служителите на Групата към 31 декември 2022 г. е 4 791.

2. Основа за изготвяне на консолидирания финансов отчет

Консолидираният финансов отчет на Групата е изготвен в съответствие с Международните стандарти за финансово отчитане (МСФО), разработени и публикувани от Съвета по Международни счетоводни стандарти (СМСС) и приети от ЕС. По смисъла на параграф 1, точка 8 от Допълнителните разпоредби на Закона за счетоводството, приложим в България, терминът „МСФО, приети от ЕС“ представляват Международните счетоводни стандарти (МСС), приети в съответствие с Регламент (ЕО) 1606/2002 на Европейския парламент и на Съвета.

Дружеството майка Инвест Кепитъл АД изготвя и одитиран индивидуален.

Отделните елементи на консолидирания финансов отчет на Групата се оценяват във валутата на основната икономическа среда, в която предприятията от Групата извършват дейността си ("функционална валута"). Консолидираният финансов отчет е съставен в български лева (лв.), което е функционалната валута на предприятието майка и на дъщерните дружества, с изключение на тези, опериращи в Германия и Словакия, чиято функционална валута е евро; на дъщерно дружество, опериращо в Македония, чиято функционална валута е македонски денар и на дъщерно дружество в Русия, чиято функционална валута е руска рубла.

Всички суми са представени в хиляди лева (хил. лв.) (включително сравнителната информация за 2021 г.), освен ако не е посочено друго.

Консолидираният финансов отчет е съставен при спазване на принципа на действащо предприятие.

2.1. Макроикономическа рамка, Covid-19 и военният конфликт в Украйна

Икономическата среда през 2022 г. се оформи под въздействието на възстановяването след пандемията от Covid-19, военния конфликт в Украйна, рязкото покачване на цените и обръщането на лихвения цикъл. Поради възстановяването от Covid-19 пандемията и военния конфликт в Украйна, цените на петрола и суровините се повишиха. Военният конфликт в Украйна в глобален мащаб причини нови прекъсвания и ограничаване на доставките на стоки, храни и суровини, което предизвика допълнително поскъпване.

Инфлацията с последвалото парично затягане и енергийната криза са основа на икономическото забавяне в Европейския съюз през последното тримесечие. Ценовият натиск се усили и разшири през 2022 г., като инфлацията достигна рекордни стойности за последните десетилетия.

Българската икономика забавя растежа след средата на 2022 г. и по тримесечия годишният намалява като стойностите му са, както следва: 3.7%, 4.3%, 3.1% и 2.1%. Под въздействие на външното търсене възстановяването на българската икономиката през първото полугодие на 2022 г. изпревари очакванията. В края на 2022 г. делът на държавния дълг към БВП е 22.9% (2021: -23.4%), а по предварителни данни бюджетният дефицит на начислена основа е 2.9%. Пазарът на труда у нас е стабилен при ниско ниво на безработицата в размер на 4.7%.

През 2022 г. пандемията от Covid-19 постепенно затихна и икономическите последици от нея се преодоляват.

Конфликтът между Русия и Украйна оказва значително въздействие върху световната икономика по различни начини, свързани главно с цените на енергийните ресурси. Нарастващите цени и инфлацията в световната икономика вероятно ще имат широкообхватно въздействие върху Групата, свързано с бизнес модела, веригата за доставки, правните и договорните въпроси, служителите, потребителите и оборотния капитал.

Групата е извършила преглед на изложеността на повишен кредитен риск по отношение на контрагентите, опериращи в засегнатите територии, в т.ч. и от наложените санкции. Ръководството на Групата анализира всички факти и обстоятелства относно текущата дейност и операции с тези контрагенти. През периода са признати допълнителни очаквани кредитни загуби в съответствие със счетоводната политика на Групата.

Нарастващите цени и инфлацията в световната икономика вероятно ще имат широкообхватно въздействие върху Групата, свързано с бизнес модела, веригата за доставки, правните и договорните въпроси, потребителите и оборотния капитал. Групата очаква увеличение на оперативните разходи, като е възможно те да доведат индексация и приходите от различните си сегменти.

2.2. Действащо предприятие

Консолидираният финансов отчет е съставен при спазване на принципа на действащо предприятие.

През 2022 г. започна постепенно възстановяване на нивата на дейност на дружествата от сектор авиация, собственост на дъщерно дружество Българиян Еървейз Груп ЕАД, които бяха едни от най-силно засегнатите от пандемията Covid-19 като опериращи в авиационната индустрия и предоставящи услуги, съпътстващи този сектор. Този процес се застъпи със започналите военни действия в Украйна, които доведоха до ограничения в дейностите, свързани със забрани за навлизане на въздухоплавателни средства от Русия и прекратяване на пътуванията от и до Русия. Освен геополитическата несигурност, настъпи и влошаване на цялостната макроикономическа среда, цените на енергията, суровините, стоките и услугите се повишиха значително. Всички тези фактори оказват влияние върху темпа на възстановяване на авиационна дейност, съпътстващите ги услуги и свързаните с тях паричните потоци и съответно да повлияят на дружествата, опериращи в сектор авиация и съпътстващите го услуги.

Ръководството на Групата ще продължи да наблюдава потенциалните ефекти върху всички икономически отрасли и други държави в региона, и по-специално тези, които са свързани с дейността на неговите инвестиции, като взима всички необходими мерки, за да ограничи

потенциалните бъдещи негативни ефекти върху финансовото състояние и резултатите от дейността му през 2023 г. Промяната в бизнес средата в резултат на негативните ефекти в сектор авиация и съпътстващите го услуги би могла да доведе до потенциална негативна промяна в балансовите стойности на активите и пасивите, и резултатите от дейността на Дружеството и неговите инвестиции, които в индивидуалния финансов отчет са оценени след извършването на редица преценки и допускания от страна на ръководството, отчитайки най-надеждната налична информация към датата на приблизителните оценки.

В тези условия ръководството на Групата направи анализ и преценка на способността на Групата да продължи своята дейност като действащо предприятие на база на наличната информация за предвидимото бъдеще. Ръководството очаква, че Групата има достатъчно финансови ресурси, за да продължи оперативната си дейност в близко бъдеще и продължава да прилага принципа за действащо предприятие при изготвянето на консолидирания финансов отчет.

3. Промени в счетоводната политика

3.1. Нови стандарти изменения и разяснения, влезли в сила от 1 януари 2022 г.

Групата прилага следните нови стандарти, изменения и разяснения, които са влезли в сила тази година и са както следва:

Изменения в МСФО 3 Бизнес комбинации, МСС 16 Имоти, машини и съоръжения, МСС 37 Провизии, условни пасиви и условни активи, в сила от 1 януари 2022 г., приети от ЕС

- МСФО 3 Бизнес комбинации – извършена е актуализация на препратките към Концептуалната рамка с изменения на МСФО 3 Бизнес комбинации, без да се променят по същество отчетните изисквания.
- МСС 16 Имоти, машини и съоръжения – изменение на стандарта по отношение на „Приходи преди привеждането на актива в местоположението и в състоянието, необходими за неговата експлоатация“. Забранява се приспадането от стойността на даден имот, машини и съоръжения на всякакви приходи от продажба на произведена продукция, преди привеждането на този актив в местоположението и в състоянието, необходими за неговата експлоатация по начина, предвиден от ръководството. Вместо това предприятията признават приходите от продажбата на продукция и разходите за производството ѝ в печалбата или загубата.
- МСС 37 Провизии, условни пасиви и условни активи – изменението касае промени в обременяващите договори. Разходите за изпълнение на договор се прецизират, като се уточнява, че „разходите за изпълнение на договор“ включват „разходите, които са пряко свързани с договора“. Разходите, които са пряко свързани с договор, могат да бъдат или допълнителни разходи за изпълнението на този договор, или разпределение на други разходи, които са пряко свързани с изпълнението на договорите.

Годишни подобрения 2018-2020 г. в сила от 1 януари 2022 г., приети от ЕС

- МСФО 1 Прилагане за първи път на международните стандарти за финансово отчитане - Изменението позволява на дъщерно дружество, което прилага параграф Г16 (а) от МСФО 1, да оценява кумулативни разлики при прилагане за пръв път на МСФО, като използва стойностите, отчетени в консолидираните отчети от неговото предприятие майка, въз основа на датата на преминаване към МСФО на предприятието майка.
- МСФО 9 Финансови инструменти - Изменението изяснява кои такси включва предприятието, когато прилага теста „10%“ в параграф Б3.3.6 от МСФО 9 при оценка дали да отпише финансов пасив. Предприятието включва само такси, платени или получени между предприятието-кредитополучател, и заемодателя, включително такси, платени или получени или от предприятието, или от заемодателя, от името на другия.
- МСФО 16 Лизинг - Изменението на МСФО 16 премахва от илюстративните примери този пример за възстановяването от лизингодателя на подобрения на наети активи, за да се елиминира всяко потенциално объркване относно третирането на стимулите за лизинг, които могат да възникнат поради начина, по който стимулите за лизинг са илюстрирани в този пример.
- МСС 41 Земеделие - Изменението премахва изискването в параграф 22 от МСС 41 да се изключват данъчните парични потоци при измерване на справедливата стойност на

биологичен актив, използвайки метода на настоящата стойност. Това изменение ще осигури съответствие с изискванията на МСФО 13.

3.2. Стандарти, изменения и разяснения, които все още не са влезли в сила и не се прилагат от по-ранна дата от Групата

Към датата на одобрение на този финансов отчет са публикувани нови стандарти, изменения и разяснения към съществуващи вече стандарти, но не са влезли в сила или не са приети от ЕС за финансовата година, започваща на 1 януари 2022 г., и не са били приложени от по-ранна дата от Групата. Не се очаква те да имат съществен ефект върху финансовите отчети на Групата. Ръководството очаква всички стандарти и изменения да бъдат приети в счетоводната политика на Групата през първия период, започващ след датата на влизането им в сила.

МСФО 17 „Застрахователни договори” в сила от 1 януари 2023 г., приет от ЕС

МСФО 17 замества МСФО 4 Застрахователни договори. Той изисква прилагането на модел за текущо оценяване, съгласно който преценките се преразглеждат през всеки отчетен период. Договорите са оценяват, като се използват:

- дисконтирани парични потоци с претеглени вероятности;
- изрична корекция за риск, и
- надбавка за договорени услуги, представляваща нереализираната печалба по договора, която се признава като приход през периода на покритие.

Стандартът позволява избор при признаването на промени в нормата на дисконтиране или в печалбата или загубата, или в другия всеобхватен доход. Новите правила ще се отразят на финансовите отчети и на основните показатели на всички дружества, които издават застрахователни договори.

Изменения в МСС 1 Представяне на финансовите отчети и МСФО Изявления за приложение 2: Оповестяване на счетоводните политики в сила от 1 януари 2023 г., приети от ЕС

Групата оповестява съществената информация свързана със счетоводната политика, вместо основните счетоводни политики. Измененията поясняват, че информацията за счетоводната политика е съществена, ако потребителите на финансовите отчети на предприятието се нуждаят от нея, за да разберат друга съществена информация във финансовите отчети и ако предприятието разкрива несъществена информация за счетоводната политика, тази информация не трябва да преобладава над съществената информация за счетоводната политика.

Изменения в МСС 8 Счетоводна политика, промени в счетоводните приблизителни оценки и грешки, в сила от 1 януари 2023 г., приети от ЕС

Измененията въвеждат определението за счетоводни приблизителни оценки и включват други изменения към МСС 8, които помагат на дружествата да разграничават промените в счетоводните приблизителни оценки от промените в счетоводните политики. Измененията ще помогнат на дружествата да подобрят качеството на оповестяванията на счетоводната политика, така че информацията да бъде по-полезна за инвеститорите и другите основни потребители на финансовите отчети.

Изменения в МСС 12 Данъци върху дохода: Отсрочените данъци свързани с активи и пасиви, произтичащи от единични транзакции в сила от 1 януари 2023 г., прието от ЕС

Предприятието трябва да прилага измененията в стандарта за транзакциите, които възникват на или след началото на най-скорошния представен сравнителен период. Също така Групата следва да признава в началото на най-скорошния представен сравнителен период отсрочени данъци за всички временни разлики, свързани с лизингови договори и задължения за извеждане от експлоатация и да признава кумулативния ефект от първоначалното прилагане на измененията като корекция на началното салдо на неразпределената печалба (или друг компонент на собствения капитал, ако е приложимо) на съответната дата.

Изменения в МСФО 17 Застрахователни договори: Първоначално прилагане на МСФО 17 и МСФО 9 – Сравнителна информация в сила от 1 януари 2023 г., приети от ЕС.

Измененията касаят оповестяването на сравнителната информация относно финансовите активи, представена при първоначалното прилагане на МСФО 17. Измененията имат за цел да помогнат на дружествата да избегнат временни счетоводни несъответствия между финансовите активи и задълженията по застрахователни договори и следователно да подобрят полезността на сравнителната информация за потребителите на финансовите отчети.

МСФО 17 Застрахователни договори и МСФО 9 Финансови инструменти имат различни изисквания за преход. За някои застрахователи тези разлики могат да доведат до временни счетоводни несъответствия между финансовите активи и задълженията по застрахователни договори в сравнителната информация, която те представят във финансовите си отчети, когато прилагат МСФО 17 и МСФО 9 за първи път.

Измененията ще помогнат на застрахователите да избегнат тези временни счетоводни несъответствия и следователно ще подобрят полезността на сравнителната информация за инвеститорите чрез възможността да представят сравнителна информация за финансовите активи.

Изменения в МСС 1 Представяне на финансовите отчети: Класификация на пасивите като текущи и нетекущи, в сила не по-рано от 1 януари 2024 г., все още не са приети от ЕС

Измененията в класификацията на пасивите като текущи или нетекущи засягат само представянето на пасивите в отчета за финансовото състояние, но не и размера или момента на признаването на активи, пасиви, приходи или разходи или информацията, която дружествата оповестяват за тези елементи. Измененията имат за цел да изяснят следното:

- класификацията на пасивите като текущи или нетекущи трябва да се основава на съществуващи права в края на отчетния период и да се приведе в съответствие формулировката на текстовете във всички засегнати параграфи, за да се изясни „правото“ на отсрочване на уреждането на пасива с поне дванадесет месеца. Изрично се посочва, че само наличните права „в края на отчетния период“ трябва да влияят върху класификацията на пасива;
- класификацията не се влияе от очакванията на Групата дали ще упражни правото си да отсрочи уреждането на пасива; и
- уреждането на пасивите може да се осъществи чрез прехвърляне на парични средства, капиталови инструменти, други активи или услуги на контрагента.

Изменения на МСФО 16 Лизинг: Задължение по лизинг при продажба и обратен лизинг в сила не по-рано от 1 януари 2024 г. Все още не са приети от ЕС

Измененията на МСФО 16 изискват от Групата продавач-наемател да оценява впоследствие лизинговите пасиви, произтичащи от обратен лизинг, по начин, по който не признава никаква сума от печалбата или загубата, която се отнася до правото на ползване, което то запазва. Новите изисквания не възпрепятстват продавача-наемател да признае в печалбата или загубата печалба или загуба, свързана с частичното или пълното прекратяване на лизинговия договор. Измененията на МСФО 16 не предписват специфични изисквания за оценяване на лизинговите пасиви, произтичащи от обратен лизинг.

МСФО 14 „Отсрочени сметки при регулирани цени“ в сила от 1 януари 2016 г., не е приет от ЕС

МСФО 14 „Отсрочени сметки при регулирани цени“ позволява на дружества, прилагащи за първи път МСФО, да продължат признаването на суми, свързани с регулирани цени в съответствие с изискванията на тяхната предишна счетоводна база. С цел подобряване на съпоставимостта с отчети на дружества, които вече прилагат МСФО и не признават такива суми, стандартът изисква да бъде представен отделно ефектът от регулираните цени.

4. Обобщение на значителните счетоводни политики

4.1. Общи положения

Най-значимите счетоводни политики, прилагани при изготвянето на този консолидиран финансов отчет, са представени по-долу.

Консолидираният финансов отчет е изготвен при спазване на принципите за оценяване на всички видове активи, пасиви, приходи и разходи, съгласно МСФО. Базите за оценка са оповестени подробно по-нататък в счетоводната политика към консолидирания финансов отчет.

Следва да се отбележи, че при изготвянето на представения консолидиран финансов отчет са използвани счетоводни оценки и допускания. Въпреки че те са базирани на информация, предоставена на ръководството към датата на изготвяне на консолидирания финансов отчет, реалните резултати могат да се различават от направените оценки и допускания.

4.2. Представяне на консолидирания финансов отчет

Консолидираният финансов отчет е представен в съответствие с МСС 1 „Представяне на финансови отчети“. Групата прие да представя консолидирания отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход в единен отчет.

В консолидирания отчет за финансовото състояние се представят два сравнителни периода, когато Групата:

- а) прилага счетоводна политика ретроспективно;
- б) преизчислява ретроспективно позиции в консолидирания финансов отчет; или
- в) прекласифицира позиции в консолидирания финансов отчет.

През 2022 г. е представен един сравнителен период, тъй като няма съществени корекции по отношение на представянето на елементи на консолидирания финансов отчет. В случаите, в които има корекции по отношение на класифицирането на елементите на консолидирания финансови отчети, съответните сравнителни данни също са били рекласифицирани с оглед осигуряването на сравнимост между отчетните периоди..

4.3. База за консолидация

В консолидирания финансов отчет на Групата са консолидирани финансовите отчети на предприятието майка и дъщерните предприятия към 31 декември 2022 г. Дъщерните предприятия са всички предприятия, които се намират под контрола на компанията майка. Налице е контрол, когато компанията майка е изложена на, или има права върху, променливата възвръщаемост от своето участие в предприятието, в което е инвестирано, и има възможност да окаже въздействие върху тази възвръщаемост посредством своите правомощия върху предприятието, в което е инвестирано. Всички дъщерни предприятия имат отчетен период, приключващ към 31 декември.

Всички вътрешногрупови сделки и салда се елиминират, включително нереализираните печалби и загуби от трансакции между дружества в Групата. Когато нереализираните загуби от вътрешногрупови продажби на активи се елиминират, съответните активи се тестват за обезценка от гледна точка на Групата. Сумите, представени във финансовите отчети на дъщерните предприятия са коригирани, където е необходимо, за да се осигури съответствие със счетоводната политика, прилагана от Групата.

Печалба или загуба и друг всеобхватен доход на дъщерни предприятия, които са придобити или продадени през годината, се признават от датата на придобиването, или съответно до датата на продажбата им.

Неконтролиращото участие като част от собствения капитал представлява делът от печалбата или загубата и нетните активи на дъщерното предприятие, които не се притежават от Групата. Общият всеобхватен доход или загуба на дъщерното предприятие се отнася към собствениците на предприятието майка и неконтролиращите участия на базата на техния относителен дял в собствения капитал на дъщерното предприятие.

Ако Групата загуби контрол над дъщерното предприятие, всякаква инвестиция, задържана в бившето дъщерно предприятие, се признава по справедлива стойност към датата на загубата

на контрол, като промяната в отчетната стойност се отразява в печалбата или загубата. Справедливата стойност на всяка инвестиция, задържана в бившето дъщерно предприятие към датата на загуба на контрол се счита за справедлива стойност при първоначално признаване на финансов актив или, където е уместно, за себестойност при първоначално признаване на инвестиция в асоциирано или съвместно контролирано предприятие. В допълнение всички суми, признати в друг всеобхватен доход по отношение на това дъщерно предприятие, се отчитат на същата база, както би било необходимо, ако Групата директно се е била освободила от съответните активи или пасиви (напр. рекласифицирани в печалбата или загубата или отнесени директно в неразпределената печалба съгласно изискванията на съответния МСФО).

Печалбата или загубата от отписването на инвестиция в дъщерно предприятие представлява разликата между i) сумата от справедливата стойност на полученото възнаграждение и справедливата стойност на всяка задържана инвестиция в бившето дъщерно предприятие и ii) балансовата сума на активите (включително репутация) и пасивите на дъщерното предприятие и всякакво неконтролиращо участие.

4.4. Бизнес комбинации

Всички бизнес комбинации се отчитат счетоводно по метода на покупката. Прехвърленото възнаграждение в бизнес комбинация се оценява по справедлива стойност, която се изчислява като сумата от справедливите стойности към датата на придобиване на активите, прехвърлени от придобиващия, поетите от придобиващия задължения към бившите собственици на придобиваното предприятие и капиталовите участия, емитирани от Групата. Прехвърленото възнаграждение включва справедливата стойност на активи или пасиви, възникнали в резултат на възнаграждения под условие. Разходите по придобиването се отчитат в печалбата или загубата в периода на възникването им.

Методът на покупката включва признаване на разграничимите активи и пасиви на придобиваното предприятие, включително условните задължения, независимо дали те са били признати във финансовите отчети на придобиваното предприятие преди бизнес комбинацията. При първоначалното признаване активите и пасивите на придобитото дъщерно предприятие са включени в консолидирания отчет за финансовото състояние по тяхната справедлива стойност, която служи като база за последващо оценяване в съответствие със счетоводната политика на Групата.

За всяка бизнес комбинация Групата оценява всяко неконтролиращо участие в придобиваното предприятие, което представлява дял от собствения му капитал и дава право на ликвидационен дял, или по справедлива стойност или по пропорционален дял на неконтролиращото участие в разграничимите нетни активи на придобиваното предприятие. Другите видове неконтролиращо участие се оценяват по справедлива стойност или, ако е приложимо, на база, определена в друг МСФО.

Репутацията се признава след определяне на всички разграничими нематериални активи. Тя представлява превишението на сумата от а) справедливата стойност на прехвърленото възнаграждение към датата на придобиване и б) размера на всяко неконтролиращо участие в придобиваното предприятие и в) в бизнес комбинация, постигната на етапи, справедливата стойност към датата на придобиване на държаното преди капиталово участие на Групата в придобиваното предприятие, над справедливата стойност на разграничимите нетни активи на придобиваното дружество към датата на придобиване. Всяко превишение на справедливата стойност на разграничимите нетни активи над изчислената по-горе сума се признава в печалбата или загубата непосредствено след придобиването.

При бизнес комбинация, постигната на етапи, Групата преоценява държаното преди капиталово участие в придобиваното предприятие по справедлива стойност към датата на придобиване (т.е. към датата на придобиване на контрол) и признава произтичащата печалбата или загубата, ако има такива, в печалбата или загубата. Сумите, признати в другия всеобхватен доход от дялово участие в придобиваното предприятие преди датата на придобиване на контрол, се признават на същата база, както ако Групата се е освободила директно от държаното преди капиталово участие.

Ако първоначалното счетоводно отчитане на бизнес комбинацията не е приключено до края на отчетния период, в който се осъществява комбинацията, Групата отчита провизорни суми за статиите, за които отчитането не е приключило. През периода на оценяване, който не може да

надвишава една година от датата на придобиване, Групата коригира със задна дата тези провизорни суми или признава допълнителни активи или пасиви, за да отрази новата получена информация за фактите и обстоятелствата, които са съществували към датата на придобиване и, ако са били известни, щяха да повлияят на оценката на сумите, признати към тази дата.

Всяко възнаграждение под условие, дължимо от придобиващия, се признава по справедлива стойност към датата на придобиване и се включва като част от прехвърленото възнаграждение в замяна на придобиваното предприятие. Последващи промени в справедливата стойност на възнаграждението под условие, което е класифицирано като актив или пасив, се признават в съответствие с изискванията за финансови инструменти или в печалбата или загубата или като промяна в другия всеобхватен доход. Ако възнаграждението под условие е класифицирано като собствен капитал, то не се преоценява до окончателното му уреждане в собствения капитал. Промени в справедливата стойност на възнаграждението под условие, които представляват провизорни суми през периода на оценяване, се отразяват ретроспективно за сметка на репутацията.

4.5. Сделки с неконтролиращи участия

Промени в дела на Групата в собствения капитал на дъщерно дружество, които не водят до загуба на контрол, се третират като трансакции със собственици на Групата. Отчетните стойности на дела на Групата и на неконтролиращите участия се коригират с цел отразяването на промяната на относителния им дял в капитала на дъщерното дружество. Всяка разлика между сумата, с която са променени неконтролиращите участия, и справедливата стойност на полученото или платено възнаграждение, се признава директно в собствения капитал и се отнася към собствениците на предприятието майка.

4.6. Инвестиции в асоциирани и съвместни предприятия

Асоциирани са тези предприятия, върху които Групата е в състояние да оказва значително влияние, но които не са нито дъщерни предприятия, нито съвместно контролирани предприятия. Инвестициите в асоциирани предприятия се признават първоначално по себестойност, а впоследствие се отчитат по метода на собствения капитал. В себестойността на инвестицията се включват разходите по нейното придобиване.

Съвместни предприятия са договорни споразумения, по силата на които две или повече страни се заемат със стопанска дейност, която подлежи на съвместен контрол. Те се отразяват счетоводно по метода на собствения капитал.

Репутация или корекции в справедливата стойност на дела на Групата в асоциираното предприятие, се включва в стойността на инвестицията.

Всички последващи промени в размера на участието на Групата в собствения капитал на асоциираното предприятие се признават в балансовата стойност на инвестицията. Промени, дължащи се на печалбата или загубата, реализирана от асоциираното предприятие, се отразяват в консолидирания отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход на ред "Печалба от инвестиции, отчитани по метода на собствения капитал". Тези промени включват последваща амортизация или обезценка на определената при придобиването справедлива стойност на активи и пасиви на асоциираното предприятие.

Промените в другия всеобхватен доход на асоциираното предприятие, както и в позиции, признати директно в собствения капитал на асоциираното предприятие, се признават съответно в другия всеобхватен доход или в собствения капитал на Групата. В случаите, в които делът на Групата в реализираните загуби на асоциираното предприятие надвиши размера на участието ѝ в асоциираното предприятие, включително и необезпечените вземания, Групата не признава своя дял в по-нататъшните загуби на асоциираното предприятие, освен ако Групата няма поети договорни или фактически задължения или е извършила плащания от името на асоциираното предприятие. Ако впоследствие асоциираното предприятие реализира печалби, Групата признава своя дял дотолкова, доколкото делът на печалбата надвиши натрупания дял на загубите, които не са били признати по-рано.

Нереализираните печалби и загуби от трансакции между Групата и нейните асоциирани и съвместни предприятия се елиминират до размера на дела на Групата в тези предприятия. Когато се елиминират нереализирани загуби от продажби на активи, съответните активи се тестват за обезценка от гледна точка на Групата.

Сумите, отразени във финансовите отчети на асоциираните и съвместни предприятия, са преизчислени, където е необходимо, за да се осигури съответствие със счетоводната политика на Групата.

При загуба на значително влияние над асоциирано дружество Групата оценява и признава всяка запазена инвестиция в него по справедлива стойност. Всяка разлика между отчетната стойност на инвестицията в асоциираното дружество при загуба на значителното влияние и сумата от справедливата стойност на запазеното участие и постъпленията при отписването се признава в печалбата или загубата.

Ако дяловото участие в асоциираното дружество е намалено, но без загуба на значително влияние, само пропорционална част от сумите, признати в другия всеобхватен доход, се рекласифицира в печалбата или загубата.

4.7. Сделки в чуждестранна валута

Сделките в чуждестранна валута се отчитат във функционалната валута на Групата по официалния обменен курс към датата на сделката (обявения фиксинг на Българска народна банка). Печалбите и загубите от курсови разлики, които възникват при уреждането на тези сделки и преоценяването на паричните позиции в чуждестранна валута към края на отчетния период, се признават в печалбата или загубата.

Непаричните позиции, оценявани по историческа цена в чуждестранна валута, се отчитат по обменния курс към датата на сделката (не са преоценени). Непаричните позиции, оценявани по справедлива стойност в чуждестранна валута, се отчитат по обменния курс към датата, на която е определена справедливата стойност.

В консолидирания финансов отчет на Групата всички активи, задължения и трансакции на отделните дружества от Групата във функционална валута, различна от български лева (валутата на представяне на Групата), се преизчисляват в български лева при консолидацията. Функционалната валута на отделните дружества от Групата не е променяна в рамките на отчетния период.

При консолидация всички активи и пасиви се преизчисляват в български лева по заключителния курс към датата на консолидирания финансов отчет. Приходите и разходите са преизчислени във валутата на представяне на Групата по средния курс за отчетния период. Валутните курсови разлики водят до увеличение или намаление на другия всеобхватен доход и се признават в резерва от преизчисления в собствения капитал. При освобождаването от нетна инвестиция в чуждестранна дейност натрупаните валутни разлики от преизчисления, признати в собствения капитал, се рекласифицират в печалбата или загубата и се признават като част от печалбата или загубата от продажбата. Репутацията и корекциите, свързани с определянето на справедливи стойности към датата на придобиване, се третират като активи и пасиви на чуждестранното предприятие и се преизчисляват в български лева по заключителния курс.

4.8. Отчитане по сегменти

Поради разнообразието на дейностите в групата и техните тегла във финансовия резултат и финансовото представяне, Ръководството на предприятието майка е приело да извърши доброволно оповестяване на оперативните сегменти. Групата оперира в следните бизнес сегменти:

- Производство, търговия и услуги;
- Банков сектор;
- Застрахователен сектор;
- Сектор лизингови дейности и инвестиционни посредници;
- Сектор дейности на пенсионни дружества;
- Сектор инвестиционна дейност;
- Транспортен сектор;
- Недвижими имоти и инженеринг.

Всеки от тези оперативни сегменти се управлява отделно, тъй като за всяка дейност се използват различни технологии, ресурси и подходи. Всички сделки между сегментите се осъществяват по цени на съответстващи сделки между независими страни.

При отчитането по сегменти според МСФО 8 „Оперативни сегменти“ Групата прилага политика за оценяване, съответстваща на политиката на оценяване, използвана в консолидирания финансов отчет.

Активите на Групата, които не се отнасят директно към дейността на някой от сегментите, не се разпределят по сегменти.

Информацията относно резултатите на отделните сегменти, която се преглежда регулярно от лицата, отговорни за вземане на оперативни решения, не включва ефектите от единични неповторяеми събития. Финансовите приходи и разходи се включват в резултатите на оперативните сегменти, които редовно се преглеждат от лицата, отговорни за вземане на оперативни решения.

Не са настъпили промени в методите за оценка, използвани за определяне на печалбата или загубата на сегментите в предходни отчетни периоди. Не се прилага асиметрично разпределение между сегментите.

4.9. Приходи

За да определи дали и как да признае приходи, Групата използва следните 5 стъпки:

1. Идентифициране на договора с клиента;
2. Идентифициране на задълженията за изпълнение;
3. Определяне на цената на сделката;
4. Разпределение на цената на сделката към задълженията за изпълнение;
5. Признаване на приходите, когато са удовлетворени задълженията за изпълнение.

Приходите от договори с клиенти се признават, когато контролът върху обещаните в договора стоки и/или услуги се прехвърлят на клиента в размер, който отразява възнаграждението, на което Групата очаква да има право в замяна на тези стоки или услуги.

Контролът се прехвърля на клиента, когато (или като) удовлетвори задължението за изпълнение, съгласно условията на договора, като прехвърли обещаната стока или услуга на клиента. Даден актив (стока или услуга) е прехвърлен, когато (или като) клиентът получи контрол върху този актив.

Всяко обещание за прехвърляне на стоки и/или услуги, които са разграничими (сами по себе си и в контекста на договора), се отчита като едно задължение за изпълнение.

Групата признава приход за всяко отделно задължение за изпълнение на ниво индивидуален договор с клиент като се анализират вида, срока и условията за всеки конкретен договор. При договори със сходни характеристики приходите се признават на портфейлна база само ако групирането им в портфейл не би имало съществено различно въздействие върху финансовите отчети.

Обичайно, договорите с клиенти на Групата включват едно задължение за изпълнение.

Когато дадена сделка попада частично в обхвата на МСФО 15 и частично в обхвата на други стандарти Групата прилага изискванията за разделяне и/или за първоначално оценяване, посочени в тези стандарти, ако в другите стандарти е посочено как да се разделят и/или първоначално да се оцени една или повече части от договора. Групата изключва от цената на сделката стойността на частта (или частите) от договора, която първоначално е оценена в съответствие с други стандарти, и прилага изискванията на МСФО 15, за да разпредели оставащата стойност от цената на сделката.

Ако в други стандарти не е посочено как да се разделят и/или първоначално да се оцени една или повече части от договора, тогава Групата прилага МСФО 15 за разделянето и/или първоначалното оценяване на частта (или частите) от договора.

Оценяване

Приходите се измерват въз основа на определената за всеки договор цена на сделката.

При определяне на цената на сделката Групата взема предвид условията на договора и обичайните си търговски практики.

Цената на сделката е размерът на възнаграждението, на което Групата очаква да има право в замяна на прехвърлянето на клиента на обещаните стоки или услуги, с изключение на сумите, събрани от името на трети страни (например данък върху добавената стойност). Обещаното в договора с клиента възнаграждение може да включва фиксирани суми, променливи суми или и двете.

Когато (или като) бъде удовлетворено задължение за изпълнение, Групата признава като приход стойността на цената на сделката (което изключва приблизителни оценки на променливото възнаграждение, съдържащо ограничения), която е отнесена към това задължение за изпълнение.

Групата разглежда дали в договора съществуват други обещания, които са отделни задължения за изпълнение, за които трябва да бъде разпределена част от цената на сделката. При определяне на цената на сделката се взема предвид влиянието на променливо възнаграждение, наличието на значителни компоненти на финансирането, непаричното възнаграждение и възнаграждението, дължимо на клиента.

Принципал или агент

Когато трета страна участва в предоставянето на стоки или услуги на клиент, Групата определя дали естеството на неговото обещание е задължение за изпълнение, свързано с предоставяне на конкретните стоки или услуги (принципал), или с уреждане третата страна да предостави тези стоки или услуги (агент).

Групата е принципал, когато контролира обещаната стока или услуга преди да я прехвърли на клиента. Въпреки това, Групата не действа непременно като принципал, ако получава правото на собственост върху даден актив само временно, преди правото на собственост да бъде прехвърлено на клиента.

Групата е агент, ако задължение за изпълнение на Групата е да уреди предоставянето на стоките или услугите от трета страна. Когато дружеството - агент, удовлетворява задължение за изпълнение, то признава приход в размер на такса или комисионна, на които очаква да има право в замяна на това, че е уредило стоките и услугите да бъдат предоставени от друга страна. Таксата или комисионната на Групата може да бъде нетният размер на възнаграждението, който Групата запазва след като заплати на другата страна възнаграждението, получено в замяна на стоките или услугите, които трябва да бъдат предоставени от тази страна.

Търговски вземания и активи по договори

Вземането представлява правото на Групата да получи възнаграждение в определен размер, което е безусловно (т.е., преди плащането на възнаграждението да стане дължимо е необходимо единствено да изтече определен период от време).

Активът по договор е правото на Групата да получи възнаграждение в замяна на стоките или услугите, които е прехвърлило на клиента, но което не е безусловно (начисление за вземане). Ако чрез прехвърляне на стоките и/или предоставянето на услугите Групата изпълни задължението си преди клиентът да заплати съответното възнаграждение и/или преди плащането да стане дължимо, актив по договор се признава за заработеното възнаграждение (което е под условие). Признатите активи по договор се рекласифицират като търговско вземане, когато правото на възнаграждение стане безусловно.

Пасиви по договори

Като пасив по договор Групата представя получените от клиента плащания и/или безусловно право да получи плащане, преди да е изпълнило задълженията си за изпълнение по договора. Пасивите по договор се признават като приход, когато (или като) удовлетвори задълженията за изпълнение.

Пасивите по договори включват задълженията по продадени самолетни билети, за които към датата на финансовия отчет не е настъпил моментът на фактическо предоставяне на услугата т.е. извършване на превоза.

Активите и пасивите, произтичащи от един договор, се представят нетно в отчета за

финансовото състояние, дори ако те са резултат от различни договорни задължения по изпълнението на договора.

След първоначалното признаване, търговските вземания и активите по договора подлежат на преглед за обезценка в съответствие с правилата на МСФО 9 Финансови инструменти.

4.9.1. Приходи, които се признават с течение на времето

Предоставяне на услуги

Услугите, предоставяни от Групата, включват широка гама от услуги на предприятията в Групата в зависимост от характера на тяхната дейност – банкови, консултантски, сондажни, проучвателни, хидрогеоложки, ремонтни, транспортни с въздушен, речен и сухопътен превоз, услуги по съхранение на стоки, проектантски, технически услуги, ИТ поддръжка и други. Групата предоставя и ИТ услуги, включително обработка на заплати в замяна на фиксирана месечна такса. Приходите се признават на база линейния метод за срока на всеки договор. Тъй като размерът на работата, която се изисква за изпълнение на тези договори, не се различава съществено всеки месец, линейният метод отразява вярно прехвърлянето на стоки или услуги.

Таксите, които не са неразделна част от ефективния лихвен процент на финансовите инструменти, се отчитат счетоводно в съответствие с МСФО 15.

Обичайно, услугите на Групата се състоят от едно задължение за изпълнение.

Приходите от предоставени услуги се признават, когато контролът върху ползите от предоставените услуги е прехвърлен върху ползвателя на услугите. Приход се признава с течение на времето на база изпълнение на отделните задължения за изпълнение.

Приходите от тези услуги се признават на база време и материали, когато услугите се предоставят. При признаване на приходите от предоставените услуги, Групата прилага метод за измерване на напредъка, отчитащ продукцията или метод, отчитащи вложените ресурси.

Приходи от авиационна дейност

Основната дейност на авиокомпанията в Групата е свързана с оказване на авиационни услуги както на територията на страната, така и в чужбина.

Приходите от извършени полети включват извършване на услуги за международни и вътрешни редовни полети, международни чартърни полети и други услуги, свързани с извършването на полета. Групата прехвърля контрола върху услугите с течение на времето и следователно удовлетворява задължението за изпълнение и признава приходи с течение на времето. Приходите от извършени полети се признават след реалното извършване на полета.

Цената на услугите за извършване на полети може да се определи като фиксирано възнаграждение. Цената на самолетния билет включва цената на превоза - както на пътника, така и на различно количество багаж в зависимост от приложената тарифа, храна на борда, застраховка; летищни такси и горивна такса. Разпределяне на цената на сделката спрямо задълженията за изпълнение се извършва на база единични продажни цени.

Групата измерва своя напредък към пълно уреждане на задължението за изпълнение, удовлетворено с течение на времето чрез потвърждение за извършения полет и съответно ползван превоз от страна на пътника.

В случаите, когато клиентите са закупили билети, но опциите за ползване и/или периодът на валидност на самолетните билети са изтекли и те не са ползвани от клиента, Групата признава приход от билети с изтекла валидност. Частта от възнаграждението, отнасяща се до летищни такси, които Групата обичайно събира от клиентите в качеството си на агент, също се признават като приход от билети с изтекла валидност, тъй като те не подлежат на връщане и няма опции за ползването им.

4.9.2. Приходи, които се признават към определен момент

Продажба на стоки и продукция

Продажбата на стоки и продукция включва продажба на нефт, суров нефт, природен газ, нефтопродукти и други. Приход се признава, когато Групата е прехвърлила на купувача контрола върху предоставените стоки. Счита се, че контролът се прехвърля на купувача, когато клиентът е приел стоките без възражение.

Приходите от продажба на стоки, които не са обвързани с договор за бъдеща сервизна поддръжка, се признават към момента на доставката. Когато стоките изискват приспособяване към нуждите на клиента, модификация или внедряване, Групата може да прилага метод за измерване на напредъка, отчитащ продукцията или метод, отчитащи вложените ресурси.

Когато продажбата на стоки включва поощрения за лоялни клиенти, те се разпределят в рамките на цената на сделката и се признават като пасиви по договор. Полученото възнаграждение се разпределя между отделните задължения за изпълнение, включени в договора за продажба на база на техните единични продажни цени/ остатъчна стойност. Приход от този вид продажби се признава, когато клиентът замени получените поощрения с продукти, доставени от Групата.

4.9.3. Други приходи на Групата

Основната част от приходите на Групата, които са извън обхвата на МСФО 15 и се отчитат по реда на други стандарти, са свързани с банковата дейност, застрахователната дейност и дейността, свързана с управление и търговия с финансови инструменти. Приходите на Групата свързани с операции с финансови инструменти се класифицират като печалби от операции с финансови инструменти и/или финансови приходи от лихви по заеми и приходи от дивиденди.

Приходите от банкови такси и комисионни, които не са неразделна част от ефективния лихвен процент на финансовите инструменти, лихви по предоставени заеми, печалби от търговия с финансови инструменти се признават по реда на МСФО 9. Приходите, свързани със застрахователната дейност на Групата, се отчитат в съответствие с МСФО 4.

Признаването и отчитането е както следва:

Приходи от банкова дейност

Приходи от лихви и разходи за лихви

Приходите от и разходите за лихви се признават като се взема предвид ефективния доход/ефективния лихвен процент на съответния финансов актив или пасив във всички съществени аспекти. Приходите и разходите за лихви включват амортизацията на дисконтови, премийни или други разлики между първоначалната отчетна стойност и стойността на падежа на лихвоносен инструмент, изчислена на база ефективен лихвен процент. Ефективният лихвен процент е процентът при който точно се дисконтират приблизителните бъдещи парични потоци на финансовия инструмент за очаквания му живот или, там където е приложимо, за по-къс период, до нетната отчетна стойност на финансовия актив или финансов пасив. Бъдещите парични потоци са приблизително изчислени, като се вземат предвид договорните условия на инструмента. Изчисляването на ефективния лихвен процент включва всички такси и възнаграждения платени или получени между страните по договора, които са пряко свързани с конкретното споразумение, транзакционни разходи и всички други премии или отстъпки.

Приходите от лихви и разходите за лихви, представени в отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход, включват:

- лихви от финансови активи и пасиви, оценявани по амортизирана стойност, изчислени на базата на ефективен лихвен процент;
- лихви от финансови активи, оценявани по справедлива стойност в друг всеобхватен доход (FVTOCI), изчислени на базата на ефективен лихвен процент;
- лихви от финансови активи, оценявани по справедлива стойност в печалбата или загубата;

Групата преустановява балансовото начисляване на лихви и не отчита приходи от лихви по

вземания от момента, в който съответното вземане придобие статут на съдебно. Вземанията на Групата от лихви по съдебно вземане, възникнали след датата, на която вземането е придобило статут на съдебно, се начисляват балансово и признават като приходи от лихви при погасяването им.

Такси и комисиони

Всички такси и комисионни, които не са неразделна част от ефективния лихвен процент на финансовия инструмент, се отчитат счетоводно в съответствие с МСФО 15.

За да определи дали и как следва да признават приходи в съответствие с МСФО 15 „Приходи от договори с клиенти“, се използват следните 5 стъпки:

- 1 Идентифициране на договора с клиент
- 2 Идентифициране на задълженията за изпълнение
- 3 Определяне на цената на сделката
- 4 Разпределение на цената на сделката към задълженията за изпълнение
- 5 Признаване на приходите, когато са удовлетворени задълженията за изпълнение.

Приходите се признават или в даден момент или с течение на времето, когато или докато Групата удовлетвори задълженията за изпълнение, прехвърляйки обещаните услуги на своите клиенти.

Групата признава като задължения по договор възнаграждения, получени по отношение на неудовлетворени задължения за изпълнение и ги представя като други задължения в отчета за финансовото състояние. По същия начин, ако Групата удовлетвори задължение за изпълнение, преди да получи възнаграждението, то признава в отчета за финансовото състояние или актив по договора, или вземане, в зависимост от това дали се изисква нещо друго освен определено време за получаване на възнаграждението.

Таксите и комисионите се състоят основно от такси за банкови преводи в страната и чужбина, такси за обслужване на сметки, такси, свързани с кредитни експозиции, обслужване на задбалансови ангажименти и други приходи, оповестени в бележка 43.

Комисионите, възникващи от сделки в чуждестранна валута, се признават в отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход при получаването им. Таксите и комисионите за отпускане и управление на кредити, когато са част от ефективния им доход, се разсрочват чрез амортизирането им за срока на действие на кредита и се признават като текущ финансов приход през този период по метода на ефективния лихвен процент.

Приходи от застрахователна дейност

Признаването като приход на премиите по общо застраховане е на база сумата, дължима от застрахованото (застраховащото) лице за целия период на покритие, която застрахователят има право да получи по силата на сключени през отчетния период застрахователни договори, и в случаите, когато периодът на покритие обхваща изцяло или отчасти следващ отчетен период. Групата отчита приходите от застрахователни премии на база на принципа на начисляването, като приход се признава в периода на издаването на полицата, когато цялата премия или първа вноска е платена, освен ако не е договорено друго.

В случаите на съзастраховане само частта на застрахователя от общата сума на премиите се признава като приход.

В отстъпените премии на презастрахователи по общо застраховане се включват дължимите премии на презастрахователи по силата на презастрахователни договори във връзка с презастраховане на рискове по сключени през отчетния период договори по пряко застраховане и активно презастраховане. Отчетените презастрахователни премии, които не са платени към датата на баланса, се отразяват като задължение.

Сумите, които подлежат на възстановяване от презастрахователи във връзка с изплатените през същия период претенции от застрахователя, се отчитат като намаление на застрахователните суми и обезщетения и се представят на ред „Приходи от получени суми и обезщетения от презастрахователи“ и в случаите, когато уреждането на взаимоотношенията с

презастрахователите е в следващ отчетен период.

Приходите от упражняване на регресни права се признават в момента на тяхното завеждане. Отчетените презастрахователни премии, които не са платени към датата на баланса, се отразяват като задължение.

Приходи от безвъзмездни средства, предоставени от държавата

Приходите от безвъзмездни средства, предоставени от държавата, се признават по справедлива стойност, когато е налице приемлива гаранция, че Групата ще изпълни условията, свързани с тях и помощта ще бъде получена.

Приходите от безвъзмездни средства, предоставени от държавата, се признават през периодите, необходими за тяхната съпоставка със свързаните разходи, които те са предназначени да компенсират, при използване на систематична база.

Безвъзмездни средства, предоставени от държавата, свързани с амортизируеми активи, се признават като приходи за срока на полезния живот на амортизируемия актив чрез намалени амортизационни отчисления.

4.10. Оперативни разходи

Оперативните разходи се признават в печалбата или загубата при ползването на услугите или на датата на възникването им.

Групата отчита два вида разходи, свързани с изпълнението на договорите за доставка на услуги с клиенти: разходи за сключване/постигане на договора и разходи за изпълнение на договора. Когато разходите не отговарят на условията за разсрочване съгласно изискванията на МСФО 15, същите се признават като текущи в момента на възникването им като например не се очаква да бъдат възстановени или периодът на разсрочването им е до една година.

Следните оперативни разходи винаги се отразяват като текущ разход в момента на възникването им:

- Общи и административни разходи (освен ако не са за сметка на клиента);
- Разходи за брак на материални запаси;
- Разходи, свързани с изпълнение на задължението;
- Разходи, за които предприятието не може да определи, дали са свързани с удовлетворено или неудовлетворено задължение за изпълнение.

Разходите за гаранции се признават и се приспадат от свързаните с тях провизии при признаването на съответния приход.

По отношение на разходите, свързани с нерегулярности и/или други компенсации, дължими на клиентите, авиокомпанията от Групата е запазила досегашния си подход за отчитане като текущ разход. МСФО 15 не дава изрични указания за отчитането на този вид обезщетения. Групата счита, че няма предоставяне на отделна стока или услуга, срещу която това обезщетение да бъде намалено.

Авиационните разходи представляват разходите за комисионни на посредници и разходи за реклама и се признават като текущи разходи за срока на съответните застрахователни договори в пълен размер в момента на начисляване на прихода.

4.11. Разходи за застрахователна дейност

Разходите за изплатени обезщетения се признават за периода, в който възникват. Те включват разходите за изплатени обезщетения и разходите свързани с оценка на дължимото обезщетение (ликвидационни разходи), намалени с приходите от упражняване на регресни права и възстановимите обезщетения от презастрахователи, коригирани с изменението на резерва за предстоящи плащания, нетно от презастраховане за финансовата година.

Аквизиционните разходи представляват разходите за комисионни на посредници и разходи за реклама и се признават като текущи разходи за срока на съответните застрахователни договори в пълен размер в момента на начисляване на прихода.

Административните разходи представляват разходи, свързани с персонала на застрахователя, разходи по инкасиране на премиите и управление на застрахователния портфейл включително

и реклама, както и амортизация на дълготрайните активи. Административните разходи се признават в печалбата или загубата при ползването на услугите или на датата на възникването им.

Разходите за бъдещи периоди се отлагат за признаване като текущ разход за периода, през който договорите, за които се отнасят, се изпълняват.

4.12. Разходи за лихви и разходи по заеми

Разходите за лихви се отчитат текущо по метода на ефективния лихвен процент.

Разходите по заеми основно представляват лихви по заемите на Групата. Всички разходи по заеми, които директно могат да бъдат отнесени към закупуването, строителството или производството на един отговарящ на условията актив, се капитализират през периода, в който се очаква активът да бъде завършен и приведен в готовност за използване или продажба. Останалите разходи по заеми следва да се признават като разход за периода, в който са възникнали, в консолидирания отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход на ред „Разходи за лихви“.

4.13. Репутация

Репутацията представлява бъдещите икономически ползи, произтичащи от други активи, придобити в бизнес комбинация, които не са индивидуално идентифицирани и признати отделно. Вижте пояснение 4.4 за информацията относно първоначалното определяне на репутацията. За целите на теста за обезценка репутацията се разпределя към всяка една единица, генерираща парични потоци, на Групата (или група от единици, генериращи парични потоци), която се очаква да има ползи от бизнес комбинацията, независимо от това дали други активи или пасиви на придобитото дружество са разпределени към тези единици. Репутацията се оценява по стойност на придобиване, намалена с натрупаните загуби от обезценка. Вижте пояснение 4.17 за информацията относно тестовете за обезценка.

При отписване на единица, генерираща парични потоци, съответната част от репутацията се включва в определянето на печалбата или загубата от отписването.

4.14. Нематериални активи

Нематериалните активи включват търговски марки, лицензи и патенти, програмни продукти, връзки с клиенти, продукти от развойна дейност, активи по проучване и оценка на минерални ресурси и други. Те се отчитат по цена на придобиване, включваща всички платени мита, невъзстановими данъци и направените преки разходи във връзка с подготовка на актива за експлоатация. При придобиване на нематериален актив в резултат на бизнес комбинация себестойността му е равна на справедливата стойност в деня на придобиването.

Последващото оценяване се извършва по цена на придобиване, намалена с натрупаните амортизации и загуби от обезценка. Направените обезценки се отчитат като разход и се признават в консолидирания отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход за съответния период.

Последващите разходи, които възникват във връзка с нематериалните активи след първоначалното им признаване, се признават в консолидирания отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход за периода на тяхното възникване, освен ако благодарение на тях активът може да генерира повече от първоначално предвидените бъдещи икономически ползи и когато тези разходи могат надеждно да бъдат оценени и отнесени към актива. Ако тези условия са изпълнени, разходите се добавят към себестойността на актива.

Остатъчната стойност и полезният живот на нематериалните активи се преценяват от ръководството към всяка отчетна дата.

Амортизацията се изчислява, като се използва линейния метод върху оценения полезен срок на годност на отделните активи, както следва:

• софтуер	2-5 години
• търговски марки	6-7 години
• права върху собственост	5-7 години
• лицензи	7 години

• сертификати	5 години
• права върху индустриална собственост	27 - 30 години
• други	7 - 10 години

Разходите за амортизация са включени в консолидирания отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход като Разходи за амортизация и обезценка на нефинансови активи, част от ред Оперативни и административни разходи.

Печалбата или загубата от продажбата на нематериални активи се определя като разлика между постъпленията от продажбата и балансовата стойност на активите и се отразява в консолидирания отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход на ред „Печалба от продажба на нетекущи активи”.

4.15. Имоти, машини, съоръжения и активи с право на ползване

Имотите, машините и съоръженията се оценяват първоначално по себестойност, включваща цената на придобиване, както и всички преки разходи за привеждането на актива в работно състояние.

Последващото оценяване на имоти, машини и съоръжения се извършва по цена на придобиване, намалена с натрупаните амортизации и загуби от обезценка. Направените обезценки се отчитат като разход и се признават в консолидирания отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход за съответния период.

Последващите разходи, свързани с определен актив от имоти, машини и съоръжения, се прибавят към балансовата стойност на актива, когато е вероятно Групата да има икономически ползи, надвишаващи първоначално оценената ефективност на съществуващия актив. Всички други последващи разходи се признават за разход за периода, в който са направени.

Остатъчната стойност и полезният живот на имоти, машини и съоръжения се преценяват от ръководството към всяка отчетна дата.

Имоти, машини и съоръжения, придобити при условията на лизингови договори, се амортизират на база на очаквания полезен срок на годност, определен посредством сравнение с подобни собствени активи на Групата, или на база на лизинговия договор, ако неговият срок е по-кратък.

Амортизацията на имоти, машини и съоръжения се изчислява, като се използва линейният метод върху оценения полезен живот на отделните групи активи, както следва:

• Сгради	25 години
• Машини	3-5 години
• Съоръжения	от 4 до 25 години
• Транспортни средства	от 4 до 10 години
• Летателни апарати	20 години
• Двигатели	12 години
• Кораби	30 години
• Стопански инвентар	7 години
• Други	7 години

Разходите за амортизация са включени в консолидирания отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход като Разходи за амортизация и обезценка на нефинансови активи, част от ред Оперативни и административни разходи.

Печалбата или загубата от продажбата на имоти, машини и съоръжения се определя като разлика между постъпленията от продажбата и балансовата стойност на актива и се признава в консолидирания отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход на ред „Печалба от продажба на нетекущи активи”.

4.16. Лизинг

4.16.1. Наети активи

Групата като лизингополучател

За новите договори, сключени на или след 1 януари 2021 г. Групата преценява дали даден договор е или съдържа лизинг. Лизингът се определя като „договор или част от договор, който предоставя правото да се използва актив (базовият актив) за определен период от време в замяна на възнаграждение.“ За да приложи това определение, Групата извършва три основни преценки:

- дали договорът съдържа идентифициран актив, който или е изрично посочен в договора, или е посочен по подразбиране в момента, когато активът бъде предоставен за ползване
- Групата има правото да получава по същество всички икономически ползи от използването на актива през целия период на ползване, в рамките на определения обхват на правото му да използва актива съгласно договора
- Групата има право да ръководи използването на идентифицирания актив през целия период на ползване.

Групата оценява дали има правото да ръководи „как и с каква цел“ ще се използва активът през целия период на ползване.

Оценяване и признаване на лизинг от Групата като лизингополучател

На началната дата на лизинговия договор Групата признава актива с право на ползване и пасива по лизинга в консолидирания отчет за финансовото състояние. Активът с право на ползване се оценява по цена на придобиване, която се състои от размера на първоначалната оценка на пасива по лизинга, първоначалните преки разходи, извършени от Групата, оценка на разходите, които лизингополучателят ще направи за демонтаж и преместване на основния актив в края на лизинговия договор и всякакви лизингови плащания, направени преди датата на започване на лизинговия договор (минус получените стимули по лизинга).

Групата амортизира актива с право на ползване по линейния метод от датата на започване на лизинга до по-ранната от двете дати: края на полезния живот на актива с право на ползване или изтичане на срока на лизинговия договор. Групата също така преглежда активите с право на ползване за обезценка, когато такива индикатори съществуват.

На началната дата на лизинговия договор Групата оценява пасива по лизинга по настоящата стойност на лизинговите плащания, които не са изплатени към тази дата, дисконтирани с лихвения процент, заложен в лизинговия договор, ако този процент може да бъде непосредствено определен или диференциалния лихвен процент на Групата.

За да определи диференциалния лихвен процент, Групата използва:

- когато е възможно, приложимият лихвен процент от последното финансиране от трети страни, коригиран с цел да отрази промените в условията за финансиране, които са настъпили след това последно финансиране за съответния компонент; или
- лихвен процент, състоящ се от безрисковия лихвен процент и надбавка, отразяваща кредитния риск, свързан със съответния компонент на Групата и коригиран допълнително поради специфичните условия на лизинговия договор, в т.ч. срок, държава, валута, обезпечения и вид на наетия актив.

Лизинговите плащания, включени в оценката на лизинговото задължение, се състоят от фиксирани плащания (включително по същество фиксирани), променливи плащания въз основа на индекс или процент, суми, които се очаква да бъдат дължими от лизингополучателя по гаранциите за остатъчна стойност и плащания, произтичащи от опции, ако е достатъчно сигурно, че Групата ще упражни тези опции.

След началната дата пасивът по лизинга се намалява с размера на извършените плащания и се увеличава с размера на лихвата. Пасивът по лизинга се преоценява, за да отрази преоценките или измененията на лизинговия договор или да отрази коригираните фиксирани по същество лизингови плащания.

Когато задължението за лизинг се преоценява, съответната корекция се отразява в актива с право на ползване или се признава в печалбата или загубата, ако балансовата стойност на актива с право на ползване вече е намалена до нула.

Групата е избрала да отчита краткосрочните лизингови договори и лизинга на активи с ниска стойност, като използва практическите облекчения, предвидени в стандарта. Вместо признаване на активи с право на ползване и задължения по лизингови договори, плащанията във връзка с тях се признават като разход в печалбата или загубата по линейния метод за срока на лизинговия договор.

В консолидирания отчет за финансовото състояние, активите с право на ползване и задълженията по лизингови договори са представени на отделен ред.

Опциите за удължаване и прекратяване са включени в редица наеми на имоти и оборудване в Групата. Те се използват за увеличаване на оперативната гъвкавост по отношение на управлението на активите, използвани в операциите на Групата. Повечето притежавани опции за удължаване и прекратяване се упражняват само от Групата, а не от съответния лизингодател.

Групата като лизингодател

Счетоводната политика на Групата, съгласно МСФО 16, не се е променила спрямо сравнителния период.

Като лизингодател Групата класифицира своите лизингови договори като оперативен или финансов лизинг.

Лизинговият договор се класифицира като договор за финансов лизинг, ако с него се прехвърлят по същество всички рискове и изгоди от собствеността върху основния актив, и като договор за оперативен лизинг, ако с него не се прехвърлят по същество всички рискове и изгоди от собствеността върху основния актив.

4.17. Тестове за обезценка на активи

При изчисляване размера на обезценката Групата дефинира най-малката разграничима група активи, за която могат да бъдат определени самостоятелни парични потоци (единица, генерираща парични потоци). В резултат на това някои от активите подлежат на тест за обезценка на индивидуална база, а други на база на единица, генерираща парични потоци.

Всички активи и единици, генериращи парични потоци, се тестват за обезценка поне веднъж годишно. Всички други отделни активи или единици, генериращи парични потоци, се тестват за обезценка, когато събития или промяна в обстоятелствата индикират, че тяхната балансова стойност не може да бъде възстановена.

За загуба от обезценка се признава сумата, с която балансовата стойност на даден актив или единица, генерираща парични потоци, превишава възстановимата им стойност, която е по-високата от справедливата стойност, намалена с разходите по продажба на даден актив, и неговата стойност в употреба. За да определи стойността в употреба, ръководството на Групата изчислява очакваните бъдещи парични потоци за всяка единица, генерираща парични потоци, и определя подходящия дисконтов фактор с цел калкулиране на настоящата стойност на тези парични потоци. Данните, използвани при тестването за обезценка, се базират на последния одобрен бюджет на Групата, коригиран при необходимост с цел елиминиране на ефекта от бъдещи реорганизации и значителни подобрения на активи. Дисконтовите фактори се определят за всяка отделна единица, генерираща парични потоци, и отразяват съответния им рисков профил, оценен от ръководството на Групата.

Загубите от обезценка на единица, генерираща парични потоци, се посочват в намаление на балансовата сума на активите от тази единица. За всички активи на Групата ръководството преценява последващо дали съществуват индикации за това, че загубата от обезценка, призната в предходни години, може вече да не съществува или да е намалена. Обезценка, призната в предходен период, се възстановява, ако възстановимата стойност на единицата, генерираща парични потоци, надвишава нейната балансова стойност.

4.18. Инвестиционни имоти

Групата отчита като инвестиционни имоти сгради и земи, които се държат за получаване на приходи от наем и/или за увеличение на капитала, по модела на справедливата стойност.

Инвестиционните имоти се оценяват първоначално по себестойност, включваща покупната цена и всички разходи, които са пряко свързани с инвестиционния имот, например хонорари за правни услуги, данъци по прехвърляне на имота и други разходи по сделката.

Инвестиционните имоти се преоценяват на годишна база и се включват в консолидирания отчет за финансовото състояние по пазарните им стойности. Те се определят от независими оценители с професионална квалификация и значителен професионален опит в зависимост от характера и местонахождението на инвестиционните имоти, базирайки се на доказателства за пазарните условия.

Всяка печалба или загуба от промяна в справедливата стойност или от продажба на даден инвестиционен имот се признава незабавно в печалбата или загубата на ред Продажба на нетекущи активи и на ред Промяна в справедливата стойност на инвестиционните имоти.

Последващите разходи, свързани с инвестиционни имоти, които вече са признати в консолидирания финансов отчет на Групата, се прибавят към балансовата стойност на имотите, когато е вероятно Групата да получи бъдещи икономически ползи, надвишаващи първоначално оценената стойност на съществуващите инвестиционни имоти. Всички други последващи разходи се признават за разход в периода, в който са възникнали.

Групата отписва инвестиционните си имоти при продажбата им или при трайното им изваждане от употреба, в случай че не се очакват никакви икономически изгоди от тяхното освобождаване. Печалбите или загубите, възникващи от изваждането им от употреба или тяхната продажба, се признават в консолидирания отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход и се определят като разлика между нетните постъпления от освобождаването на актива и балансовата му стойност.

Приходите от наем и оперативните разходи, свързани с инвестиционни имоти, се представят в консолидирания отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход съответно на ред „Приходи от нефинансова дейност” и ред „Оперативни и административни разходи”, и се признават, както е описано в пояснение 4.9 и пояснение 4.10.

4.19. Активи по проучване и оценка на минерални ресурси

Проучването и оценката на минералните ресурси за Групата, се отнася до проучване и оценка на суров нефт и природен газ. След придобиване на право за проучване и оценка всички разходи, свързани с този процес, се капитализират първоначално по разходоопределящи звена – конкретен „Блок”.

Групата признава като активи по проучване и оценка всички пряко свързани разходи, доколкото те са свързани със специфични дейности по проучване и оценка, които може да се отнесат директно към точно определена площ за проучване „Блок”, за която Групата е получила права от съответните държавни институции. Такива разходи включват най-малко следните видове:

- Придобиване на права за проучвания
- Топографски, геологически, геохимически и геофизични изследвания
- Проучвателни сондажи
- Вземане на проби за анализ
- Дейности, свързани с оценяване техническата изпълнимост и търговската приложимост на добиването на минерални ресурси.

Всички разходи, направени преди получаването на права за проучване и оценка се отнасят в печалбата или загубата за периода, в който са възникнали.

Активите по проучване и оценка на минерални ресурси могат да бъдат класифицирани като:

- Разрешения за търсене и проучване, издадени от Министерство на Околната Среда и Водите и Министерство на Икономиката и Енергетиката, съгласно Закона за подземните богатства и свързаните с тях такси;

- Всички разходи за топографски, геологически, геохимически и геофизични изследвания, проучвателни сондажи, изкопни работи, вземане на проби за анализ и други дейности, свързани с оценяване техническата изпълнимост и търговската приложимост на добиването на минерални ресурси, както и други разходи за проучване и оценка, които са направени за конкретна площ, за която Групата притежава разрешение за проучване. Тези разходи включват и разходите за възнаграждение на персонала, материали и използвано гориво, снабдителни разходи и плащания направени към доставчици.

Разходите по проучване и оценка на минерални ресурси се капитализират и представят като нематериални активи до момента, до който не бъде доказана възможността или невъзможността за техническа изпълнимост и търговска приложимост на минералния ресурс. След доказване на техническа изпълнимост и търговска приложимост на открития минерален ресурс, разходите по проучване и оценка се трансформират към „Имоти, машини и съоръжения”.

Активите по проучване и оценка се преглеждат технически, финансово и на управленско ниво поне веднъж годишно с цел потвърждаване на намерението за продължаване на проучвателните дейности и извличане на ползи от направеното откритие, както и за наличие на индикации за обезценка. В случай, че Групата няма намерение да продължава проучвателните дейности или има индикации за обезценка, разходите се отписват.

Оценяването на активите по проучване и оценка на минерални ресурси при тяхното първоначално признаване е по себестойност. Елементите на себестойността включват операции по проучване и оценяване.

“Операции по проучване” – означава операциите с цел проучване на акумулация от петрол. Това включва, без да се ограничава до, геоложки, геофизични, фотографски, геохимични и други анализи, изучавания и изследвания, както и сондиране, удълбочаване, напускане или обсаждане и перфориране, както и изпитване на търсещи сондажи за откриването на петрол, и покупката, наемането или придобиването на такива суровини, материали, оборудване за тези дейности, каквито могат да бъдат включени в одобрените годишни работни проекти и бюджети.

“Операции по оценяване” – означава работите по оценяване (част от проучването) и работна програма за оценяване, изпълнявана след открития, с цел оконтуряване на природния резервоар, към който се отнася откритието по отношение на дебелина и латерално разпространение, и оценяване на извлекаемите количества в него, и следва да включва, без да се ограничава от геоложки, геофизични, фотографски, геохимични и други анализи.

4.20. Финансови инструменти

4.20.1. Признаване и отписване

Финансовите активи и финансовите пасиви се признават, когато Групата стане страна по договорните условия на финансовия инструмент.

Финансовите активи се отписват, когато договорните права върху паричните потоци от финансовия актив изтичат или когато финансовият актив и по същество всички рискове и изгоди се прехвърлят.

Финансовите пасиви се отписват, когато задължението, посочено в договора, е изпълнено, е отменено или срокът му е изтекъл.

4.20.2. Класификация и първоначално оценяване на финансови активи

Първоначално финансовите активи се отчитат по справедлива стойност, коригирана с разходите по сделката, с изключение на финансовите активи по справедлива стойност през печалбата или загубата и търговските вземания, които не съдържат съществен финансов компонент. Първоначалната оценка на финансовите активи по справедлива стойност през печалбата или загубата не се коригира с разходите по сделката, които се отчитат като текущи разходи. Първоначалната оценка на търговските вземания, които не съдържат съществен финансов компонент представлява цената на сделката съгласно МСФО 15.

В зависимост от начина на последващо отчитане, финансовите активи се класифицират в една от следните категории:

- дългови инструменти по амортизирана стойност;
- финансови активи по справедлива стойност през печалбата или загубата;
- финансови активи по справедлива стойност през друг всеобхватен доход с или без рекласификация в печалбата или загубата в зависимост дали са дългови или капиталови инструменти.

Класификацията на финансовите активи се определя на базата на следните две условия:

- бизнес моделът на Групата за управление на финансовите активи;
- характеристиките на договорните парични потоци на финансовия актив.

Всички приходи и разходи, свързани с финансовите активи, които са признати в печалбата и загубата, се включват във финансови разходи, финансови приходи или други финансови позиции с изключение на обезценката на търговските вземания, която се представя на ред други разходи в консолидирания отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход.

4.20.3. Последващо оценяване на финансовите активи

Дългови инструменти по амортизирана стойност

Финансовите активи се оценяват по амортизирана стойност, ако активите изпълняват следните критерии и не са определени за оценяване по справедлива стойност през печалбата и загубата:

- Групата управлява активите в рамките на бизнес модел, чиято цел е да държи финансовите активи и да събира техните договорни парични потоци;
- съгласно договорните условия на финансовия актив на конкретни дати възникват парични потоци, които са единствено плащания по главница и лихва върху непогасената сума на главницата.

Тази категория включва недеривативни финансови активи като заеми и вземания с фиксирани или определяеми плащания, които не се котират на активен пазар. След първоначалното признаване те се оценяват по амортизирана стойност с използване на метода на ефективната лихва. Дискотиране не се извършва, когато ефектът от него е несъществен. Групата класифицира в тази категория парите и паричните еквиваленти, търговските и други вземания, както и дългови инструменти, които преди са били класифицирали като кредити и вземания, инвестиции, държани до падеж, или финансови активи на разположение за продажба в съответствие с МСС 39.

Финансови активи по справедлива стойност през печалбата или загубата

Финансови активи, за които не е приложим бизнес модел „държани за събиране на договорните парични потоци“ или бизнес модел „държани за събиране и продажба“, както и финансови активи, чиито договорни парични потоци не са единствено плащания на главница и лихви, се отчитат по справедлива стойност през печалбата или загубата. Всички деривативни финансови инструменти се отчитат в тази категория с изключение на тези, които са определени и ефективни като хеджиращи инструменти и за които се прилагат изискванията за отчитане на хеджирането (виж по-долу).

Промените в справедливата стойност на активите в тази категория се отразяват в печалбата и загубата. Справедливата стойност на финансовите активи в тази категория се определя чрез котирани цени на активен пазар или чрез използване на техники за оценяване, в случай че няма активен пазар.

Финансови активи по справедлива стойност през друг всеобхватен доход

Групата отчита финансовите активи по справедлива стойност в друг всеобхватен доход, ако активите отговарят на следните условия:

- Групата управлява активите в рамките на бизнес модел, чиято цел е да държи финансовите активи, за да събира договорни парични потоци и да ги продава; и
- Съгласно договорните условия на финансовия актив на конкретни дати възникват парични потоци, които са единствено плащания на главница и лихви върху непогасената сума на главницата.

Финансови активи по справедлива стойност през друг всеобхватен доход включват:

- Капиталови ценни книжа, които не са държани за търгуване и които Групата неотменимо е избрала при първоначално признаване, да признае в тази категория. Това са стратегически инвестиции и групата счита тази класификация за по-релевантна.
- Дългови ценни книжа, при които договорните парични потоци са само главница и лихви, и целта на бизнес модела на Групата за държане се постига както чрез събиране на договорни парични потоци, така и чрез продажба на финансовите активи.

При освобождаването от капиталови инструменти от тази категория всяка стойност, отчетена в преоценъчния резерв на инструментите се прекласифицира в неразпределената печалба.

При освобождаването от дългови инструменти от тази категория всяка стойност, отчетена в преоценъчния резерв на инструментите се прекласифицира в печалбата или загубата за периода.

4.20.4. Обезценка на финансовите активи

Изискванията за обезценка съгласно МСФО 9, използват повече информация, ориентирана към бъдещето, за да признаят очакваните кредитни загуби – моделът за „очакваните кредитни загуби“.

Инструментите, които попадат в обхвата на новите изисквания, включват заеми и други дългови финансови активи, оценявани по амортизирана стойност, търговски вземания, активи по договори, признати и оценявани съгласно МСФО 15, както и кредитни ангажименти и някои договори за финансова гаранция (при емитента), които не се отчитат по справедлива стойност през печалбата или загубата.

Признаването на кредитни загуби вече не зависи от настъпването на събитие с кредитна загуба. Вместо това Групата разглежда по-широк спектър от информация при оценката на кредитния риск и оценяването на очакваните кредитни загуби, включително минали събития, текущи условия, разумни и поддържащи прогнози, които влияят върху очакваната събираемост на бъдещите парични потоци на инструмента.

При прилагането на този подход, насочен към бъдещето, се прави разграничение между:

- финансови инструменти, чието кредитното качество не се е влошило значително спрямо момента на първоначалното признаване или имат нисък кредитен риск (Фаза 1) и
- финансови инструменти, чието кредитното качество се е влошило значително спрямо момента на първоначалното признаване или на които кредитния риск не е нисък (Фаза 2)
- „Фаза 3“ обхваща финансови активи, които имат обективни доказателства за обезценка към отчетната дата.

12-месечни очаквани кредитни загуби се признават за първата категория, докато очакваните загуби за целия срок на финансовите инструменти се признават за втората категория. Очакваните кредитни загуби се определят като разликата между всички договорни парични потоци, които се дължат на Групата и паричните потоци, които тя действително очаква да получи паричен недостиг. Тази разлика е дискотирана по първоначалния ефективен лихвен процент (или с коригирания спрямо кредита ефективен лихвен процент).

Изчисляването на очакваните кредитни загуби се определя на базата на вероятностно претеглената приблизителна оценка на кредитните загуби през очаквания срок на финансовите инструменти.

За целите на установяване на обезценката по финансовите активи, Групата прилага модели за изчисляване на очакваните кредитни загуби на колективна и индивидуална база. Моделите за

обезценка на индивидуално оценяваните финансови активи се прилагат за дългови финансови активи като дългови ценни книжа, банкови салда, депозити и други. Моделите за обезценка на индивидуално оценяваните експозиции, се базират на дисконтираните парични потоци и отразяват различни сценарии на очаквани парични потоци, включващи и наличната разумна и аргументирана информация, достъпна без извършване на излишни разходи или усилия, която касае бъдещи събития /включително и макроикономически прогнози/. За целите на установяване на обезценката на експозиции в неизпълнение /Фаза 3/ или придобити финансови активи с кредитна обезценка, Групата прилага модел за индивидуална обезценка на активи над определен размер.

Моделът за обезценка на колективно оценявани финансови активи е базиран на определяне на стойности за вероятност от неизпълнение /PD/ и загуба при неизпълнение за всеки колективно оценяван актив, при прилагане на амортизиране с ефективния лихвен процент /EIR/ при изчисление на очакваната загуба /EAD/. Моделите за обезценка на финансови активи, оценявани колективно се прилагат за дългови ценни книжа, банкови салда и депозити, репо сделки, както и експозиции, произтичащи от кредитната дейност на Групата – кредитни и задбалансови експозиции на физически и юридически лица. Моделите включват наличната разумна и аргументирана информация, достъпна без извършване на излишни разходи или усилия, за външен кредитен рейтинг на контрагентите, както и 3 годишни сценарии за макроикономическото развитие на държавата. Групата обновява стойността на използваните прогнозни индикатори в своя модел веднъж годишно, при публичното оповестяване на 3-годишните прогнози на съответните институции.

В края на всеки отчетен период Групата актуализира оценката на изменението в кредитния риск на съответния финансов инструмент. Групата оценява загубата от обезценка за финансовия инструмент на стойност, която е равна на очакваните кредитни загуби за целия срок на инструмента, ако кредитният риск на финансовия инструмент се е увеличил значително от първоначалното признаване. Ако кредитният риск на финансовия инструмент не е значително увеличен от първоначалното признаване, Групата оценява загубата от обезценка за дадения финансов инструмент на стойност, която е равна на очакваните кредитни загуби за 12 месеца.

Търговски и други вземания, активи по договор и вземания по лизингови договори

Групата използва опростен подход при отчитането на търговските и други вземания, както и на активите по договор и признава загуба от обезценка като очаквани кредитни загуби за целия срок. Те представляват очакваният недостиг в договорните парични потоци, като се има предвид възможността за неизпълнение във всеки момент от срока на финансовия инструмент. Групата използва своя натрупан опит, външни показатели и информация в дългосрочен план, за да изчислят очакваните кредитни загуби чрез разпределянето на клиентите по индустрии и срочна структура на вземанията и използвайки матрица на провизиите.

Финансови активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход

Групата признава очакваните 12-месечни кредитни загуби за финансови активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход. Тъй като повечето от тези инструменти имат добър кредитен рейтинг, вероятността от неизпълнение се очаква да бъде ниска. Въпреки това към всяка отчетна дата Групата оценява дали съществува значително увеличение на кредитния риск на инструмента.

При оценяването на тези рискове Групата разчита на готовата налична информация като кредитните рейтинги, публикувани от основните агенции за кредитен рейтинг за съответния актив. Групата държи единствено прости финансови инструменти, за които специфични кредитни рейтинги обикновено са на разположение. Ако няма информация или информацията относно факторите, които влияят на рейтинга на наличния актив, е ограничена, Групата обединява подобни инструменти в един портфейл, за да оцени на тази база дали има значително увеличение на кредитния риск.

В допълнение, Групата разглежда и други показатели като неблагоприятни промени в дейността, икономически или финансови условия, които могат да засегнат способността на издателя на капиталовия инструмент да изпълни задълженията си по дълга или неочаквани промени в оперативните резултати на емитента.

Ако някой от тези показатели води до значително увеличение на кредитния риск на инструментите, Групата признава за тези инструменти или този клас инструменти очаквани кредитни загуби за целия срок на инструмента.

4.20.5. Прекласификация на финансови инструменти

Само когато Групата промени своя бизнес модел за управление на финансови активи, прекласифицира всички засегнати финансови активи. Групата не прекласифицира финансови пасиви.

Групата прекласифицира финансови активи, като прилага прекласификацията за бъдещи периоди от датата на прекласификация. Групата не преизчислява никакви признати преди това печалби, загуби (включително печалби или загуби от обезценка) или лихви.

4.20.6. Печалба или загуба от финансови инструменти

Печалба или загуба от финансов актив или финансов пасив, който се оценява по справедлива стойност, се признава от Групата в печалбата или загубата, освен ако:

а) е част от хеджиращо взаимоотношение

б) е инвестиция в капиталов инструмент и Групата е избрала да представя печалбите и загубите от тази инвестиция в друг всеобхватен доход.

в) финансов пасив, определен като оценяван по справедлива стойност през печалбата или загубата, и Групата е задължена да представи ефекта от промените в кредитния риск на пасива в друг всеобхватен доход.

г) е финансов актив, оценен по справедлива стойност през друг всеобхватен доход и Групата е задължена да признава някои промени в справедливата стойност в другия всеобхватен доход.

Печалба или загуба от финансов актив, който се оценява по амортизирана стойност и не е част от хеджиращо взаимоотношение се признава от Групата в печалбата или загубата, когато финансовият актив се отписва или прекласифицира чрез процеса на амортизация или с оглед признаване на печалби или загуби от обезценка.

Печалба или загуба от финансов актив, оценяван по справедлива стойност през друг всеобхватен доход, се признава от страна на Групата в друг всеобхватен доход, с изключение на печалби или загуби от обезценка и печалби и загубите от валутни операции до момента на отписване или прекласификация на финансовия актив. Когато финансовият актив се отписва, кумулативната печалба или загуба, призната преди това в друг всеобхватен доход, се прекласифицира от собствения капитал в печалбата или загубата като корекция от прекласификация. Ако финансовият актив се прекласифицира от категория „оценявани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход“, Групата взема предвид кумулативната печалба или загуба, която е била призната в друг всеобхватен доход. Лихвата, която се изчислява чрез използването на метода на ефективната лихва, се признава в печалбата или загубата.

4.20.7. Модификация на договорни парични потоци на финансов актив

Модифициране на договорни парични потоци на финансов актив е налице, когато договорните парични потоци на финансов актив бъдат предоговорени или изменени по друг начин и тези изменения не са били договорени при първоначалното признаване на финансовия актив. Промяната в лихвения процент по финансов актив поради промяна в пазарните условия, не се счита за модификация. При установяване на наличие на Модификация на финансов актив, се анализират факторите за възникването ѝ, като съобразно тях се определя и счетоводното отразяване на ефекта от модификация.

4.20.8. Класификация и оценяване на финансовите пасиви

Финансовите пасиви на Групата включват получени заеми, задължения по лизингови договори, търговски и други финансови задължения и деривативни финансови инструменти.

Финансовите пасиви се оценяват първоначално по справедлива стойност и, където е приложимо, се коригират по отношение на разходите по сделката, освен ако Групата не е

определила даден финансов пасив като оценяван по справедлива стойност през печалбата и загубата.

Финансовите пасиви се оценяват последващо по амортизирана стойност, използвайки метода на ефективната лихва, с изключение на деривативи и финансови пасиви, които са определени за оценяване по справедлива стойност през печалбата или загубата (с изключение на деривативни финансови инструменти, които са определени и ефективни като хеджиращ инструмент).

Всички разходи свързани с лихви и, ако е приложимо, промени в справедливата стойност на инструмента, които се отчитат в печалбата или загубата, се включват във финансовите разходи или финансовите приходи.

4.20.9. Отписване на финансови инструменти

Един финансов актив се отписва на датата, на която Групата няма повече контрол върху договорните права и е прехвърлила в значителна степен рисковете от собствеността върху актива. Това се получава, когато правата се реализират, валидността им е изтекла или са откупени. Един финансов пасив се отписва, когато е погасен, отменен или срокът му е изтекъл.

4.21. Деривативи

Деривативите се отчитат по справедлива стойност и се признават в консолидирания отчет за финансовото състояние като деривативи за търгуване. Справедливата стойност на деривативите се основава на пазарната цена или сходни модели за оценка. Деривативите активи се представят като част от финансовите активи държани за търгуване, а деривативите пасиви се представят като част от финансови задължения. Промяната в справедливата стойност на дериватите за търгуване се признава като част от нетния приход от търговски операции в консолидирания отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход.

4.22. Вземания и задължения по споразумения за обратно изкупуване

Вземанията и задълженията по споразумения за обратно изкупуване се отчитат по цена на придобиване, която е равна на справедливата стойност на пласираните/привлечените от Групата средства, обезпечени със стойността на ценните книжа. Дължимите лихви за предоставеното/полученото финансиране за срока на споразумението се осчетоводяват и признават като приходи/разходи за лихви в периода на възникването им.

Ценните книжа, заложили като обезпечение по споразумения за обратно изкупуване не се отписват от консолидирания отчет за финансовото състояние на Групата в случаите, когато рисковете и ползите от собствеността им не са прехвърлени.

Ценните книжа, получени, като обезпечение по споразумения за обратно изкупуване не се записват в консолидирания отчет за финансово състояние на Групата в случаите, когато рисковете и ползите от собствеността им не са прехвърлени.

4.23. Провизии за кредитни ангажименти

Размерът на провизии за гаранции и други задбалансови кредитни ангажименти се признава за разход и пасив, когато Групата има текущи правни или конструктивни задължения, които са възникнали в резултат на минало събитие и когато е вероятно определен поток, включващ икономически ползи, да бъде необходим за покриване на задължението и може да бъде направена надеждна оценка на размера на задължението. Всички загуби в резултат от признаване на провизии за задължения се отнасят в консолидирания отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход за съответния период.

4.24. Материални запаси

Материалните запаси включват материали, продукция, незавършено производство, резервни части и стоки. В себестойността на материалните запаси се включват директните разходи по закупуването или производството им, преработката и други преки разходи, свързани с доставката им, както и част от общите производствени разходи, определена на базата на нормален производствен капацитет. Финансовите разходи не се включват в стойността на материалните запаси. Към края на всеки отчетен период материалните запаси се оценяват по по-ниската от себестойността им и тяхната нетна реализуема стойност. Сумата на всяка

обезценка на материалните запаси до нетната им реализуема стойност се признава като разход за периода на обезценката.

Нетната реализуема стойност представлява очакваната продажна цена на материалните запаси, намалена с очакваните разходи по продажбата. В случай, че материалните запаси са били вече обезценени до нетната им реализуема стойност и в последващ отчетен период се окаже, че условията довели до обезценката не са вече налице, то се възприема новата им нетна реализуема стойност. Сумата на възстановяването може да бъде само до размера на балансовата стойност на материалните запаси преди обезценката. Сумата на обратно възстановяване на стойността на материалните запаси се отчита като намаление на разходите за материали за периода, в който възниква възстановяването.

Групата определя разходите за материални запаси, като използва метода среднопретеглена стойност. При продажба на материалните запаси тяхната балансова стойност се признава като разход в периода, в който е признат съответният приход.

4.25. Данъци върху дохода

Разходите за данъци, признати в печалбата или загубата, включват сумата на отсрочените и текущи данъци, които не са признати в другия всеобхватен доход или директно в собствения капитал.

Текущите данъчни активи и/или пасиви представляват тези задължения към или вземания от данъчните институции, отнасящи се за текущи или предходни отчетни периоди, които не са платени към датата на финансовия отчет. Текущият данък е дължим върху облагаемия доход, който се различава от печалбата или загубата в консолидирания финансов отчет. Изчисляването на текущия данък е базиран на данъчните ставки и на данъчните закони, които са в сила към края на отчетния период.

Отсрочените данъци се изчисляват по пасивния метод за всички временни разлики между балансовата стойност на активите и пасивите и тяхната данъчна основа. Отсрочен данък не се предвижда при първоначалното признаване на актив или пасив, освен ако съответната транзакция не засяга данъчната или счетоводната печалба.

Отсрочените данъчни активи и пасиви не се дисконтират. При тяхното изчисление се използват данъчни ставки, които се очаква да бъдат приложими за периода на реализацията им, при условие че те са влезли в сила или е сигурно, че ще влезнат в сила, към края на отчетния период.

Отсрочените данъчни пасиви се признават в пълен размер.

Отсрочени данъчни активи се признават, само ако съществува вероятност те да бъдат усвоени чрез бъдещи облагаеми доходи. Относно преценката на ръководството за вероятността за възникване на бъдещи облагаеми доходи, чрез които да се усвоят отсрочени данъчни активи, вижте пояснение 4.38.

Отсрочени данъчни активи и пасиви се компенсират, само когато Групата има право и намерение да компенсира текущите данъчни активи или пасиви от същата данъчна институция.

Промяната в отсрочените данъчни активи или пасиви се признава като компонент от данъчния приход или разход в печалбата или загубата, освен ако те не са свързвани с позиции, признати в другия всеобхватен доход или директно в собствения капитал, при което съответният отсрочен данък се признава в другия всеобхватен доход или в собствения капитал.

4.26. Пари и парични еквиваленти

Парите и паричните еквиваленти се състоят от наличните пари в брой, парични средства по банкови сметки, безсрочни депозити и депозити до 3 месеца, краткосрочни и високоликвидни инвестиции, които са лесно обрачаеми в конкретни парични суми и съдържат незначителен риск от промяна в стойността си.

Парични средства и парични еквиваленти, за целите на съставяне на консолидирания отчет за паричните потоци, включват паричните средства, салдата по сметките в Централната банка (БНБ) и ностро сметките, които представляват разплащателни сметки в други банки без ограничения при използването им, както и предоставени ресурси, кредити и аванси на други банки с падеж до 3 месеца.

4.27. Собствен капитал, резерви и плащания на дивиденди

Акционерният капитал на Групата отразява номиналната стойност на емитираните акции на дружеството майка.

Другите резерви са формирани на база изискванията на Търговския закон за формиране на законови резерви и резерв от преоценки по планове за дефинирани доходи.

Неразпределената печалба включва натрупаните печалби и непокрити загуби от минали периоди.

Всички транзакции със собствениците на Групата са представени отделно в консолидирания отчет за собствения капитал.

4.28. Осигурителни и пенсионни договори

Пенсионноосигурителното дружество на Групата управлява и представлява 5 пенсионни фонда за допълнително пенсионно осигуряване – Доброволен, Професионален, Универсален, За изплащане на пожизнени пенсии и За разсрочено плащане.

Доброволен пенсионен фонд (ДПФ) извършва допълнително доброволно пенсионно осигуряване за лична допълнителна доброволна пенсия. Покритите осигурителни случаи са: старост, инвалидност и смърт. Всяко физическо лице, навършило 16 години може доброволно да се осигурява или да бъде осигурявано.

Пенсионните схеми, които се предлагат, са разработени на предварително определени осигурителни вноски. Осигурителните вноски за доброволно осигуряване могат да бъдат за сметка на самото лице и/или работодател и/или друг осигурител.

Отделните пенсионни схеми са:

- индивидуална пенсионна схема – на основата на еднократни или периодични вноски за сметка на осигуреното лице;
- колективна пенсионна схема – на основата на еднократни или периодични вноски за сметка на друг осигурител или работодател;

Допълнителните пенсии са пожизнени и срочни, по избор на осигуреното лице, като вида на пенсията и срока на нейното получаване се посочват в пенсионния договор при придобиване на право на допълнителна пенсия.

Плащанията са под формата на:

- допълнителни пенсии за старост и инвалидност;
- еднократно или разсрочено изплащане на средствата по индивидуалната партида;
- изплащане на наследствена пенсия;
- еднократно или разсрочено изплащане на наследниците на остатъка от средствата по индивидуалната партида на осигурените лица или пенсионера.

Размерът на личната пожизнена допълнителна пенсия за старост се изчислява на основата на:

- натрупаните средства по индивидуалната партида;
- техническия лихвен процент;
- биометрични таблици.

Право на допълнителна пенсия може да се придобие и чрез внасяне на еднократни вноски, като техният размер се определя на базата на актюерски разчети.

Техническият лихвен процент и биометричните таблици се одобряват от заместник председателя на Комисията за финансов надзор, ръководещ Управление “Осигурителен надзор”.

Осигурителният договор се прекратява в следните случаи:

- при смърт на осигурения;
- когато осигуреното лице прехвърли в полза на трето лице или друг пенсионен фонд цялата сума, натрупана в неговата индивидуална партида;
- при изтегляне на цялата сума, натрупана по неговата индивидуална партида.

Професионален пенсионен фонд (ППФ) осигурява срочна професионална пенсия за ранно пенсиониране. Професионалната пенсия за ранно пенсиониране се получава до момента на придобиване на право на пенсия за осигурителен стаж и възраст по част първа от Кодекса за социално осигуряване (КСО).

Осигурените лица във Фонда имат право на :

- срочна професионална пенсия за ранно пенсиониране за работещите при условията на I и II категория труд съобразно категорията труд;
- еднократно изплащане до 50% от средствата натрупани по индивидуална партида сума при пожизнено загубена работоспособност над 89.99 на сто;
- еднократно или разсрочено изплащане на натрупаната по индивидуалната партида сума на наследници на починал осигурен или на пенсионер на фонда.

Размерът на професионалната пенсия за ранно пенсиониране се изчислява на основата на:

- натрупаните средства по индивидуалната партида;
- срокът на получаване на пенсията;
- техническия лихвен процент, одобрен от зам. председателя на Комисията за финансов надзор.

При придобиване право на пенсия за осигурителен стаж и възраст по дял Първи на КСО преди изтичане на срока, за който е отпусната професионалната пенсия, с последната пенсия на осигуреното лице се изплаща и остатъкът на средствата в индивидуалната осигурителна партида.

Осигурителният договор се прекратява при следните случаи:

- при смърт на осигуреното лице;
- при изтегляне на всички натрупани средства по индивидуалната партида на осигуреното лице при пенсиониране за осигурителен стаж и възраст по част първа от КСО, ако не е придобило право на професионална пенсия по условията на КСО;
- при прехвърляне на средствата в професионален пенсионен фонд, управляван от друго пенсионно осигурително дружество, на осигурено лице, подписало действителен договор за осигуряване в професионален пенсионен фонд, управляван от друго пенсионноосигурително дружество, и за което процедурата за промяна на участие не е прекратена.
- при еднократен избор от осигуреното лице по реда на чл. 4в от КСО да промени осигуряването си от Фонда във фонд "Пенсии" на ДОО, ако не му е отпусната пенсия за осигурителен стаж и възраст или професионална пенсия за ранно пенсиониране.

Осигуряването се осъществява с месечни парични осигурителни вноски. Размерът им се определя в Кодекса за социалното осигуряване като процент от осигурителния доход.

Универсален пенсионен фонд (УПФ): Осигуряването за лична допълнителна пожизнена пенсия за старост се извършва въз основа на договор, сключен между Групата и осигурените лица за участие във фонда – при избор на УПФ от осигуреното лице, както и в резултат на служебно разпределение, осъществено от Национална агенция по приходите (НАП).

Право на придобиване на лична допълнителна пенсия за старост от Универсален пенсионен фонд възниква, когато лицето придобие право на пенсия за осигурителен стаж и възраст при условията на част първа от Кодекса за социално осигуряване или 5 години преди навършване на възрастта за получаване на пенсия от Държавното обществено осигуряване по желание на осигуреното лице, при положение, че натрупаните средства по индивидуалната партида позволяват отпускането на такава пенсия в размер не по-малък от размера на минималната пенсия за осигурителен стаж и възраст по чл.68, ал.1-3.

Осигурените лица във Фонда имат право на:

- допълнителна пожизнена пенсия за старост след придобиване право на пенсия за осигурителен стаж и възраст по Част първа на КСО;
- еднократно изплащане до 50 на сто от натрупаната по индивидуалната партида сума при пожизнено загубена работоспособност над 89.99%;
- еднократно или разсрочено изплащане на натрупаната по индивидуалната партида сума на наследниците на починало осигурено лице и на пенсионер на Фонда.

Размерът на личната пожизнена допълнителна пенсия за старост се определя на основата на:

- натрупаните средства по индивидуалната партида;

- техническия лихвен процент;
- биометрични таблици.

Техническият лихвен процент и биометричните таблици се одобряват от заместник председателя на Комисията за финансов надзор, ръководещ Управление "Осигурителен надзор".

Осигурителният договор се прекратява в следните случаи:

- при смърт на осигуреното лице;
- при прехвърляне на средствата в универсален пенсионен фонд, управляван от друго пенсионно осигурително дружество, на осигурено лице, подписало действителен договор за осигуряване в универсален пенсионен фонд, управляван от друго пенсионноосигурително дружество, и за което процедурата за промяна на участие не е прекратена.
- при еднократен избор от осигуреното лице по реда на чл. 4б от КСО да промени осигуряването си от Фонда във фонд "Пенсии" на ДОО, съответно във фонд "Пенсии за лицата по чл. 69", не по-късно от 5 години преди възрастта по чл. 68, ал. 1 от КСО и ако не му е отпусната пенсия за осигурителен стаж и възраст.

Фонд за изплащане на пожизнени пенсии При възникване на право на лична допълнителна пожизнена пенсия за старост, Дружеството изплаща от ФИПП „ЦКБ-СИЛА“ допълнителна пожизнена пенсия за старост срещу прехвърляне във Фонда на натрупаните средства по индивидуалната партида на осигуреното лице в Универсален пенсионен фонд „ЦКБ-СИЛА“ или на допълнения размер на средствата следните видове пенсии:

- допълнителна пожизнена пенсия за старост без допълнителни условия;
- допълнителна пожизнена пенсия за старост с гарантиран период на изплащане, който може да бъде от 2 до 10 години в зависимост от избора на лицето;
- допълнителна пожизнена пенсия за старост, включваща разсрочено изплащане на средствата до навършване на избраната от пенсионера възраст, като срокът и размерът на разсроченото плащане и размерът на пожизнената пенсия се определят в зависимост от избора на осигуреното лице при спазване на изискванията на КСО.

Отпускането на допълнителна пожизнена пенсия за старост става на основание писмено заявление по образец, подадено до Дружеството лично от осигуреното лице или от упълномощено от него лице, към което се прилагат съответни документи. В случай че са приложени необходимите документи и са изпълнени законовите изисквания за отпускане на допълнителна пожизнена пенсия, ПОАД „ЦКБ-СИЛА“ АД сключва с лицето пенсионен договор.

Фонд за разсрочено изплащане: При придобиване право на лична допълнителна пожизнена пенсия за старост, в случаите, в които средствата, натрупани в индивидуалната партида на осигуреното лице в Универсален пенсионен фонд „ЦКБ-СИЛА“, са недостатъчни за отпускането на допълнителна пожизнена пенсия за старост в размер по чл.167, ал.3 КСО, но надвишават трикратния размер на минималната пенсия за осигурителен стаж и възраст по чл. 68, ал.1 от КСО към датата на определяне на стойността на средствата по партидата, средствата се прехвърлят във ФРП „ЦКБ-СИЛА“. Дружеството изплаща от Фонда разсрочено натрупаната в индивидуалната партида сума за определен период от време.

Отпускането на разсрочени плащания от Фонда става на основание писмено заявление по образец, подадено до Дружеството лично от осигуреното лице или от упълномощено от него лице, към което се прилагат съответните документи. В случай че са приложени необходимите документи и са изпълнени законовите изисквания за отпускане на разсрочено изплащане, ПОАД „ЦКБ-СИЛА“ АД сключва с лицето договор за разсрочено изплащане.

В договора, наред с другите задължителни реквизити, се посочват реда и начина и срока за извършване на плащанията.

Месечният размер на разсроченото плащане от Фонда към датата на определянето му, не може да бъде по-голям от минималния размер на пенсията за осигурителен стаж и възраст по чл.68, ал.1 от КСО и по-малък от 15 на сто от нейния размер.

Осигуряването се осъществява с месечни парични осигурителни вноски. Размерът им е определен в Кодекса за социално осигуряване като процент от осигурителния доход.

4.29. Резерви за пенсионна дейност

Групата заделя пенсионни резерви за гарантиране на минимална доходност, свързана с дейността на фондовете по допълнително задължително пенсионно осигуряване, съгласно изискванията на Кодекса за социално осигуряване (КСО).

4.30. Задължения към осигурени лица

Съгласно изискванията на КСО Групата формира пенсионни резерви с цел изплащане на пожизнени пенсии на лицата, преживели по-дълго от предварителните актюерски разчети в УПФ и ДПФ. Пенсионният резерв се формира от собствени средства на ПОАД и от средства на починали осигурени лица от ДПФ и УПФ, които нямат наследници.

Групата преизчислява размера на формирувания пенсионен резерв към 31 декември всяка година. Изчисленията се извършват от актюер.

4.31. Пенсионни и краткосрочни възнаграждения на служителите

Групата отчита краткосрочни задължения по компенсирани отпуски, възникнали поради неизползван платен годишен отпуск в случаите, в които се очаква той да бъдат ползван в рамките на 12 месеца след датата на отчетния период, през който наетите лица са положили труда, свързан с тези отпуски. Краткосрочните задължения към персонала включват надници, заплати и социални осигуровки.

Групата дължи пенсионни възнаграждения на служителите си по планове с дефинирани доходи във връзка с изискванията на Кодекса на труда съгласно, които при прекратяване на трудовото правоотношение, след като служителят е придобил право на пенсия за осигурителен стаж и възраст, Групата е задължена да му изплати обезщетение в размер до шест брутни работни заплати.

Задължението, признато в консолидирания отчет за финансовото състояние относно планове с дефинирани доходи, представлява настоящата стойност на задължението по изплащане на дефинирани доходи към края на отчетния период.

Ръководството на Групата оценява задължението по изплащане на дефинирани доходи веднъж годишно с помощта на независим актюер. Оценката на задълженията е базирана на стандартни проценти на инфлацията, очаквана промяна на разходите за медицинско обслужване и смъртност. Бъдещи увеличения на заплатите също се вземат под внимание. Дисконтовите фактори се определят към края на всяка година като се взема предвид доходността на дългосрочни ДЦК.

Актюерските печалби или загуби се признават в другия всеобхватен доход. Нетните разходи за лихви, свързани с пенсионните задължения, са включени в консолидирания отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход на ред „Финансови разходи“. Всички други разходи, свързани с разходи за пенсионни възнаграждения на служителите, са включени на ред „Разходи за нефинансова дейност“ и ред „Административни разходи“.

Краткосрочните доходи на служителите, включително и полагаемите се отпуски, са включени в текущите пасиви на ред „Пенсионни и други задължения към персонала“ по недисконтирана стойност, която Групата очаква да изплати.

4.32. Застрахователни операции

Групата прилага МСФО 4 „Застрахователни договори“. Този стандарт дефинира изисквания за оповестяването на счетоводната политика и представяне на сравнителна информация по отношение на застрахователните активи и пасиви, както и приходите и разходите свързани със застрахователната дейност. Счетоводната политика на Групата е съобразена със спецификата на предлаганите застрахователни услуги и съответните нормативни изисквания.

4.33. Застрахователни договори

Застрахователни договори са тези ангажименти, които към датата на тяхното действие прехвърлят съществени застрахователни рискове върху Групата. Приема се, че съществен застрахователен риск съществува тогава, когато има реална възможност Групата да изплати обезщетение в полза на застрахованото лице и/или трета страна по настъпили застрахователни

събития, в размер надхвърлящ 10% от сумата, която би била изплатена, ако такова събитие не настъпи.

След първоначално признаване на застрахователните договори те продължават да се представят като такива за периода на тяхното действие, независимо че е възможно съществено намаляване на застрахователния риск за периода.

4.34. Презастрахователни договори

Групата отстъпва част от застрахователния риск, който носи по сключени застрахователни договори с презастрахователи. Очакваните ползи на Групата от презастрахователните договори по отношение на предстоящи плащания се признават като активи в консолидирания отчет за финансовото състояние в момента на тяхното възникване.

Групата периодично извършва преглед за обезценка на вземанията от презастрахователи. Ако са налице обстоятелства за такива обезценки, презастрахователните вземания се намаляват до размера на сумата, която се очаква да бъде събрана. Разликата се посочва като изменение в дела на презастрахователите в резерва за предстоящи плащания в техническия отчет за застрахователната дейност.

Групата извършва и активно презастраховане. Премиите и обезщетенията по активно презастраховане се отчитат заедно със записаните застрахователни премии и изплатените брутни обезщетения по преки застрахователни операции.

4.35. Застрахователни резерви

Застрахователните резерви се създават от застрахователя за покриване на настоящи и бъдещи задължения към застрахованите въз основа на застрахователните договори, и не са елемент на собствения капитал. Застрахователните резерви се изчисляват от актюера на Групата чрез актюерски методи, които са съвкупност от математически и статистически методи и правила. Застрахователните резерви се посочват в консолидирания отчет за финансовото състояние на Групата в брутен размер, както и частта на презастрахователя. Когато застраховането се извършва в чуждестранна валута, в същата валута се създават и резервите за него. Застрахователните резерви, заделени през предходния отчетен период, се посочват като приход от освободени резерви през текущия отчетен период, а заделените в края на периода - като разход за заделени резерви в консолидирания отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход. Застрахователните резерви, отнасящи се за частта на презастрахователя, заделени през предходния отчетен период, се посочват като разход от освободени резерви през текущия отчетен период, а заделените в края на периода - като приход от заделени резерви в консолидирания отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход.

4.36. Адекватност на резервите

Периодично актюерите на Групата правят оценка дали общо формираните резерви, са достатъчни, за да покрият евентуални бъдещи плащания. Съгласно изискванията на регулаторните органи сумата на така формираните резерви следва да бъде обезпечена напълно с инвестиции във високоликвидни активи (в процентни съотношения, регламентирани в съответните нормативни актове).

При оценката за адекватност на резервите се взимат под внимание паричните потоци, насочени за плащане на обезщетения, парични потоци, генерирани от събрани премии, изплатени комисионни.

4.37. Провизии, условни пасиви и условни активи

Провизиите се признават, когато има вероятност сегашни задължения в резултат от минало събитие да доведат до изходящ поток на ресурси от Групата и може да бъде направена надеждна оценка на сумата на задължението. Възможно е срочността или сумата на изходящия паричен поток да е несигурна. Сегашно задължение се поражда от наличието на правно или конструктивно задължение вследствие на минали събития. Провизиите за реструктуриране се признават само ако е разработен и приложен подробен формален план за реструктуриране или ръководството е обявило основните моменти на плана за реструктуриране пред тези, които биха били засегнати. Провизии за бъдещи загуби от дейността не се признават.

Сумата, която се признава като провизия, се изчислява на база най-надеждната оценка на разходите, необходими за уреждане на сегашно задължение към края на отчетния период, като се вземат предвид рисковете и несигурността, свързани със сегашното задължение. Когато съществуват редица подобни задължения, вероятната необходимост от изходящ поток за погасяване на задължението се определя, като се отчете групата на задълженията като цяло. Провизиите се дисконтират, когато ефектът от времевите разлики в стойността на парите е значителен.

Обезщетения от трети лица във връзка с дадено задължение, за които Групата е сигурна, че ще получи, се признават като отделен актив. Този актив може и да не надвишава стойността на съответната провизия.

Провизиите се преразглеждат към края на всеки отчетен период и стойността им се коригира, за да се отрази най-добрата приблизителна оценка.

В случаите, в които се счита, че е малко вероятно да възникне изходящ поток на икономически ресурси в резултат на текущо задължение, пасив не се признава. Условните пасиви следва да се оценяват последващо по по-високата стойност между описаната по-горе сравнима провизия и първоначално признатата сума, намалена с натрупаната амортизация.

Вероятни входящи потоци на икономически ползи, които все още не отговарят на критериите за признаване на актив, се смятат за условни активи.

4.38. Значими преценки на ръководството при прилагане на счетоводната политика

Значимите преценки на ръководството при прилагането на счетоводните политики на Групата, които оказват най-съществено влияние върху консолидирания финансов отчет, са описани по-долу. Основните източници на несигурност при използването на приблизителните счетоводни оценки са описани в пояснение 4.39.

4.38.1. Отсрочени данъчни активи

Оценката на вероятността за бъдещи облагаеми доходи за усвояването на отсрочени данъчни активи се базира на последната одобрена бюджетна прогноза, коригирана относно значими необлагаеми приходи и разходи и специфични ограничения за пренасяне на неизползвани данъчни загуби или кредити. Ако надеждна прогноза за облагаем доход предполага вероятното използване на отсрочен данъчен актив особено в случаи, когато активът може да се употреби без времево ограничение, тогава отсроченият данъчен актив се признава изцяло. Признаването на отсрочени данъчни активи, които подлежат на определени правни или икономически ограничения или несигурност, се преценява от ръководството за всеки отделен случай на базата на специфичните факти и обстоятелства.

4.38.2. Прехвърлен контрол над дъщерни дружества

В случаите, в които предприятието майка притежава пряко или косвено чрез дъщерни предприятия повече от половината от правата на глас в дадено предприятие, но не притежава властта да управлява финансовата и оперативна политика на предприятието и/или е налице договорно споразумение по силата на което Групата не контролира предприятието, то инвестицията в акциите/дялове на това предприятие се класифицират като финансов актив, оценяван по справедлива стойност през печалбата или загубата.

4.38.3. Приходи от продажба на самолетни билети, чийто срок на валидност е изтекъл

Групата основно предоставя услуги по превоз на пътници, които се осъществяват при настъпването на периода, за който е издаден самолетният билет. Прихода от услугата по превоз на пътниците се признава, когато превоза реално бъде извършен. В случаите, когато клиентите са закупили билети, но периода на валидност на самолетните билети е изтекъл и те не могат да бъдат ползвани от клиента, Групата отписва стойността на признатото задължение като друг приход. Съответната пропорционална част на летищните такси, припадащи се на стойността на продадените самолетни билети, за които превозът не е извършен поради изтичането на периода му на валидност, също се отписват от задълженията и се признават като други приходи. Отчитането на другите приходи от билети и летищни такси с изтекла валидност се базира на статистическа информация, извлечена от регистрите бази данни, поддържани от Групата.

Ръководството смята, че изтичането на периода на валидност за всеки самолетен билет, когато той не е бил ползван дава основание за признаване на приходи.

4.38.4. Приходи от продажба на самолетни билети в случаи на прекъсване на полета и/или премаршрутиране

Като член на Международната организация за въздушен транспорт (International Air Transport Association - IATA), Групата е обвързана със спазване на правила за въздушния транспорт, наложени от ИАТА. Съгласно ИАТА резолюции 735d и 735e, в случаите на недоброволно премаршрутиране и/или прекъсване на полета, авиокомпанията е задължена да издаде документ FIM (Flight Interruption Manifest). FIM е валиден за определен полет на авиокомпанията-агент, която е различна от авиокомпанията, първоначално издала оригиналния билет за полета.

От началото на 2019 г. настъпиха промени в ИАТА резолюция 735d, като една от тях е отпадането на FIM (Flight Interruption Manifest) като документ, с който се извършва недоброволно премаршрутиране и/или прекъсване на полет. Това се осъществява само с електронен билет. Причината е, че FIM е хартиен документ, на който не беше създаден алтернативен електронен. Поради това отпадна ИАТА резолюция 735e, а авиокомпаниите могат при прекъсване на полет на двустранна основа да използват FIM и други хартиени документи като квитанции за свърхбагаж например.

Промяната в ИАТА резолюциите доведе до нови текстове в RAM (Revenue Accounting Manual). В глава A2, т. 2.6 вече не са посочват правилата за разчет при FIM, а тези при планирана промяна на разписание (planned scheduled change).

Поради наличието на двустранна договореност между авиокомпаниите за използването FIM, остана практиката след получаване на FIM фактурата, приемащата авиокомпания (извършила полета) в рамките на четири месеца от датата на издаване на фактурата според правилата на глава A10, т. 4.1. на RAM да направи редекст на база прорейтната стойност. При получаване на редекстната фактура се закрива възникналия разчет. След изтичане на четиримесечния срок за възражения /редексти/, непредявените суми се признават като приход.

Отчитането на приходите се базира на предишен опит и ръководството е направило преценка, че 95 % от стойността на всички издадени и непредявени FIM дава основание за признаване на приходи, базирани на фактически извършените услуги.

Както за текущата 2022 г., така и за предходния период, приблизително 5% от стойността на издадени FIM-ове е призната като други приходи, а останалата стойност е отчетена като очаквано задължение.

4.38.5. Квоти за търговия с емисии на парникови газове

Съгласно изискванията на Директива 2003/87/ЕО на Европейския парламент и на Съвета за установяване на схема за търговия с квоти за емисии на парникови газове в рамките на Общността, авиационните дейности са включени в единната Европейска схема за търговия с емисии на парникови газове (ЕСТЕ). За периодите след 1 януари 2012 г. авиооператорите участват в този механизъм за намаляване на вредното въздействие върху околната среда.

Компаниите получават част от необходимите им квоти за отделяне на вредни емисии безвъзмездно. До 30 април на следващата година, авиопревозвачите трябва да предоставят в регистъра на ЕСТЕ емисионните квоти за отделените вредни емисии през текущата година.

Групата е възприела политика за прилагане на т.нар. "подход на нетното задължение" по отношение на счетоводното отчитане на правата за емисии на парникови газове. Съгласно този подход Групата не признава нито актив, нито приход за безвъзмездно придобитите емисионни квоти от Изпълнителната агенция по околна среда.

Безвъзмездно получените от държавата квоти за емисии на парникови газове (CO₂ емисии) не се признават в отчета за финансовото състояние, а признават като условни активи и пасиви. Когато годишните отделени емисии превишават наличните и безвъзмездно предоставените квоти, задължението за превишаването се оценява по справедливата стойност на емисиите на парникови газове към края на отчетния период, за който се дължат, и се начислява провизия.

Провизия се признава, само когато реалното количество на емисиите превиши количеството на безвъзмездно предоставените емисии. Провизията се признава в консолидирания отчет за

печалба и загубата и другия всеобхватен доход. Правата за емисии, които са придобити и превишават безвъзмездно предоставените квоти се признават като актив по цена на придобиване.

Общия брой достигнати квоти се определя чрез представяне на верифициран доклад, издаден от независим акредитиран верификационен орган.

4.38.6. Срок на лизингови договори

При определяне на срока за лизинговите договори, ръководството взема предвид всички факти и обстоятелства, които създават икономически стимул да упражняват опция за удължаване или не упражняват опция за прекратяване. Опциите за удължаване (или периодите след опциите за прекратяване) са включени в срока на лизинга само ако е достатъчно сигурно, че лизинговият договор е удължен (или не е прекратен).

Повечето опции за удължаване на договорите за офиси и превозни средства не са включени в лизинговите задължения, тъй като дружеството може да замени активите без значителни разходи или промени в бизнеса.

Някои от договорите за лизинг на самолети съдържат опции за удължаване. За тези договори, ръководството взема предвид следните фактори са най-подходящи:

- значителни санкции за прекратяване (или за неудължаване), обикновено дружеството е сигурно, че ще удължи (или няма да прекрати).
- Ако се очаква подобрения на лизинговите права да имат значителна остатъчна стойност, обикновено дружеството с разумна сигурност ще удължи срока на договора (или няма да прекрати прекрати).
- В други случаи Групата преразглежда и други фактори, включително историческата продължителност на лизинга и разходите и измененията в бизнеса, необходими за замяна на лизинговия актив.

Срокът на лизинга се преоценява, ако опцията действително се упражнява (или не се упражнява) или Групата се задължава да я упражни (или не упражни). Оценката на разумната сигурност се преразглежда само ако настъпи значимо събитие или значителна промяна в обстоятелствата, която засяга тази оценка и това е под контрола на лизингополучателя. През текущата финансова година ръководството на Групата не е установила финансов ефект от преразглеждането на лизинговите условия.

4.39. Несигурност на счетоводните приблизителни оценки

При изготвянето на консолидирания финансов отчет ръководството прави редица предположения, оценки и допускания относно признаването и оценяването на активи, пасиви, приходи и разходи.

Действителните резултати могат да се различават от предположенията, оценките и допусканията на ръководството и в редки случаи съответстват напълно на предварително оценените резултати.

Информация относно съществените предположения, оценки и допускания, които оказват най-значително влияние върху признаването и оценяването на активи, пасиви, приходи и разходи е представена по-долу.

4.39.1. Обезценка на нефинансови активи и репутация

За загуба от обезценка се признава сумата, с която балансовата стойност на даден актив или единица, генерираща парични потоци, превишава възстановимата им стойност, която е по-високата от справедливата стойност, намалена с разходите по продажба на даден актив, и неговата стойност в употреба. За да определи стойността в употреба, ръководството на Групата изчислява очакваните бъдещи парични потоци за всяка единица, генерираща парични потоци, и определя подходящия дисконтов фактор с цел калкулиране на настоящата стойност на тези парични потоци (вж. пояснение 4.17). При изчисляване на очакваните бъдещи парични потоци ръководството прави предположения относно бъдещите brutни печалби. Тези предположения са свързани с бъдещи събития и обстоятелства. Действителните резултати могат да се различават и да наложат значителни корекции в активите на Групата през следващата отчетна година.

В повечето случаи при определянето на приложимия дисконтов фактор се прави оценка на подходящите корекции във връзка с пазарния риск и рисковите фактори, които са специфични за отделните активи.

Групата е признала загуби от обезценка на репутацията в размер на 292 хил. лв. (2021 г.: 275 хил. лв.), за да се намали балансовата стойност на репутацията до възстановимата им стойност (вж. пояснение 12).

4.39.2. Измерване на очакваните кредитни загуби за финансови активи

Кредитните загуби представляват разликата между всички договорни парични потоци, дължими на Групата и всички парични потоци, които Групата очаква да получи. Очакваните кредитни загуби са вероятностно претеглена оценка на кредитните загуби, които изискват преценката на ръководството на Групата. Очакваните кредитни загуби са дисконтирани с първоначалния ефективен лихвен процент (или с коригирания спрямо кредита ефективен лихвен процент за закупени или първоначално създадени финансови активи с кредитна обезценка).

4.39.3. Оценяване по справедлива стойност

Ръководството използва техники за оценяване на справедливата стойност на финансови инструменти (при липса на котираны цени на активен пазар) и нефинансови активи. При прилагане на техники за оценяване ръководството използва в максимална степен пазарни данни и предположения, които пазарните участници биха възприели при оценяването на даден инструмент. Когато липсват приложими пазарни данни, ръководството използва своята най-добра оценка на предположенията, които биха направили пазарните участници. Тези оценки могат да се различават от действителните цени, които биха били определени при справедлива пазарна сделка между информирани и желаещи страни в края на отчетния период (вж. пояснение 52.1).

4.39.4. Полезен живот на амортизируеми активи

Ръководството преразглежда полезния живот на амортизируемите активи в края на всеки отчетен период.

Към 31 декември 2022 г. ръководството определя полезния живот на активите, който представлява очакваният срок на ползване на активите от Групата. Преносните стойности на активите са анализирани в пояснения 13, 9 и 10. Действителният полезен живот може да се различава от направената оценка поради техническо и морално изхабяване.

4.39.5. Материални запаси

Материалните запаси се оценяват по по-ниската стойност от цената на придобиване и нетната реализуема стойност. При определяне на нетната реализуема стойност ръководството взема предвид най-надеждната налична информация към датата на приблизителната оценка. Бъдещата реализация на балансовата стойност на материалните се влияе от бъдещото предоставяне на услуги и пазарната реализация на материалните запаси, както е оповестена в пояснение 23.

4.39.6. Задължение за изплащане на дефинирани доходи

Ръководството оценява веднъж годишно с помощта на независими актюери задълженията за изплащане на дефинирани доходи. Действителната стойност на задълженията може да се различава от предварителната оценка поради нейната несигурност. Оценката на задълженията е базирана на стандартни проценти на инфлацията, очаквана промяна на вероятност за оттегляне и смъртност. Бъдещи увеличения на заплатите също се вземат под внимание. Дисконтовите фактори се определят към края на всяка година като се взима предвид доходността на държавни ценни книжа.

4.39.7. Провизии

Групата е ответник по няколко съдебни дела към настоящия момент, чийто изход може да доведе до задължения на стойност, различна от сумата на признатите във финансовия отчет провизии. Провизиите нямат да бъдат разглеждани тук по-подробно, за да се избегнат предубеждения, свързани с позицията на Групата в горепосочените спорове.

4.39.8. Бизнес комбинации

При първоначалното им признаване активите и пасивите на придобитите дружества са включени в консолидирания отчет за финансовото състояние с тяхната справедлива стойност. При изчисляване на справедливата стойност ръководството използва оценки на бъдещите парични потоци и дисконтови фактори, които обаче могат да се различават от действителните резултати. Всички промени в оценката след първоначалното признаване биха се отразили върху стойността на репутацията. Информация относно придобитите активи и пасиви е представена в пояснение 5.

5. Промени в счетоводната политика

През 2022 г. Групата е направила промени в счетоводната си политика по отношение на финансовите си активи относно прилагането на МСФО 9 Финансови инструменти. Приложените промени в счетоводната политика са свързани с настъпилите глобални макроикономически развития, предизвикани от интензивните изменения в световните геополитически и геостратегически показатели, повлияни от военния конфликт между Русия и Украйна, както и изменения в регулациите, касаещи финансовите институции в Групата на Химимпорт АД. Новата счетоводна политика по отношение на финансовите активи съдържа промени в параметрите на използваните модели от дружеството майка.

Групата оценява като практически неприложимо да се определят конкретните ефекти за периода и кумулативният ефект от промяната на счетоводната политика върху сравнителната информация за предходните период, поради което Групата прилага промените в счетоводната политика по отношение на балансовата стойност на финансовите активи към началото на най-ранния период, за който е осъществимо прилагането с обратна сила, като това е 1 януари 2022 г. По отношение на оповестяванията на ефектите от новата счетоводна политика Групата е приложила насоките на параграф 24 и 26 от МСС 8 Счетоводна политика, промени в счетоводните приблизителни оценки и грешки.

	01.01.2022	Ефект от промяна на счетоводната политика	01.01.2022
	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.
Активи			
Имоти, машини и съоръжения	403 165	-	403 165
Активи с право на ползване	418 377	-	418 377
Инвестиционни имоти	534 135	-	534 135
Репутация	23 774	-	23 774
Други нематериални активи	125 070	-	125 070
Отсрочени данъчни активи	8 566	18 847	27 413
Инвестиции, отчитани по метода на собствения капитал	26 866	-	26 866
Предоставени кредити и аванси на банкови клиенти	3 049 092	-	3 049 092
Финансови активи по справедлива стойност в печалбата или загубата	2 050 196	-	2 050 196
Дългови инструменти, оценявани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход	859 441	-	859 441
Капиталови инструменти, оценявани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход	82 495	-	82 495
Други финансови активи, по амортизируема стойност	1 580 889	(188 470)	1 392 419
Вземания по застрахователни и презастрахователни договори	49 999	-	49 999
Презастрахователни активи	69 054	-	69 054
Данъчни вземания	1 834	-	1 834
Други вземания	27 512	-	27 512
Материални запаси	74 304	-	74 304
Пари и парични еквиваленти	2 383 948	-	2 383 948
Общо активи	11 768 717	(169 623)	11 599 094

	01.01.2022	Ефект от промяна на счетоводната политика	01.01.2022
	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.
Собствен капитал и пасиви			
Собствен капитал			
Акционерен капитал	130 000	-	130 000
Други резерви	290 494	-	290 494
Неразпределена печалба	498 258	(122 790)	375 468
Печалба за периода	23 228	-	23 228
Собствен капитал, отнасящ се до акционерите на предприятието майка	941 980	(122 790)	819 190
Неконтролиращо участие	794 382	(46 833)	747 549
Общо собствен капитал	1 736 362	(169 623)	1 566 739
Пасиви			
Задължения към депозанти	6 917 880	-	6 917 880
Други финансови задължения	751 460	-	751 460
Задължения към осигурени лица	1 708 674	-	1 708 674
Пенсионни задължения към персонала	19 417	-	19 417
Отсрочени данъчни пасиви	36 615	-	36 615
Застрахователни резерви	238 896	-	238 896
Задължения по застрахователни и презастрахователни договори	25 986	-	25 986
Задължения по финансов лизинг	281 696	-	281 696
Данъчни задължения	6 766	-	6 766
Други задължения	44 965	-	44 965
Общо пасиви	10 032 355	-	10 032 355
Общо собствен капитал и пасиви	11 768 717	(169 623)	11 599 094

6. База за консолидация

6.1. Инвестиции в дъщерни предприятия

Дъщерните предприятия, включени в консолидацията, са както следва:

Име на дъщерното предприятие	Страна учредяване	на Основна дейност	31.12.2022 Консолидаци- онен процент	31.12.2022 Номинален процент	31.12.2021 Консолидаци- онен процент	31.12.2021 Номинален процент
Химимпорт АД	България	Сектор инвестиционна дейност	77.92%	77.92%	77.92%	77.92%
ЦКБ Груп ЕАД	България	Сектор инвестиционна дейност	77.92%	100.00%	77.92%	100.00%
Централна Кооперативна Банка АД	България	Банков сектор	60.78%	77.81%	60.78%	77.81%
Централна Кооперативна Банка АД – Скопие	Македония	Банков сектор	55.81%	91.83%	55.81%	91.83%
АО Инвестиционна Корпоративна Банка	Руска Федерация	Банков сектор	67.22%	86.27%	67.22%	86.27%
ЗАД Армеец	България	Застрахователен сектор	76.98%	98.23%	76.98%	98.23%
ЗАЕД ЦКБ Живот	България	Застрахователен сектор	77.92%	100.00%	77.92%	100.00%
ПОАД ЦКБ Сила	България	Сектор дейности на пенсионни дружества	71.88%	92.25%	77.36%	92.25%
ДПФ ЦКБ Сила	България	Сектор дейности на пенсионни дружества	71.88%	100.00%	77.36%	100.00%
УПФ ЦКБ Сила	България	Сектор дейности на пенсионни дружества	71.88%	100.00%	77.36%	100.00%
ППФ ЦКБ Сила	България	Сектор дейности на пенсионни дружества	71.88%	100.00%	77.36%	100.00%
ЦКБ Асетс Мениджмънт ЕАД	България	Сектор лизингови дейности и инвестиционни посредници	77.92%	100.00%	60.78%	100.00%
Кепитъл Инвест ЕАД	България	Сектор лизингови дейности и инвестиционни посредници	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%
Инвест Кепитъл Асет Мениджмънт ЕАД	България	Сектор лизингови дейности и инвестиционни посредници	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%
М Лизинг ЕАД	България	Сектор лизингови дейности и инвестиционни посредници	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%
Зърнени Храни България АД	България	Производство, търговия и услуги	62.36%	77.37%	62.45%	77.49%
Проучване и добив на нефт и газ АД	България	Производство, търговия и услуги	41.50%	66.44%	41.36%	66.11%
Българска петролна рафинерия ЕООД	България	Производство, търговия и услуги	41.50%	100.00%	41.36%	100.00%
Слънчеви лъчи Провадия ЕАД	България	Производство, търговия и услуги	62.36%	100.00%	62.45%	100.00%
Асенова Крепост АД	България	Производство, търговия и услуги	42.89%	68.60%	45.35%	71.00%
ПДНГ –Сервиз ЕООД	България	Производство, търговия и услуги	41.50%	100.00%	41.36%	100.00%
Издателство геология и минерални ресурси ООД	България	Производство, търговия и услуги	29.05%	70.00%	28.95%	70.00%
Булхимтрейд ООД	България	Производство, търговия и услуги	41.16%	66.00%	41.22%	66.00%
Рабър Трейд ООД	България	Производство, търговия и услуги	37.42%	60.00%	37.47%	60.00%
Химцелтекс ЕООД	България	Производство, търговия и услуги	62.36%	100.00%	62.45%	100.00%
Химойл БГ ЕООД	България	Производство, търговия и услуги	62.36%	100.00%	62.45%	100.00%
Зърнени храни грейн ЕООД	България	Производство, търговия и услуги	62.36%	100.00%	62.45%	100.00%
Техно Капитал АД	България	Производство, търговия и услуги	56.12%	90.00%	56.20%	90.00%
Добрички панаир АД	България	Производство, търговия и услуги	37.40%	59.97%	37.45%	59.97%
Национална стокова борса АД	България	Производство, търговия и услуги	58.44%	75.00%	58.44%	75.00%
Ловико Сухиндол Груп АД	България	Производство, търговия и услуги	80.00%	80.00%	80.00%	80.00%
Прайм Лега Консулт ЕООД	България	Производство, търговия и услуги	77.92%	100.00%	77.92%	100.00%

Име на дъщерното предприятие	Страна учредяване	на	Основна дейност	31.12.2022 Консолидаци- онен процент	31.12.2022 Номинален процент	31.12.2021 Консолидаци- онен процент	31.12.2021 Номинален процент
СК ХГХ Консулт ООД	България		Производство, търговия и услуги	46.24%	59.34%	46.24%	59.34%
Омега Финанс ООД	България		Производство, търговия и услуги	74.80%	96.00%	74.80%	96.00%
Ай Ти Системс Консулт ЕООД	България		Производство, търговия и услуги	62.36%	100.00%	62.45%	100.00%
Българска Корабна Компания ЕАД	България		Морски и речен транспорт	77.92%	100.00%	77.92%	100.00%
Параходство Българско Речно Плаване АД	България		Морски и речен транспорт	63.13%	80.96%	63.07%	80.88%
Порт Балчик АД	България		Морски и речен транспорт	61.21%	100.00%	67.86%	100.00%
Пристанище Леспорт АД	България		Морски и речен транспорт	78.14%	100.00%	78.14%	100.00%
Леспорт Проджект Мениджмънт ЕООД	България		Морски и речен транспорт	78.14%	100.00%	78.14%	100.00%
МАЯК КМ АД	България		Морски и речен транспорт	54.65%	86.57%	54.60%	86.57%
Българска Логистична Компания ЕООД	България		Морски и речен транспорт	63.13%	100.00%	77.92%	100.00%
Порт Пристис АД	България		Морски и речен транспорт	34.72%	55.00%	34.69%	55.00%
Портстрой Инвест ЕООД	България		Морски и речен транспорт	77.92%	100.00%	77.92%	100.00%
Порт Инвест ЕООД	България		Морски и речен транспорт	63.13%	100.00%	63.07%	100.00%
Порт Бимас ЕООД	България		Морски и речен транспорт	63.13%	100.00%	63.07%	100.00%
Интерлихтер Словакия	Словакия		Морски и речен транспорт	63.13%	100.00%	63.07%	100.00%
Блу Сий Хорайзън Корп	Сейшел		Морски и речен транспорт	63.13%	100.00%	63.07%	100.00%
Бългериан Еървейз Груп ЕАД	България		Въздушен транспорт	77.92%	100.00%	77.92%	100.00%
България Ер АД	България		Въздушен транспорт	77.91%	99.99%	77.91%	99.99%
България Ер Техник ЕООД	България		Въздушен транспорт	77.92%	100.00%	77.91%	100.00%
Флай Лийз ЕООД	България		Въздушен транспорт	0.00%	0.00%	77.92%	100.00%
Еърпорт Консулт ЕООД	България		Въздушен транспорт	63.13%	100.00%	77.92%	100.00%
Транс интеркар ЕАД	България		Транспорт	77.92%	100.00%	77.92%	100.00%
Рентинтеркар ЕООД	България		Транспорт	-	-	98.61%	100.00%
Енергопроект АД	България		Недвижими имоти и инженеринг	76.90%	98.69%	76.90%	98.69%
Енергопроект Ютилитис ООД /в ликвидация/	България		Недвижими имоти и инженеринг	39.22%	51.00%	39.22%	51.00%
България Ер Меинтенанс ЕАД	България		Недвижими имоти и инженеринг	77.92%	100.00%	77.92%	100.00%
Голф Шабла АД	България		Недвижими имоти и инженеринг	26.98%	65.00%	26.88%	65.00%
Спортен Комплекс Варна АД	България		Недвижими имоти и инженеринг	50.65%	65.00%	50.65%	65.00%
Спортен мениджмънт ЕООД	България		Недвижими имоти и инженеринг	50.65%	100.00%	50.65%	100.00%
ТИ АД	България		Недвижими имоти и инженеринг	68.30%	87.66%	68.30%	87.66%
Булхимекс ГмБХ	Германия		Недвижими имоти и инженеринг	77.92%	100.00%	77.92%	100.00%
Инвест Кепитал Консулт АД	България		Недвижими имоти и инженеринг	77.92%	100.00%	77.92%	100.00%
Ситняково Проджект Истейд ЕООД	България		Недвижими имоти и инженеринг	41.50%	100.00%	41.36%	100.00%
Имоти Активитис 1 ЕООД	България		Недвижими имоти и инженеринг	63.13%	100.00%	62.45%	100.00%
Имоти Бимас ЕООД	България		Недвижими имоти и инженеринг	63.13%	100.00%	-	-
Имоти БРП ЕООД	България		Недвижими имоти и инженеринг	63.13%	100.00%	-	-
АМ Сервизис ООД	България		Търговия с и поддръжка на автомобили	80.50%	80.50%	80.50%	80.50%
М Кар Груп АД	България		Търговия с и поддръжка на автомобили	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%
М Кар София ЕАД	България		Търговия с и поддръжка на автомобили	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%
М Кар ООД	България		Търговия с и поддръжка на автомобили	93.75%	93.75%	93.75%	93.75%
М Кар Пропъртис ЕООД	България		Търговия с и поддръжка на автомобили	93.75%	100.00%	93.75%	100.00%
М Кар Варна ООД	България		Търговия с и поддръжка на автомобили	92.45%	98.61%	92.45%	98.61%
М Кар Уест ООД	България		Търговия с и поддръжка на автомобили	92.45%	98.61%	92.45%	98.61%
Виа интеркар 2007 ООД	България		Търговия с и поддръжка на автомобили	75.00%	80.00%	75.00%	80.00%

Име на дъщерното предприятие	Страна учредяване	на	Основна дейност	31.12.2022 Консолидаци- онен процент	31.12.2022 Номинален процент	31.12.2021 Консолидаци- онен процент	31.12.2021 Номинален процент
М Кар Плевен ООД	България		Търговия с и поддръжка на автомобили	93.73%	99.98%	93.73%	99.98%
Експрес кар ООД	България		Търговия с и поддръжка на автомобили	80.88%	86.27%	80.88%	86.27%
М Кар премиум ООД	България		Търговия с и поддръжка на автомобили	93.75%	100.00%	-	-

6.2. Учредяване на Имоти Бимас ЕООД

През 2022 г. Групата е учредила ново дъщерно дружество Имоти Бимас ЕООД, чрез апорт на недвижими имоти с цел оптимизиране на дейността в Сектор „Морски и речен транспорт“, като се отделят дейности различни от основната дейност и прехвърлянето им в сектор „Недвижими имоти и инженеринг“. Предметът на дейност на новорегистрираното дъщерно дружество е осъществяване на дейност сделки с недвижими имоти, управление и отдаване под наем на недвижими имоти, покупко-продажба на недвижими имоти. Регистрираният капитал е на стойност 9 001 хил. лв., разпределен в 900 100 дяла по 10 лв. всеки. Капиталът е изцяло внесен. Контролното участие на Групата е в размер на номинален процент 100% и консолидационен процент – 63.13%.

6.3. Учредяване на Имоти БРП ЕООД

През 2022 г. Групата е учредила ново дъщерно дружество Имоти БРП ЕООД, чрез апорт на недвижими имоти с цел оптимизиране на дейността в Сектор „Морски и речен транспорт“, като се отделят дейности различни от основната дейност и прехвърлянето им в сектор „Недвижими имоти и инженеринг“. Предметът на дейност на новорегистрираното дъщерно дружество е осъществяване на дейност сделки с недвижими имоти, управление и отдаване под наем на недвижими имоти, покупко-продажба на недвижими имоти. Регистрираният капитал е на стойност 12 185 хил. лв., разпределен в 1 218 522 дяла по 10 лв. всеки. Капиталът е изцяло внесен. Контролното участие на Групата е в размер на номинален процент 100% и консолидационен процент – 63.13%.

6.4. Продажба на неконтролиращо участие в ПОАД ЦКБ Сила АД

През 2022 г. Групата е променила участието си в своето дъщерно дружество ПОАД ЦКБ Сила АД, чрез продажба на остатъчния дял от предприятието майка на ЦКБ Груп ЕАД, като по този начин консолидационният процент за групата е намален от 77.36% на 71.88%, без да възниква промяна в номиналния процент на собственост.

6.5. Учредяване на М Кар Премиум ЕАД

През 2022 г. Групата е учредила ново дъщерно дружество М Кар Премиум ЕАД, чрез внесен капитал в размер на 50 хил. лв. Контролното участие на Групата е в размер на номинален процент 100% и консолидационен процент – 93.75%.

6.6. Придобиване на неконтролиращо участие в Параходство Българско Речно Плаване АД

През 2022 г. Групата придоби допълнително дялово участие в размер 0.08 % номинален и 0,06 % консолидационен в своето дъщерно дружество Параходство Българско речно плаване АД за сума в размер на 17 хил. лв. номинален и 11 хил. лв. консолидационен, като по този начин увеличи своето контролиращо участие до 80.96 % номинален или 63.13 % (консолидационен).

Балансовата стойност на новопридобитите нетни активи на дъщерното дружество Параходство Българско речно плаване АД, признати към датата на придобиване в консолидирания финансов отчет, възлиза на 44 хил. лв. Групата е признала намаление на неконтролиращото участие в размер на 44 хил. лв. и увеличение на неразпределената печалба в размер на 42 хил. лв.

2022
хил. лв.

Общо прехвърлено възнаграждение	(11)
Допълнително придобит дял в нетните активи на дружество Параходство Българско речно плаване АД	44
Увеличение на неразпределена печалба	33

6.7. Придобиване на неконтролиращо участие в Проучване и добив на нефт и газ АД

През 2022 г. Групата придоби допълнително дялово участие в размер 0.14% консолидационен и 0.33 % номинален в своето дъщерно дружество Проучване и добив на нефт и газ АД за сума в размер на 117 хил. лв. консолидационни и 282 хил. лв. номинални, като по този начин увеличи своето контролиращо участие до 41.50% (консолидационен) и 66.44% номинален.

Балансовата стойност на новопридобитите нетни активи на дъщерното дружество Проучване и добив на нефт и газ АД, признати към датата на придобиване в консолидирания финансов отчет, възлиза на 15 хил. лв. Групата е признала намаление на неконтролиращото участие в размер на 132 хил. лв. и увеличение на неразпределената печалба в размер на 15 хил. лв.

2022
хил. лв.

Общо прехвърлено възнаграждение	(117)
Допълнително придобит дял в нетните активи на дружество ПДНГ АД	132
Увеличение на неразпределена печалба	15

6.8. Продажба на неконтролиращо участие в Зърнени храни България АД

През 2022 г. Групата е продала дялово участие в размер 0.09% консолидационен и 0.12% номинален в своето дъщерно дружество Зърнени храни България АД за сума в размер на 48 хил. лв. или 30 хил. лв. за Групата, като по този начин намали своето контролиращо участие до 77.37% номинален и 62.36% консолидационен.

Балансовата стойност на нетните активи на дъщерното дружество Зърнени храни България АД, признати към датата на продажбата в консолидирания финансов отчет в увеличение на неконтролиращото участие, възлиза на 240 хил. лв. Групата е признала намаление на неразпределената печалба в размер на 210 хил. лв.

2022
хил. лв.

Получено възнаграждение	30
Продаден дял в нетните активи на дружество Зърнени храни България АД	(240)
Намаление на неразпределена печалба	(210)

6.9. Продажба на неконтролиращо участие в Асенова Крепост АД

През 2022 г. Групата е продала дялово участие в размер 0.54% консолидационен и номинален в своето дъщерно дружество Асенова Крепост АД за сума в размер на 341 хил. лв. за Групата, като по този начин намали своето контролиращо участие до 70.46% номинален и 44.81% консолидационен.

Балансовата стойност на нетните активи на дъщерното дружество Асенова Крепост АД, признати към датата на продажбата в консолидирания финансов отчет в увеличение на неконтролиращото участие, възлиза на 210 хил. лв. Групата е признала увеличение на неразпределената печалба в размер на 131 хил. лв.

2022
хил. лв.

Получено възнаграждение	341
Продаден дял в нетните активи на дружество Зърнени храни България АД	(210)
Увеличение на неразпределена печалба	131

6.10. Продажба на контролиращо участие във Флай Лийз ЕООД

През 2022 г. Групата е продала изцяло дяловото си участие в размер 100% консолидационен и номинален в своето дъщерно дружество Флай Лийз ООД за сума в размер на 2 200 хил. лв. за Групата, като по този начин е реализирана печалба в размер 200 хил. лв.

6.11. Продажба на контролиращо участие във Рентинтеркар ЕООД

През 2022 г. Групата е продала изцяло дяловото си участие в размер 100% консолидационен и номинален в своето дъщерно дружество Рентинтеркар ЕООД за сума в размер на 1 564 хил. лв. за Групата, като по този начин е реализирала загуба в размер 966 хил. лв. Сумата е напълно изплатена през 2023 г.

7. Инвестиции, отчитани по метода на собствения капитал

Стойността на инвестициите, отчитани по метода на собствения капитал, е както следва:

	Пояснение	2022 хил. лв.	2021 хил. лв.
Инвестиции в асоциирани предприятия	7.1	24 314	25 837
Инвестиции в съвместни предприятия	7.2	2 399	1 029
Общо инвестиции, отчитани по метода на собствения капитал		26 713	26 866
Печалба от инвестиции, отчитани по метода на собствения капитал	7.1, 7.2	5 535	4 312

7.1. Инвестиции в асоциирани предприятия

Инвестициите в асоциирани предприятия са отчетени по метода на собствения капитал. Датата на финансовите отчети на асоциираните предприятия е 31 декември. Балансовата стойност на инвестициите и процент на участие на Групата в правата на глас и собствения капитал на асоциираните предприятия могат да бъдат представени, както следва:

Име на асоциираното предприятие	Страна на учредяване и основно място на дейност	Основна дейност	2022 хил. лв.	Участие %	2021 хил. лв.	Участие %
Луфтханза Техник София ООД	България	Авиоремонтна дейност	9 211	24.90%	8 944	24.90%
Суиспорт България АД	България	Наземно обслужване	6 155	49.00%	6 886	49.00%
Силвър Уингс България ООД	България	Кетъринг услуги	3 569	42.50%	5 225	42.50%
Ви Ти Си АД	България	Морски и пристанищни услуги	4 094	41.00%	3 764	41.00%
Каварна Газ ООД	България	Газопреносни услуги	684	35.00%	689	35.00%
Амадеус България ООД	България	Резервационни услуги	364	44.99%	235	44.99%
Експерт Снаб ООД	България	Сервизна дейност	237	50.00%	94	50%
			24 314		25 837	

Обобщена финансова информация за съществените асоциирани предприятия на Групата е представена по-долу. Тя отразява сумите, представени във финансовия отчет на съответното асоциирано предприятие след корекции във връзка с прилагането на метода на собствения капитал:

	2022	2021
	хил. лв.	хил. лв.
Нетекущи активи	174 891	183 515
Текущи активи	76 730	71 655
Общо активи	251 621	255 170
Нетекущи пасиви	140 292	153 816
Текущи пасиви	43 938	32 460
Общо пасиви	184 230	186 276
Нетни активи	67 391	68 894
Приходи	210 155	145 190
Печалба за годината	14 398	10 862
Печалба след данъци	12 326	9 707
Друг всеобхватен доход/(загуба)	687	(82)
Общ всеобхватен доход за годината	13 013	9 625

Равнение на финансовата информация, посочена по-горе, с балансовата стойност на инвестициите в съществени асоциирани предприятия е представено, както следва:

	2022	2021
	хил. лв.	хил. лв.
Общо нетни активи към 1 януари	68 894	63 311
Печалба за годината	12 326	9 707
Друг всеобхватен доход/(загуба) за годината	687	(82)
Платени дивиденди	(14 211)	(4 042)
Общо нетни активи към 31 декември	67 696	68 894
Дялово участие на Групата (в хил. лв.)	22 110	23 132
Репутация	2 204	2 705
Балансова стойност на инвестицията	24 314	25 837

Всички трансфери на парични средства към Групата, напр. изплащане на дивиденди, се осъществяват след одобрението на най-малко 51% от всички собственици на асоциираните предприятия. През 2022 г. и 2021 г. Групата е получила дивиденди съответно в размер на 6 002 хил. лв. и 2 037 хил. лв.

7.2. Инвестиции в съвместни предприятия

Групата притежава акции или дялове от капитала на следните съвместни предприятия:

Име	Страна на учредяване и основно място на дейност	Основна дейност	2022 хил. лв.	Участие %	2021 хил. лв.	Участие %
Нюанс БГ АД	България	Безмитна търговия	2 083	50%	833	50%
Консорциум България Ер – Посока	България	Продажба на самолетни билети и хотелско настаняване	167	90%	141	90%
Консорциум България Ер И Посока	България	Продажба на самолетни билети и хотелско настаняване	65	70%	55	70%
Варнафери ООД	България	Транспортни услуги	-	50%	-	50%
Сенши Академи ДЗЗД	България	Спортна дейност	84	70%	-	-
			2 399		1 029	

Инвестициите в съвместни предприятия са отчетени в консолидирания финансов отчет на Групата по метода на собствения капитал. Датата на финансовите отчети на съвместни предприятия е 31 декември.

Дяловете и акциите на съвместни предприятия не се търгуват на публична фондова борса и поради тази причина липсват котирани цени на активен пазар.

Обобщена финансова информация за съществения съвместни предприятия на Групата е представена по-долу. Тя отразява сумите, представени във финансовия отчет на съответното асоциирано предприятие след корекции във връзка с прилагането на метода на собствения капитал (вкл. корекции на справедлива стойност) или корекции за разлики в счетоводната политика:

	2022 хил. лв.	2021 хил. лв.
Нетекущи активи	5 226	15 488
Текущи активи	10 568	6 978
Общо активи	15 794	22 466
Текущи пасиви	23 904	18 694
Общо пасиви	23 904	18 694
Нетни активи	(8 110)	3 772
Приходи	42 017	18 810
Загуба за годината	(2 426)	(3 394)
Загуба след данъци	(2 750)	(3 317)
Общ всеобхватна загуба за годината	(2 750)	(3 317)

Равнение на финансовата информация, посочена по-горе, с балансовата стойност на инвестициите в съществени съвместни предприятия е представено, както следва:

	2022	2021
	хил. лв.	хил. лв.
Общо нетни активи към 1 януари	(5 360)	(2 043)
Загуба за годината	(2 750)	(3 317)
Общо нетни активи към 31 декември	(8 110)	(5 360)
Дялово участие на Групата (в хил. лв.)	2 399	1 029
Балансова стойност на инвестициите	2 399	1 029

Всички трансфери на парични средства към Групата, напр. изплащане на дивиденди, се осъществяват след одобрението на съвместните предприятия. През 2022 и 2021 г. не са получавани дивиденди от съвместни предприятия.

Групата няма условни задължения или други поети ангажменти, свързани с нейните инвестиции в съвместни предприятия.

8. Отчитане по сегменти

Ръководството, отговорно за вземане на оперативни решения, определя оперативните сегменти базирайки се на видовете дейности, основните продукти и услуги, които се осъществяват от Групата. Дейността на Групата се разглежда като съвкупност от единици – оперативни сегменти, които могат да варират в зависимост от естеството и развитието на конкретен сегмент, като се отчита влиянието на рискови фактори, парични потоци, продукти и пазарни изисквания.

Всеки от оперативните сегменти се управлява отделно, доколкото той изисква отделни технологии и ресурси, както и отделни маркетингови подходи. Прилагането на МСФО 8 не е повлияло при идентифициране на основните оперативни сегменти на Групата в сравнение с тези определени в последния годишен консолидиран финансов отчет.

Съгласно МСФО 8 обявените печалби по сегменти, се основават на информацията, която се използва за нуждите на вътрешно управленско отчитане и която се преглежда регулярно от лицата, отговорни за вземане на оперативни решения.

При отчитането по сегменти според МСФО 8 Групата прилага същата политика на оценяване, както в последния годишен консолидиран финансов отчет. Всички трансфери между сегментите се оценяват и признават по пазарни цени и условия.

Оперативни сегменти	Производство, търговия и услуги	Банков сектор	Застрахователен сектор	Сектор лизингови дейности и инвестиционни посредници	Сектор дейности на пенсионни дружества	Сектор инвестиционна дейност	Транспортен сектор	Недвижими имоти и инженеринг	Елиминации	Консолидиран
31.12.2022	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.
Приходи от нефинансова дейност от външни клиенти	87 958	22 297	1 384	5 929	-	7 022	431 094	14 272	(15 528)	554 428
Промяна в справедливата стойност на инвестиционни имоти	(63)	4 229	316	-	551	-	10	(12)	(183)	4 848
Печалба от продажба на нетекущи активи	(93)	122	-	9	-	-	29 363	-	-	29 401
Междусегментни приходи от нефинансова дейност	25 497	352	-	83	-	1 448	14 459	848	(42 687)	-
Общо приходи от нефинансова дейност	113 299	27 000	1 700	6 021	551	8 470	474 926	15 108	(58 398)	588 677
Приходи от застраховане от външни клиенти	-	-	228 421	-	-	-	-	-	-	228 421
Междусегментни приходи от застраховане	-	-	10 082	-	-	-	-	-	(10 082)	-
Общо приходи от застраховане	-	-	238 503	-	-	-	-	-	(10 082)	228 421
Нетен резултат от застраховане	-	-	59 558	-	-	-	-	-	(9 558)	50 000
Приходи от лихви	6 408	148 973	3 460	930	28 571	5 835	3 127	660	(10 633)	187 331
Разходи за лихви	(5 789)	(12 184)	(1 389)	(913)	(33)	(10 705)	(23 666)	(2 963)	10 154	(47 488)
Нетни приходи от лихви	619	136 789	2 071	17	28 538	(4 870)	(20 539)	(2 303)	(479)	139 843
Нетен резултат от операции с финансови инструменти	1 523	7 468	103	549	(65 497)	29 858	635	(371)	(14 287)	(40 019)
Оперативни и административни разходи	(108 978)	(183 826)	(53 965)	(4 783)	(11 463)	(7 007)	(434 994)	(14 489)	47 584	(771 921)
Печалба от инвестиции, отчитани по метода на собствения капитал	(5)	-	-	-	-	-	5 502	-	38	5 535
Други финансови приходи/ (разходи)	(486)	55 640	(30)	276	37 898	(357)	(14 463)	1 638	(2 239)	77 877
Доход за разпределяне по осигурителни партии	-	-	-	-	16 256	-	-	-	-	16 256
Печалба за периода преди данъци	5 972	43 071	9 437	2 080	6 283	26 094	11 067	(417)	(37 339)	66 248
Разходи за данъци върху дохода	(880)	(3 507)	(911)	(120)	(615)	(2 304)	(1 201)	(29)	(99)	(9 666)
Нетен резултат за периода	5 092	39 564	8 526	1 960	5 668	23 790	9 866	(446)	(37 438)	56 582
Активи на сегмента	655 219	8 197 708	436 127	72 736	1 837 216	2 253 444	1 352 740	330 084	(3 080 378)	12 054 896
Инвестиции, отчитани по метода на собствения капитал	363	-	-	-	-	459	21 100	2	4 789	26 713
Общо консолидирани активи	655 582	8 197 708	436 127	72 736	1 837 216	2 253 903	1 373 840	330 086	(3 075 589)	12 081 609
Пасиви на сегмента	214 493	7 502 346	319 158	48 715	1 766 138	521 065	885 045	137 612	(922 739)	10 471 833
Общо консолидирани пасиви	214 493	7 502 346	319 158	48 715	1 766 138	521 065	885 045	137 612	(922 739)	10 471 833

Оперативни сегменти	Производство, търговия и услуги	Банков сектор	Застрахователен сектор	Сектор лизингови дейности и инвестиционни посредници	Сектор дейности на пенсионни дружества	Сектор инвестиционна дейност	Транспортен сектор	Недвижими имоти и инженеринг	Елиминации	Консолидиран
	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.
31.12.2021										
Приходи от нефинансова дейност от външни клиенти	75 625	21 832	1 933	3 602	-	5 139	361 906	15 317	(17 259)	468 095
Промяна в справедливата стойност на инвестиционни имоти	(130)	-	171	-	921	-	-	36	1 502	2 500
Печалба от продажба на нетекущи активи	-	85	8	9	-	-	292	(38)	-	356
Междусегментни приходи от нефинансова дейност	15 387	2 341	-	-	-	-	8 328	712	(26 768)	-
Общо приходи от нефинансова дейност	90 882	24 258	2 112	3 611	921	5 139	370 526	16 027	(42 525)	470 951
Приходи от застраховане от външни клиенти	-	-	220 901	-	-	-	-	-	(1 393)	219 508
Междусегментни приходи от застраховане	-	-	5 848	-	-	-	-	-	(5 848)	-
Общо приходи от застраховане	-	-	226 749	-	-	-	-	-	(7 241)	219 508
Нетен резултат от застраховане	-	-	71 656	-	-	-	-	-	(5 543)	66 113
Приходи от лихви	6 609	131 775	2 509	830	28 218	5 856	5 235	1 206	(12 785)	169 453
Разходи за лихви	(6 737)	(17 012)	(1 365)	(580)	(45)	(10 638)	(18 354)	(2 984)	12 785	(44 930)
Нетни приходи от лихви	(128)	114 763	1 144	250	28 173	(4 782)	(13 119)	(1 778)	-	124 523
Нетен резултат от операции с финансови инструменти	2 066	12 536	4 947	386	40 669	31 508	2 019	4 281	(18 507)	79 905
Оперативни и административни разходи	(96 375)	(175 077)	(71 166)	(3 103)	(9 341)	(9 357)	(359 356)	(14 857)	56 086	(682 546)
Печалба от инвестиции, отчитани по метода на собствения капитал	26	-	-	-	-	-	4 289	-	(3)	4 312
Други финансови приходи/ (разходи)	5 396	52 921	7	308	42 996	3 818	(13 722)	(419)	(7 758)	83 547
Доход за разпределяне по осигурителни партии	-	-	-	-	(98 663)	-	-	-	-	(98 663)
Печалба за периода преди данъци	1 867	29 401	8 700	1 452	4 755	26 326	(9 363)	3 254	(18 250)	48 142
Разходи за данъци върху дохода	(285)	(2 531)	(964)	(106)	(574)	(3 217)	1 187	(154)	-	(6 644)
Нетен резултат за периода	1 582	26 870	7 736	1 346	4 181	23 109	(8 176)	3 100	(18 250)	41 498
Активи на сегмента	719 631	7 798 268	409 045	52 438	1 785 592	2 367 630	1 367 469	312 354	(3 070 575)	11 741 852
Инвестиции, отчитани по метода на собствения капитал	363	-	-	-	-	459	22 150	2	3 892	26 866
Общо консолидирани активи	719 994	7 798 268	409 045	52 438	1 785 592	2 368 089	1 389 619	312 356	(3 066 683)	11 768 718
Пасиви на сегмента	284 706	7 145 723	300 416	29 385	1 716 035	478 171	897 331	140 158	(959 570)	10 032 355
Общо консолидирани пасиви	284 706	7 145 723	300 416	29 385	1 716 035	478 171	897 331	140 158	(959 570)	10 032 355

9. Имоти, машини и съоръжения

Имотите, машините и съоръженията на Групата включват земи, сгради, машини и съоръжения, оборудване, транспортни средства, ремонт на наети активи, разходи за придобиване на нетекущи активи и други. Балансовата стойност може да бъде анализирана, както следва:

2022	Земя	Сгради	Машини и оборудване	Съоръжения и резервни част	Транспортни средства	Ремонт на наети активи	Други	Разходи по придобиване и аванси	Общо
	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.
Салдо към 1 януари 2022 г.	58 942	161 232	168 838	35 518	134 135	24 706	86 052	112 932	782 355
Новопридобити активи:									
- от бизнес комбинации	-	303	-	2 237	(2 269)	-	845	-	1 116
- отделно придобити	87	2 042	27 589	1 434	103 559	332	563	(56 932)	78 674
Отписани активи									
- отделно отписани	-	(2 559)	(18 161)	(579)	(74 549)	(216)	(14)	(721)	(96 799)
Рекласифицирани към инвестиционни имоти	(1 017)	(2 222)	-	-	-	-	-	(102)	(3 341)
Рекласифицирани от нематериални активи	-	-	-	-	-	3 438	-	-	3 438
Рекласифицирани от активи с право на ползване	-	-	22 615	-	-	-	-	-	22 615
Салдо към 31 декември 2022 г.	58 012	158 796	200 881	38 610	160 876	28 260	87 446	55 177	788 058
Амортизация									
Салдо към 1 януари 2022 г.	-	(44 016)	(138 526)	(28 064)	(92 414)	(23 605)	(52 368)	(200)	(379 193)
Новопридобити от бизнес комбинации	-	(8)	(45)	(154)	(21)	-	-	-	(228)
Амортизация									
- отписани от бизнес комбинации	-	-	-	-	1 859	-	-	-	1 859
- отделно отписана амортизация	-	1	5 869	493	5 821	59	76	-	12 319
Рекласификация към нематериални активи	-	-	-	-	-	(377)	-	-	(377)
Рекласификация от активи с право на ползване	-	-	(11 584)	-	-	-	-	-	(11 584)
Амортизация за годината	-	(4 886)	(9 362)	(1 534)	(20 569)	(476)	(2 653)	-	(39 480)
Салдо към 31 декември 2022 г.	-	(48 909)	(153 648)	(29 259)	(105 324)	(24 399)	(54 945)	(200)	(416 684)
Балансова стойност към 31 декември 2022 г.	58 012	109 887	47 233	9 351	55 552	3 861	32 501	54 977	371 374

- за годината, приключваща на 31 декември 2021 г.

2021 г.	Земя	Сгради	Машини и оборудване	Съоръжения и резервни части	Транспортни средства	Ремонт на наети активи хил. лв.	Други	Разходи по придобиване и аванси	Общо
	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.
Салдо към 1 януари 2021 г.	57 504	171 547	171 846	90 896	129 743	23 532	85 694	46 562	777 324
Новопридобити активи:									
- отделно придобити	1 565	4 249	3 553	864	7 502	1 177	871	79 729	99 510
Отписани активи									
- отделно отписани	(127)	(25)	(631)	(553)	(3 110)	(3)	(483)	(13 559)	(18 491)
- рекласифицирани към инвестиционни имоти	-	(14 539)	(61 617)	-	-	-	(29)	-	(76 185)
- трансфери между групи	-	-	55 689	(55 689)	-	-	-	-	-
Салдо към 31 декември 2021 г.	58 942	161 232	168 840	35 518	134 135	24 706	86 053	112 732	782 158
Амортизация									
Салдо към 1 януари 2021 г.	-	(41 053)	(132 042)	(37 487)	(78 328)	(23 395)	(49 266)	-	(361 571)
- от рекласификация към инвестиционни имоти	-	1 899	9 912	-	-	-	21	-	11 832
- отделно отписана амортизация	-	20	572	549	1 335	3	199	-	2 678
- трансфери между групи	-	-	(10 714)	10 714	-	-	-	-	-
Амортизация за годината	-	(4 882)	(6 254)	(1 840)	(15 421)	(213)	(3 322)	-	(31 932)
Салдо към 31 декември 2021 г.	-	(44 016)	(138 526)	(28 064)	(92 414)	(23 605)	(52 368)	-	(378 993)
Балансова стойност към 31 декември 2021 г.	58 942	117 216	30 314	7 454	41 721	1 101	33 685	112 732	403 165

Всички разходи за амортизация са включени в консолидирания отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход на ред „Оперативни и административни разходи“.

Балансова стойност на заложените като обезпечение имоти, машини и съоръжения на Групата към 31 декември, е както следва:

	Земя	Сгради	Машини, съоръжения и оборудване	Транспортни средства	Други	Общо
	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.
Балансова стойност към 31 декември 2022 г.	9 116	19 719	5 197	5 665	2 090	41 787
Балансова стойност към 31 декември 2021 г.	9 457	35 090	34 636	3 108	4 135	86 426

10. Активи с право на ползване

Активите с право на ползване на Групата включват летателни апарати, подобрения на наети летателни апарати, транспортни средства, сгради, машини и съоръжения, свързани с права на ползване на тези наети активи. Балансовата стойност на тези активи може да бъде анализирана, както следва:

	Летателни апарати	Подобрения на наети летателни апарати	Транспортни средства	Сгради	Машини и съоръжения	Общо активи с право на ползване
	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.
Брутна балансова стойност						
Салдо към 1 януари 2022 г.	398 938	56 394	5 664	89 631	23 515	574 142
Новопридобити	68 386	27 527	59	15 879	294	112 145
Отписани	(75 963)	(41 197)	(56)	(6 135)	-	(123 351)
Бизнес комбинации	-	-	(1 231)	(178)	-	(1 409)
Рекласификация в имоти, машини и съоръжения	-	-	-	-	(22 615)	(22 615)
Корекция в стойността	-	-	-	73	-	73
Салдо към 31 декември 2022 г.	391 361	42 724	4 436	99 270	1 194	538 985
Амортизация и обезценка						
Салдо към 1 януари 2022 г.	(83 255)	(29 823)	(2 605)	(28 329)	(11 753)	(155 765)
Амортизация за годината	(38 661)	(9 077)	(1 293)	(15 227)	(971)	(65 229)
Бизнес комбинации	-	-	1 147	1 679	-	2 826
Рекласификация в имоти, машини и съоръжения	-	-	-	-	11 584	11 584
Отписани	50 660	18 837	19	4 081	-	73 597
Салдо към 31 декември 2022 г.	(71 256)	(20 063)	(2 732)	(37 796)	(1 140)	(132 987)
Балансова стойност към 31 декември 2022 г.	320 105	22 661	1 704	61 474	54	405 998

	Летателни апарати	Подобрения на наети летателни апарати	Транспортни средства	Сгради	Машини и съоръжения	Общо активи с право на ползване
	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.
Брутна балансова стойност						
Салдо към 1 януари 2021 г.	367 193	68 872	5 055	78 410	23 466	542 996
Новопридобити	53 520	82 125	1 720	22 669	49	160 083
Отписани	(21 775)	(94 603)	(1 104)	(10 815)	-	(128 297)
Преоценка	-	-	(7)	(633)	-	(640)
Салдо към 31 декември 2021 г.	398 938	56 394	5 664	89 631	23 515	574 142
Амортизация и обезценка						
Салдо към 1 януари 2021 г.	(65 848)	(27 796)	(2 588)	(18 535)	(10 445)	(125 212)
Амортизация за годината	(39 154)	(29 063)	(1 069)	(18 300)	(1 159)	(88 745)
Загуби от обезценка	-	-	1	852	-	853
Отписани	21 747	27 036	1 051	7 654	(149)	57 339
Салдо към 31 декември 2021 г.	(83 255)	(29 823)	(2 605)	(28 329)	(11 753)	(155 765)
Балансова стойност към 31 декември 2021 г.	315 683	26 571	3 059	61 302	11 762	418 377

Всички разходи за амортизация са включени в консолидирания отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход на ред „Оперативни и административни разходи“.

Съгласно договор за залог опцията за придобиване на три от самолетите е предоставена като обезпечение по задължения на Групата към собственика им.

През 2022 г. Групата е придобила 3 броя самолети тип Ембраер по силата на договори за лизинг, класифицирани в Летателни апарати.

Към 31.12.2022 г. Групата има поети ангажименти за закупуване на 7 броя самолети тип Airbus 220 по силата на договори за лизинг с опция за покупка в края на срока на лизинга, като четири от самолетите ще бъдат доставени през 2023 г., а другите три през 2024 г. Към 31.12.2022 г. Групата е превела депозити за тези самолети на лизингодателя в общ размер на 3 150 хил. долари.

Групата има договорени задължения за закупуване на един самолет тип Airbus, A-320 по силата договор за лизинг с опция за покупка на самолета в края на срока на договора.

Всички разходи за амортизация са включени в отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход на ред „Разходи за амортизация на нефинансови активи“.

За информация, относно определянето на справедливата стойност на активи от група Активи с право на ползване, вижте пояснение 52.

Задълженията за лизинг, съответстващи на активите с право на ползване, са представени в пояснение 32 Лизингови задължения.

11. Инвестиционни имоти

Инвестиционните имоти на Групата включват земи, сгради, хангари и обслужващи пристройки, които се държат с цел получаване на приходи от наем или за увеличаване стойността на капитала.

Инвестиционните имоти са представени в консолидирания финансов отчет на Групата, като е използван модел на справедливата стойност. Промени в балансовите стойности, отразени в консолидирания отчет за финансовото състояние, могат да бъдат представени както следва:

	Инвестиционни имоти хил. лв.
Балансова стойност към 1 януари 2021 г.	444 930
Новопридобити активи	
- чрез разходи за придобиване	5 184
- отделно придобити	29 071
- рекласификация от Имоти, машини и съоръжения (Пояснение 9)	64 353
Печалба от промяна на справедливата стойност на инвестиционни имоти	3 267
Загуба от промяна на справедливата стойност на инвестиционни имоти	(767)
Промяна в справедливата стойност инвестиционните имоти	2 500
Отписани активи	(11 903)
Балансова стойност към 31 декември 2021 г.	534 135
Новопридобити активи	
- чрез разходи за придобиване	8 320
- отделно придобити	863
- рекласификация от Имоти, машини и съоръжения (Пояснение 9)	3 341
Други изменения	4 772
Печалба от промяна на справедливата стойност на инвестиционни имоти	5 631
Загуба от промяна на справедливата стойност на инвестиционни имоти	(783)
Промяна в справедливата стойност инвестиционните имоти	4 848
Отписани активи	(114)
Балансова стойност към 31 декември 2022 г.	556 165

Справедливата стойност на инвестиционните имоти на Групата е определена на база оценки от лицензирани оценители и от изготвени доклади на вътрешни експерти, които се базират на актуални пазарни нива.

Инвестиционни имоти, заложили като обезпечения на задължения, са в общ размер на 174 172 хил. лв. (2021 г.: 247 516 хил. лв.).

Доходите от инвестиционни имоти за 2022 г. възлизат на 23 061 хил. лв. (2021 г.: 16 095 хил. лв.) и са включени в консолидирания отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход на ред „Приходи от нефинансова дейност“. Преките оперативни разходи в размер на 3 236 хил. лв. (2021 г.: 2 069 хил. лв.) са отчетени в реда „Оперативни и административни разходи“.

12. Репутация

Основните промени в балансовата стойност на репутацията произтичат от извършените годишни тестове за обезценка и от придобиването на дъщерни дружества в Групата през отчетния период.

	Репутация хил. лв.
За 2021 г.	
Салдо към 1 януари	24 066
Призната загуба от обезценка през периода	(292)
Салдо към 31 декември	23 774
За 2022 г.	
Салдо към 1 януари	23 774
Призната загуба от обезценка през периода	(37)
Салдо към 31 декември	23 737

В следствие на извършения годишен тест за обезценка за 2022 г. балансовата стойност на репутацията е разпределена по следните обекти, генериращи парични потоци:

	2022 хил. лв.	2021 хил. лв.
Дейност		
Застрахователен сектор	8 541	8 541
Производство, търговия и услуги	7 487	7 524
Банков сектор	5 759	5 759
Сектор инвестиционна дейност	1 166	1 166
Морски и речен транспорт	566	566
Недвижими имоти и инженеринг	172	172
Сектор дейности на пенсионни дружества	46	46
	23 737	23 774

Възстановимата стойност на обектите, генериращи парични потоци е определена на база изчисляване на стойността в употреба. При изчисленията са използвани прогнозни стойности на паричните потоци въз основа на финансови бюджети, одобрени от ръководството, които обхващат петгодишен период. Паричните потоци след петгодишния период са екстраполирани с помощта на постоянни проценти на нарастване, които са характерни за сектора, в който оперира всеки от обектите, генериращ парични потоци. Използваните дисконтови проценти отразяват специфичните рискове, свързани със сегмента, в който оперира всеки от обектите, генериращ парични потоци.

През 2022 г. е извършена обезценка на репутацията за дейност Недвижими имоти и инженеринг в размер на 37 хил. лв.

През 2021 г. е извършена обезценка на репутацията за дейност Недвижими имоти и инженеринг в размер на 292 хил. лв.

Обезценката на репутацията е включена на ред „Оперативни и административни разходи“ в консолидирания отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход.

13. Нематериални активи

Балансовите стойности на нематериалните активи на Групата за представените отчетни периоди могат да бъдат анализирани, както следва:
2022 г.

	Търговски марки	Лицензи и патенти	Програмни продукти	Връзки с клиенти	Продукти от развойна дейност	Разходи по проучване и оценка	Други права и нематериални активи	Общо
	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.
Брутна балансова стойност								
Салдо към 1 януари 2022 г.	49 096	10 995	14 703	10 184	1 138	5 788	124 876	216 780
Новопридобити активи:								
- отделно придобити	2	784	982	-	-	-	172	1 940
Отписани активи								
- отделно отписани	(8 280)	(3)	-	-	-	(5 788)	(260)	(14 331)
- рекласификация към имоти, машини и съоръжения	-	-	-	-	-	-	(3 438)	(3 438)
Салдо към 31 декември 2022 г.	40 818	11 776	15 685	10 184	1 138	-	121 350	200 951
Амортизация								
Салдо към 1 януари 2022 г.	(35 963)	(8 298)	(13 313)	(7 386)	(45)	-	(26 705)	(91 710)
Рекласификация към имоти, машини и съоръжения	-	-	-	-	-	-	377	377
Други изменения	-	-	(83)	-	-	-	-	(83)
Отписани	6 763	3	-	-	-	-	22	6 788
Амортизация	(812)	(608)	(1 580)	(413)	-	-	(4 434)	(7 847)
Салдо към 31 декември 2022 г.	(30 012)	(8 903)	(14 976)	(7 799)	(45)	-	(30 740)	(92 475)
Балансова стойност към 31 декември 2022 г.	10 806	2 873	709	2 385	1 093	-	90 610	108 476

- за периода, приключващ на 31 декември 2021 г.
2021 г.

	Търговски марки	Лицензи и патенти	Програмни продукти	Връзки с клиенти	Продукти от развойна дейност	Разходи по проучване и оценка	Други права и нематериални активи	Общо
	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.
Брутна балансова стойност								
Салдо към 1 януари 2021 г.	49 096	10 092	14 148	10 184	1 138	7 324	124 209	216 191
Новопридобити активи:								
- отделно придобити	-	904	555	-	-	-	689	2 148
Отписани активи								
- отделно отписани	-	(1)	-	-	-	(1 536)	(22)	(1 559)
Салдо към 31 декември 2021 г.	49 096	10 995	14 703	10 184	1 138	5 788	124 876	216 780
Амортизация								
Салдо към 1 януари 2021 г.	(34 556)	(7 932)	(11 965)	(7 386)	(45)	-	(24 235)	(86 119)
Отписани	-	1	-	-	-	-	12	13
Амортизация	(1 407)	(367)	(1 348)	-	-	-	(2 482)	(5 604)
Салдо към 31 декември 2021 г.	(35 963)	(8 298)	(13 313)	(7 386)	(45)	-	(26 705)	(91 710)
Балансова стойност към 31 декември 2021 г.	13 133	2 697	1 390	2 798	1 093	5 788	98 171	125 070

Търговски марки

Търговските марки на Групата включват марка „България Ер“, национален превозвач.

През 2022 г. групата е отписала нематериален актив, фирмен знак „Арена – София“, след като договорът от 14.03.2017 г. с Национална спортна база ЕАД е прекратен.

Разходи по проучване и оценка

Разходите по проучване и оценка се състоят от предоставени права и капитализирани разходи по проучване и оценка.

Към 31.12.2022 г. Групата няма капитализирани разходи за проучване и оценка (2021 г.: 5 788 хил. лв.).

	2022 хил. лв.	2021 хил. лв.
Блок 1-12 Кнежа	-	5 788
	-	5 788

Към края на отчетния период ръководството е направило технически и финансов преглед на активите по проучване и оценка с цел потвърждаване на намерението за продължаване на проучвателните дейности.

През 2022 г. са установени индикации за обезценка на разходи по проучване и оценка в размер на 5 788 хил. лв. (2021: 1 536 хил. лв.) Обезценката е представена на ред „Разходи от оперативна дейност“ в консолидирания отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход.

Групата не е заложила нематериални активи като обезпечения по свои задължения.

Други нематериални активи – права на собственост, свързани със сектор авиоиндустрия

Групата определя възстановимата стойност на нематериалните си активи на база очакваните бъдещи парични потоци за всяка единица, генерираща парични потоци. Тези изчисления се базират на значителни преценки на ръководството на Групата при редица предположения, допускания и бъдещи събития. Действителните резултати могат да се различават и да наложат значителни корекции в активите на Групата през следващи отчетни периоди.

Права с балансова стойност 93 287 хил. лв. (2021: 97 529 хил. лв.), които са част от категорията Други права и нематериални активи, представляват права на собственост признати по силата на договор за покупко-продажба на цяло предприятие в предходен отчетен период. По оценката при придобиването на предприятието за признатите нематериални активи е приложен метод на капитализиране на дохода, чрез който се осъвременяват бъдещите доходи, които се очаква да се генерират в резултат на придобитото предприятие.

При извършените годишни тестове за обезценка Ръководството на Групата не е установило необходимост от признаване на обезценка на тези нематериални активи. При определянето на възстановимата стойност са използвани прогнози, които се базират на очаквания за възстановяване на авиационния сектор след негативните последици от преминалата пандемия от Covid-19, които в голяма степен зависят от външни фактори, извън контрола на Групата. При преценката са използвани допускания, присъщи на настоящата влошена макроикономическа среда. Те са резултат и комбинация от остатъчните негативни ефекти от пандемията, ускорена инфлация, повишаващи се лихвени нива и геополитическите рискове от военния конфликт в Украйна.

При преценката за определяне на възстановимата стойност на тези нематериални активи са взети предвид прогнозите и очакванията за възстановяване на дейността в авиационния сектор в следващите периоди, които в голяма степен са базирани на външни фактори, извън контрола на Групата. Отчетени са и ефектите от всички предприети и планирани действия и мерки от страна на Ръководството, които се очаква да имат въздействие в отговор на влошената икономическа обстановка по отношение на дейността на Групата в сектор авиоиндустрия, оповестени в пояснение 2 Основа за изготвяне на консолидирания финансов отчет. Промяната в бизнес средата в резултат на негативните ефекти в сектор авиация и съпътстващите го услуги би могла да доведе до потенциалната негативна промяна в балансовите стойности на активите и пасивите, и резултатите от дейността инвестициите на Групата в сектор авиация, които са оценени след извършването на редица преценки и допускания от страна на Ръководството на

Групата, отчитайки най-надеждната налична информация към датата на приблизителните оценки.

През 2022 г. инвестициите на Групата в сектор авиационна индустрия регистрират подобрене в представянето спрямо 2021 г., но въпреки това въздействието на епидемията и последиците след нейното прекратяване, както и военният конфликт в Украйна се определят като основни рискове за осъществяване на дейността за инвестициите на Групата в сектор авиация.

14. Отсрочени данъчни активи и пасиви

Отсрочените данъци възникват в резултат на данъчни временни разлики и могат да бъдат представени като следва:

Отсрочени данъчни пасиви/(активи)	1 януари 2022 г.	Корекция от счетоводна политика и рекласификации	1 януари 2022 г. - преизчислен	Признати в друг всеобхватен доход	Признати в печалби и загуби	31 декември 2022 г.
	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.
Активи						
Имоти, машини и съоръжения	18 009	(817)	17 192	-	(260)	16 932
Инвестиционни имоти	5 541	844	6 385	-	566	6 951
Финансови активи	5 430	(1 825)	3 605	(715)	1 895	4 785
Търговски и други нефинансови вземания	(968)	(8 018)	(8 986)	-	(247)	(9 233)
Материални запаси	(92)	68	(24)	-	1	(23)
Други активи	7 635	(10 098)	(2 463)	-	(142)	(2 605)
Пасиви						
Пенсионни и други задължения към персонала	(2 336)	1 174	(1 162)	(6)	261	(907)
Провизии и търговски задължения	(229)	(343)	(572)	-	(3)	(575)
Други пасиви	(38)	-	(38)	-	48	10
Неизползвани данъчни загуби	(4 903)	(166)	(5 069)	-	2 113	(2 956)
	28 049	(19 181)	8 868	(721)	4 232	12 379
Признати като:						
Отсрочени данъчни активи	(8 566)		(15 851)			(13 684)
Отсрочени данъчни пасиви	36 615		24 719			26 063

Отсрочените данъци за сравнителния период 2021 г. могат да бъдат обобщени, както следва:

Отсрочени данъчни пасиви/(активи)	1 януари 2021 г.	Признати в друг всеобхватен доход	Признати в печалби и загуби	31 декември 2021 г.
	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.
Активи				
Имоти, машини и съоръжения	19 036	-	(1 027)	18 009
Инвестиционни имоти	5 509	-	32	5 541
Финансови активи	5 362	(841)	909	5 430
Търговски и други нефинансови вземания	(112)	-	(856)	(968)
Материални запаси	(79)	(1)	(12)	(92)
Други активи	4 919	1	2 715	7 635
Пасиви				
Пенсионни и други задължения към персонала	(2 287)	(1)	(48)	(2 336)
Провизии и търговски задължения	(129)	-	(100)	(229)
Други пасиви	(38)	-	-	(38)
Неизползвани данъчни загуби	(6 017)	-	1 114	(4 903)
	26 164	(842)	2 727	28 049
Признати като:				
Отсрочени данъчни активи	(8 662)			(8 566)
Отсрочени данъчни пасиви	34 826			36 615

15. Предоставени кредити и аванси на банкови клиенти

Предоставените кредити и аванси могат да бъдат обобщени, както следва:

(а) Анализ по видове клиенти

	2022 хил. лв.	2021 хил. лв.
Граждани:		
В български лева	1 252 295	1 135 195
В чуждестранна валута	273 348	266 552
Предприятия:		
В български лева	1 237 950	1 108 359
В чуждестранна валута	465 975	577 769
Загуба от обезценка	(41 240)	(38 783)
Общо предоставени кредити и аванси на банкови клиенти	3 188 328	3 049 092

Предоставени кредити и аванси на клиенти към 31 декември 2022 включват депозити при международни финансови институции по маржин сделки с деривати в размер на 1 555 хил. лв. (2021: 1 556 хил. лв.), включително резултат от сделки.

(б) Лихвени проценти

Кредитите, отпуснати в български лева и чуждестранна валута, се олихвяват с променлив лихвен процент. Според условията по тези кредити, лихвеният процент се изчислява въз основа на референтен лихвен процент на Банката или лихвен индекс за кредитите във валута - EURIBOR, LIBOR, плюс надбавка. Надбавката по редовните кредити е в границите от 2% до 5%, в зависимост от кредитния риск, отнасящ се за съответния кредитополучател, а по просрочените кредити се начислява допълнителна надбавка над договорения лихвен процент.

16. Финансови активи, оценявани по справедлива стойност през печалбата или загубата

Финансовите активи, оценявани по справедлива стойност през печалбата или загубата могат да бъдат обобщени, както следва:

	2022 хил. лв.	2021 хил. лв.
Финансови активи по справедлива стойност в печалбата или загубата		
Български корпоративни акции, дялове и права	1 254 876	1 265 648
Български корпоративни облигации	219 003	213 113
Средносрочни български ДЦК	52 610	55 258
Дългосрочни български ДЦК	45 643	30 104
Ценни книжа, издадени или гарантирани в други държави	611 699	486 003
Деривативи, държани за търгуване	12	70
	2 183 843	2 050 196

Финансови активи са оценени по справедлива стойност, определена на базата на борсовите котировки към датата на финансовия отчет или на база на оценки на независими оценители, определени към датата на финансовия отчет.

Печалбите и загубите са признати в отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход на ред „Резултат от операции с финансови инструменти“.

17. Дългови инструменти, оценявани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход

Стойността на финансовите активи по справедлива стойност през друг всеобхватен доход, включващи облигации и държавни ценни книжа, е представена, както следва:

	2022 хил. лв.	2021 хил. лв.
Облигации	413 809	413 303
Държавни ценни книжа	145 636	446 138
Общо дългови инструменти по справедлива стойност през друг всеобхватен доход	559 445	859 441

Към 31 декември 2022 г. за дълговите инструменти, оценявани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход, са заделени очаквани кредитни загуби в размер на 4 529 хил. лв. (2021 г.: 4 643 хил. лв.), които са отразени в капитала и не са намалили отчетната стойност на активите.

Към 31 декември 2022 г. държавни облигации, емитирани от българското правителство, не са заложени като обезпечение за обслужване на бюджетни сметки на основание на чл. 152 от Закона за публичните финанси (2021 г.: 153 546 хил. лв. са заложени като обезпечение за обслужване на бюджетни сметки в банковата дейност на Групата на основание на чл. 152 от Закона за публичните финанси).

18. Капиталови инструменти, оценявани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход

	2022 хил. лв.	2021 хил. лв.
Котирани капиталови инструменти	35 684	36 674
Некотирани капиталови инструменти	65 466	45 821
Общо капиталови инструменти по справедлива стойност през друг всеобхватен доход	101 150	82 495

19. Други финансови активи, оценявани по амортизирана стойност

Сумите, признати в консолидирания отчет за финансовото състояние, които се отнасят към другите финансови активи, оценявани по амортизирана стойност, са както следва:

	Пояснение	2022 хил. лв.	2021 хил. лв.
Договори за заеми	19.1	186 286	158 411
Вземания по цесии	19.1	93 802	128 307
Вземания по споразумения за обратно изкупуване	19.2	448 889	400 709
Дългови инструменти, оценявани по амортизирана стойност	19.3	1 342 353	687 838
Вземания от свързани лица	46	118 583	118 172
Търговски вземания	19.4	180 591	133 146
Обезценка		(306 117)	(45 694)
		2 064 387	1 580 889

19.1. Договори за заеми

	2022 хил. лв.	2021 хил. лв.
Вземания по предоставени заеми	165 220	138 319
Вземания по договори за цесии	93 802	128 307
Вземания по предоставен лизинг	21 066	20 092
	280 088	286 718
Обезценки	(157 628)	(4 790)
	122 460	281 928

Заемите са предоставени при годишни лихвени равнища от 3% до 10% в зависимост от срочността на кредита.

Справедливата стойност на предоставените заеми не е определяна поотделно, тъй като ръководството счита, че балансовата им стойност дава реална представа за тяхната справедлива стойност.

19.2. Вземания по споразумения за обратно изкупуване

Към 31 декември 2022 г. Групата има сключени споразумения с клауза за обратно изкупуване на обща стойност 448 889 хил. лв. (2021 г.: 400 709 хил. лв.), в това число вземанията по лихви.

Коефициентът на обезпеченост на споразумения с клауза за обратно изкупуване, които са обезпечени със залог на български държавни ценни книжа, е минимум 100%. Коефициентът на обезпеченост на споразумения с клауза за обратно изкупуване, които са обезпечени със залог на корпоративни ценни книжа, е минимум 120%. Падежът на тези споразумения е между януари и юни 2023 г. (2021 г.: между януари и юни 2022 г.).

19.3. Дългови инструменти, оценявани по амортизирана стойност

Към 31 декември 2022 г., дълговите инструменти, оценявани по амортизирана стойност се състоят от български държавни облигации, държавни облигации на страни от ЕС, български корпоративни облигации и чуждестранни корпоративни облигации, включващи размера на начислените лихви и сконто/премия, на базата на техния оригинален матуритет, както следва:

	2022 хил. лв.	2021 хил. лв.
Български държавни облигации	770 428	408 414
Чуждестранни държавни облигации	544 309	268 525
Български корпоративни облигации	7 964	7 964
Чуждестранни корпоративни облигации	19 652	2 935
Загуба от обезценка	(674)	(654)
Дългови инструменти, оценявани по амортизирана стойност	1 341 679	687 184

Към 31 декември 2022 държавни облигации, емитирани от българското правителство, в размер на 538 556 хил. лв. (2021 г.: 223 269 хил. лв.) са заложили като обезпечение за обслужване на бюджетни сметки на основание на чл. 152 от Закона за публичните финанси.

19.4. Търговски вземания

	2022 хил. лв.	2021 хил. лв.
Търговски вземания, брутна сума	180 591	133 146
Обезценка	(62 198)	(13 100)
Търговски вземания	118 393	120 046

Всички вземания са краткосрочни. Нетната балансова стойност на търговските вземания се приема за разумна приблизителна оценка на справедливата им стойност.

Всички търговски вземания на Групата са прегледани относно индикации за обезценка. Някои търговски вземания са били отписани и съответната обезценка в консолидирания отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход на ред „Оперативни и административни разходи“. Обезценените вземания са били дължими главно от търговски клиенти, които са имали финансови затруднения.

20. Данъчни вземания

	2022 хил. лв.	2021 хил. лв.
Надвнесен корпоративен данък	2 218	1 512
ДДС за възстановяване	1 662	308
Други надвнесени данъци	189	14
	4 069	1 834

21. Вземания по застрахователни и презастрахователни договори

	2022 хил. лв.	2021 хил. лв.
Вземания по начислени премии по застрахователни договори	59 196	50 335
Разчети по презастрахователни договори	98	121
Разчети с Гаранционен фонд	-	262
Разчети по съзастрахователни договори	309	321
Други застрахователни вземания	101	-
Коректив за обезценка на застрахователни вземания	(810)	(1 040)
	58 894	49 999

Вземанията по начислени премии по застрахователни договори представляват дължими застрахователни премии от застраховани лица по договори с разсрочени плащания. Вземанията подлежат на тест за обезценка, съгласно изискванията на Наредба № 53, която е намалена в брутната стойност на вземанията.

22. Други вземания

	2022 хил. лв.	2021 хил. лв.
Нетекущи други вземания		
Предплатени разходи	582	1 202
Нетекущи други вземания	582	1 202
Текущи други вземания		
Предплатени разходи	8 265	8 909
Авансови плащания	32 134	14 065
Други	3 133	3 338
Текущи други вземания	43 532	26 312
Общо други вземания	44 114	27 514

Значимата част от краткосрочните авансови плащания в общ размер на 18 012 хил. лв. (2021 г.: 12 565 хил. лв.), представляват краткосрочни депозити, платени гаранционни суми по сключените договори за оперативен лизинг на самолети, вземания по гаранции за обслужване на летища, гаранции за наем на помещения и други договори и гаранция за безмитно-валутна търговия към Митница София.

Краткосрочните предплатени разходи в общ размер на 8 265 хил. лв. (2021 г.: 8 909 хил. лв.) представляват предплатени разходи за реклама, наеми, застраховки и др.

23. Материални запаси

Материалните запаси, признати в консолидирания отчет за финансовото състояние, могат да бъдат анализирани, както следва:

	2022 хил. лв.	2021 хил. лв.
Материали	11 916	11 586
Продукция	2 093	1 865
Стоки	55 277	16 387
Незавършено производство	559	591
Резервни части	12 838	11 543
Активи, придобити от обезпечения	31 968	32 332
	114 651	74 304

Към 31 декември 2022 г. материални запаси на Групата в размер на 8 783 хил. лв. (2021 г.: 10 497 хил. лв.) са предоставени като обезпечения по задължения към банки.

Активите, придобити от обезпечения, в размер на 31 968 хил. лв. (2021 г.: 32 332 хил. лв.), се отнасят до активи, придобити от банковата дейност на Групата, които не отговарят на критериите за класифициране като държани за продажба и се отчитат съгласно изискванията на МСС 2 Материални запаси.

24. Пари и парични еквиваленти

Парите и паричните еквиваленти включват следните елементи:

	2022 хил. лв.	2021 хил. лв.
Парични средства в брой и в банки:		
- български лева	1 766 878	1 838 381
- евро	250 666	199 199
- щатски долари	62 605	153 844
- други валути	102 527	192 523
Пари и парични еквиваленти	2 182 676	2 383 947

	2022 хил. лв.	2021 хил. лв.
Парични средства в Централната Банка	1 626 975	1 594 326
Краткосрочни инвестиции и депозити	85 079	179 491
Предоставени ресурси и аванси на банки	463 965	587 863
Блокирани парични средства	6 657	22 267
	2 182 676	2 383 947

25. Собствен капитал

25.1. Акционерен капитал

Регистрираният капитал на Дружеството се състои от 130 000 000 на брой обикновени акции с номинална стойност в размер на 1 лв. за акция. Всички акции са с право на получаване на дивидент и ликвидационен дял и представляват един глас от общото събрание на акционерите на Дружеството.

Акционерната структура на предприятието майка е както следва:

	31 декември 2022		31 декември 2021	
	Притежавани акции	% общия брой ФИ	Притежавани акции	% общия брой ФИ
ICA Invest Capital Anstalt	128 981 728	99.22%	128 981 728	99.22%
Други свързани лица	33 089	0.03%	33 089	0.03%
Други акционери	985 183	0.75%	985 183	0.75%
	130 000 000	100.00%	130 000 000	100.00%

Предприятието майка на групата е ICA Invest Capital Anstalt, регистрирано в гр. Вадуц, Лихтенщайн е крайното предприятие майка на групата.

	2022 брой	2021 брой
Брой издадени и напълно платени акции:		
В началото на годината	130 000 000	130 000 000
Общ брой акции на 31 декември	130 000 000	130 000 000

25.2. Други резерви

Към 31 декември 2022 г. другите резерви са в размер на 285 770 хил. лв. (2021 г.: 290 494 хил. лв.) и включват: законови резерви, преоценъчни резерви на финансови активи, оценявани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход, преоценки по планове с дефинирани доходи и други резерви.

26. Задължения към депозанти

Задълженията към депозанти са представени както следва:

Анализ по срочност и вид валута:	2022 хил. лв.	2021 хил. лв.
Безсрочни депозити:		
В лева	2 492 708	2 205 262
В чуждестранна валута	367 073	308 820
	<u>2 859 781</u>	<u>2 514 082</u>
Срочни депозити:		
В лева	1 250 758	1 226 347
В чуждестранна валута	1 461 738	1 429 564
	<u>2 712 496</u>	<u>2 655 911</u>
Спестовни влогове:		
В лева	1 198 815	1 192 269
В чуждестранна валута	528 260	544 107
	<u>1 727 075</u>	<u>1 736 376</u>
Други депозити:		
В лева	15 035	11 032
В чуждестранна валута	1 305	479
	<u>16 340</u>	<u>11 511</u>
Общо задължения към депозанти	<u>7 315 692</u>	<u>6 917 880</u>

Анализ по вид клиент и вид валута:	2022 хил. лв.	2021 хил. лв.
Депозити на граждани:		
В български лева	3 486 870	3 241 091
В чуждестранна валута	2 043 359	1 990 989
	<u>5 530 229</u>	<u>5 232 080</u>
Депозити на предприятия:		
В български лева	1 468 950	1 382 788
В чуждестранна валута	312 292	288 698
	<u>1 781 242</u>	<u>1 671 486</u>
Депозити на други институции:		
В български лева	1 496	11 032
В чуждестранна валута	2 725	3 282
	<u>4 221</u>	<u>14 314</u>
Общо задължения към депозанти	<u>7 315 692</u>	<u>6 917 880</u>

27. Други финансови задължения

		Текущи		Нетекущи	
		2022	2021	2022	2021
		хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.
Финансови пасиви, отчитани по справедлива стойност:					
Деривативи, държани за търгуване	27.1	677	118	-	-
Финансови пасиви, отчитани по амортизирана стойност:					
Облигационни заеми	27.2	5 104	38 341	242 238	200 263
Банкови заеми	27.3	56 903	72 529	120 167	121 478
Други заеми и финансираня	27.4	20 315	20 198	8 400	7 114
Депозити от банки	27.5	10 247	41 146	-	-
Задължения по цесии		52 163	21 754	29 772	32 306
Задължения по споразумения за обратно изкупуване	27.6	2 420	2 282	-	11 678
Търговски задължения	27.7	91 615	126 248	1 022	598
Задължения към свързани лица	46	43 930	42 504	11 149	12 903
Общо балансова стойност		283 374	365 120	412 748	386 340

27.1. Деривативи, държани за търгуване

Към 31 декември 2022 г. деривативи, държани за търгуване, са в размер на 677 хил. лв. (2021 г.: 118 хил. лв.) са представени по справедлива стойност и включват сделки по покупка и продажба на валута, на ценни книжа, форуърдни договори и валутни суапове на открития пазар.

27.2. Облигационни заеми

Облигационните заеми, получени от Групата, са както следва:

	Текущи		Нетекущи	
	2022	2021	2022	2021
	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.
Облигационни заеми	5 104	38 341	242 238	200 263
	5 104	38 341	242 238	200 263

Балансовата стойност на задълженията на Групата по посочените облигационни заеми към 31 декември 2022 г. е в размер на 247 342 хил. лв. (2021 г.: 238 441 хил. лв.) и е изчислена по метода на ефективната лихва.

27.3. Банкови заеми

Банковите заеми на Групата представляват получени средства от български банки, които са предназначени за финансиране на инвестиционни проекти на Групата и за подпомагане на текущата оперативна дейност на дружествата в Групата. Банковите заеми са класифицирани според срока за тяхното погасяване, договорен при отпускането на съответния заем.

	Текущи		Нетекущи	
	2022	2021	2022	2021
	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.
Банкови заеми	56 903	72 529	120 167	121 478

27.3.1. Дългосрочни банкови заеми

	2022	2021
	хил. лв.	хил. лв.
Револвиращи и инвестиционни банкови кредити	120 167	121 478
	120 167	121 478

Инвестиционни кредити

Групата е получила следните банкови заеми с инвестиционна цел:

- Групата има договор за банков инвестиционен кредит, сключен на 23.12.2015 г. Стойността на отпуснатия кредит е в размер на 78 233 хил. лв., който е усвоен на 3 основни транша. С усвояния кредит са рефинансирани два банкови заема към друга банка и е финансиран инвестиционен проект на Групата. Падежът на заема е на 31.12.2025 г. Погасяването на главницата е в лева и е съгласно договорен погасителен план за целия срок на договора. Лихвеният процент се формира като сбор от "Осреднен депозитен индекс" плюс надбавка. Обезпечение по заема са договорна ипотека на хангар, всички вземания на Групата, произтичащи от договори за наем, сключени с Луфтханза Техник София ООД в качеството му на наемател.
- Групата е страна по договор за банков инвестиционен кредит, сключен на 01.11.2016 г. Стойността на отпуснатия кредит е в размер на 12 713 хил. лв.. Погасяването на главницата е в лева и е съгласно договорен погасителен план с начална дата от 31.10.2018 г. Падежът на заема е 30.09.2028 г. Лихвеният процент се формира като сбор от "Осреднен депозитен индекс" плюс надбавка. Обезпечение по заема са договорна ипотека на земя и изградени върху нея сгради, паркинг и 2 броя КПП, вземания на Групата, произтичащи от договор за наем, сключен с наемател.
- Групата е страна по договор за инвестиционен банков кредит за покриване на разходи за пълна реконструкция и основен ремонт на сграда, сключен на 11 август 2017 г., с падеж на 30 декември 2028 г. Лихвата по кредита е в размер на годишната лихва определена като сбор от приложимия към съответния период на олихвяване променлив базов лихвен индекс и надбавка към лихвения индекс в размер на 2.738 %. Заемът е обезпечен с ипотека върху недвижим имот в гр. София, залог на акции и вземания, собственост на Групата.
- Групата е страна по договор за банков инвестиционен кредит, сключен на 05.10.2011 г. за сума в размер на 3 000 хил. лв. Падежът на заема е на 10.11.2024 г. Годишният лихвен процент по заема е в размер на 4%, формиран на база на 1М ЮРИБОР плюс 4%, като лихвата не може да бъде по-ниска от 4%.
- Групата е получила три обезпечени банкови заема, отпуснати от българска търговска банка. Заемите са деноминирани в български лева и са с договорен размер съответно 6 000 хил. лв., 8 944 хил. лв. и 3 250 хил. лв. Лихвените проценти по заемите са 3.3% и 4%, с падежи през 2023 г., 2024 г. и 2025 г. За обезпечаване на два от заемите са

учредени залози на държавни ценни книжа на Р. България, собственост на Групата, с номинална стойност 8 950 хил. лв. и падеж през април 2025 г. по единия заем и номинална стойност 3 500 хил. лв. и падежи на емисията през април 2025 г. Един от заемите е обезпечен със залог върху парични средства в размер на 714 хил. лв., които са блокирани до погасяване му и застраховка "Финансов риск" със срок на валидност до февруари 2024 г. в размер на 5 288 хил. лв.

- Групата е страна по договор за инвестиционен банков кредит, сключен на 21 юни 2013 г., с падеж на 20 декември 2029 г. Лихвата по кредита е в размер на тримесечен EURIBOR плюс 3 пункта надбавка, но не по-малко от 6.5%. Заемът е обезпечен с ипотека на недвижими имоти, залог на дълготрайни материални активи по реда на Закона за особените залози.
- Групата е страна по договор за инвестиционен банков кредит, сключен на 14 декември 2021 г., с падеж на 31 януари 2029 г. Годишната лихва е определена като сбор от приложимия към съответния период на олихвяване променлив базов лихвен индекс и надбавка към него в размер на 2.738 %. Заемът е обезпечен с ипотека върху недвижим имот в гр. София, залог на акции и вземания, собственост на Групата.
- Групата е страна по договор за инвестиционен банков кредит, сключен на 28 април 2021 г., с падеж на 20.04.2025 г.. Лихвата по кредита е в размер на БЛП в лева 2.5% плюс договорна надбавка за кредитен риск 0.35% или общо договорен процент 2.85%.
- Групата е страна по договор за инвестиционен банков кредит за покупка на недвижим имот, с падеж на 20 септември 2031 г. Използваният лихвен процент по кредита е определен като сбор от ЛРП на Банката плюс надбавка от фиксиран лихвен процент. Заемът е обезпечен с ипотека на имота, предмет на покупката/който се придобива. Погасителните вноски са както следва: 107 равни месечни вноски и една крайна изравнителна стартиращи през 2022 г.
- Групата е страна по договор за инвестиционен банков кредит, с падеж на 02 ноември 2029 г. Използваният лихвен процент по кредита е определен като сбор от БЛП на Банката плюс надбавка от 1.70%, но не по – малко от 2.70. Заемът е обезпечен с ипотека на поземлен имот и самостоятелни обекти, находящи се в изградения в имота Търговски комплекс за автомобили, шоурум и офиси , както и дружествени дялове , Движими вещи ДМА (съгласно списък), Вземания за наличности по сметка, Блокирани средства по сметка на Дружеството реципиент по кредита.

Револвиращи кредити

- Групата е страна по договор за револвиращ банков кредит, сключен на 30.01.2018 г. за сума в размер на 4 950 хил. евро (9 675 хил. лв.), със срок на погасяване 31.01.2024 г. Заемът е обезпечен с банкови депозити. Годишният лихвен процент по заема е формиран на база на БЛП плюс 0.8%.
- Групата е страна по договор за револвиращ банков кредит, сключен на 21 юни 2013 г., с падеж на 20 декември 2029 г. Лихвата по кредита е в размер на тримесечен EURIBOR плюс 3 пункта надбавка, но не по-малко от 6%. Заемът е обезпечен с ипотека на недвижими имоти, залог на дълготрайни материални активи по реда на Закона за особените залози.
- Групата е страна по договор за револвиращ банков кредит, сключен на 28 януари 2008 г. със срок на погасяване 10 ноември 2024 г. Годишният лихвен процент по заема възлиза на едномесечен EURIBOR плюс 4% надбавка. Обезпечения – ипотека върху зърнобази в гр. Добрич и с. Генерал Колево (земи, сгради и трайно прикрепени машини и съоръжения), собственост на Групата.
- Групата е страна по договор за револвиращ банков кредит, сключен на 13 декември 2013 г. със срок на погасяване 30.09.2024 г. Годишният лихвен процент по заема възлиза на осреднен депозитен индекс (ОДИ) плюс 2.657% надбавка. Заемът е обезпечен със залог на собствени материални запаси и имоти, машини и съоръжения, собственост на Групата.

- Договор за банков кредит-овърдрафт сключен на 01.08.2018г за оборотни средства със срок на погасяване 20.08.2024 г. Годишният лихвен процент е в размер на 4.2 % базов лихвен процент на банката плюс 12 месечен Euribor. Заемът е обезпечен със залог на вземания по разплащателни сметки в банката-кредитор и особен залог върху стоки, предназначени за безмитно валутна търговия на борда на самолетите и/или в специализирания магазин. Общата стойност на стоките е до 147 хил. лв.
- Групата е страна по договор за кредитна линия, сключен на 19 февруари 2019 г., за осигуряване на оборотни средства за финансиране на лизинговата дейност, разделен в подлимита както следва:
 - Подлимит 1 в размер на 15 647 хил. лв., с редовна главница към 31.12.2022 г. в размер на 11 557 хил. лв. от които с падеж до 12 месеца – 3 660 хил. лв., а с падеж над 12 месеца – 7 897 хил. лв. Крайният срок за издължаване на кредита е до 30 Ноември 2027 г.;
 - Подлимит 2 в размер на 587 хил. лв., с редовна главница към 31.12.2022 г. в размер на 587 хил. лв. Крайният срок за издължаване на подлимита е 30 януари 2023 г.;
 - Подлимит 3 в размер на 1 369 хил. лв. , с редовна главница към 31.12.2022 г. в размер на 1 107 хил. лв. Крайният срок за издължаване на подлимита е 30 януари 2023 г.;
 - Използваният лихвен процент по трите подлимит-а е Прайм Бизнес клиенти за лева плюс надбавка 0.85%, но не повече от 1.85% за редовна главница и надбавка 2.85%, но не повече от 3.85% за просрочена главница;
 - Заемът е обезпечен със: залог на всички настоящи и бъдещи вземания произтичащи от договори за лизинг на транспортни средства, машини, оборудване и други движими вещи, залог на транспортни средства, машини, оборудване, ДМА и други движими вещи, предоставени на финансов и оперативен лизинг, залог на вземания по разплащателни сметки открити в банката.
- Групата е страна по договор за кредитна линия, сключен на 19 април 2022 г., за осигуряване на оборотни средства за финансиране на лизинговата дейност, разделен в подлимита както следва:
 - Подлимит 1 в размер на 4 334 хил. лв., с редовна главница към 31.12.2022 г. в размер на 2 058 хил. лв. от които с падеж до 12 месеца – 440 хил. лв., а с падеж над 12 месеца – 1 618 хил. лв. Крайният срок за издължаване на кредита е до 19 април 2031 г.;
 - Подлимит 2 в размер на 866 хил. лв., който не е усвоен към 31.12.2022 г.. Крайният срок за издължаване на подлимита е 19 април 2031 г.;
 - Използваният лихвен процент по трите подлимит-а е Прайм Бизнес клиенти за лева плюс надбавка 0.85%, но не повече от 1.85% за редовна главница и надбавка 2.85%, но не повече от 3.85% за просрочена главница;
 - Заемът е обезпечен със: залог на всички настоящи и бъдещи вземания произтичащи от договори за лизинг на транспортни средства, машини, оборудване и други движими вещи, залог на транспортни средства, машини, оборудване, ДМА и други движими вещи, предоставени на финансов и оперативен лизинг, залог на вземания по разплащателни сметки открити в банката.

27.3.2. Краткосрочни банкови заеми

	2022 хил. лв.	2021 хил. лв.
Краткосрочни револвиращи и инвестиционни банкови кредити	56 903	72 529
	56 903	72 529

Инвестиционен кредит

- Групата е страна по договор за инвестиционен банков кредит, сключен на 14 август 2020 г. Договорен е гратисен период на главница до 19.03.2022 г. Считано от 20.03.2022 г. до 20.08.2023 г. (включително) кредита се погасява на седемнадесет равни ежемесечни вноски и една последна вноска, дължима на 20.08.2023 г. Годишният лихвен процент е в размер на БЛП в лева 2.5% плюс договорна надбавка за кредитен риск 1% или общо договорен процент 3.5%.
- Групата е страна по договор за инвестиционен банков кредит, сключен на 08 октомври 2021 г. Считано от 15.04.2022 г. до 15.09.2023 г. (включително) кредита се погасява на 17 (седемнадесет) равни ежемесечни вноски и една последна изравнителна вноска, дължима на 15.09.2023 г. Годишният лихвен процент е в размер на БДИЮЛ в лева плюс 2.5% надбавка или минимум общо договорен процент 2.5%.

Револвиращ кредит

- Групата е страна по договор за банков кредит-овърдрафт, сключен на 25.09.2020 г. за оборотни средства със срок на погасяване 20.09.2023 г. Годишният лихвен процент е в размер на 3.8 % базов лихвен процент на банката плюс 12 месечен Euribor. Заемът е обезпечен с Договор за особен залог върху вземания.
- Групата има сключен 1 активен към 31.12.2022 г. договор за банков кредит с цел оборотни средства със срок на погасяване 31.12.2023 г. Годишният лихвен процент по заема е в размер на 4% на договора за кредит плюс 3М Euribor, но не по-малко от 4%. Заемът е обезпечен със залог на вземания по договори за обществени поръчки за осигуряване на самолетни билети, за вземания по BSP постъпления, на вземания по договори на трети страни.
- Групата е страна по тристранен банков договор за кредитна линия. Погасяването на главницата е за срок от 360 календарни дни при спазване на определени, заложен в договора условия и срокове на плащане. Лихвеният процент по договора е Осреднен депозитен индекс (ОДИ) плюс 2.85 % Съгласно чл.13.7 от Рамков договор БМВ схема за финансиране на продажбите на едро, договорът е безсрочен до подаване на предизвестие за прекратяването му от която и да е от страните. Падежът на ползваните суми до размера на кредитния лимит е 360 дни, считано от датата на заявената за финансиране фактура. Обезпечения по договора са автомобилите, финансирани от кредитната линия..
- Групата е страна по договор за револвиращ банков кредит, със срок на погасяване 04 януари 2024 г. Годишният лихвен процент по заема възлиза на ОЛП плюс надбавка 1.00 пункт, но не по-малко от 2,00% Заемът е обезпечен с особен залог по 3ОЗ върху поземлен имот и сграда от активите на Групата“.
- Групата е страна по договор за револвиращ банков кредит за покупка на стоки. Лихвеният процент е 3-месечен EURIBOR плюс договорена лихвена надбавка 2.85%. Погасителен план: за автомобили в шоурума и по клиентски поръчки до 15 дни безлихвен период, за тестдрайв и замяна на автомобили до 90 дни безлихвен период. Падежът на ползваните суми до размера на кредитния лимит е 180 дни, считано от датата на заявената за финансиране фактура.
- Групата е страна по договор за револвиращ банков кредит за покупка на стоки. Лихвеният процент е 3-месечен EURIBOR плюс договорена лихвена надбавка 2,85%

върху съответния процент от главницата, която може да бъде 100%, 80% и 60% в зависимост от периода на финансиране, който варира от 15 до 360 дни. Падежът е до 360 дни от датата на фактурата за всяко превозно средство, финансирано с настоящата кредитна линия, Погасителен план: от 360 календарни дни при спазване на определени, заложи в договора условия и срокове на плащане. Обезпечения особен залог в ЦРОЗ върху всяко превозно средство, фактурата за което е била изплатена изцяло от кредитора. Застраховка превозни средства.

- Групата е страна по договор за револвиращ банков кредит за покупка на стоки. Лихвеният процент е 3-месечен EURIBOR плюс договорена лихвена надбавка 2,85% върху съответния процент от главницата, която може да бъде 100%, 80% и 60% в зависимост от периода на финансиране, който варира от 15 до 360 дни. Падежът е до 360 дни от датата на фактурата за всяко превозно средство, финансирано с настоящата кредитна линия, Погасителен план: от 360 календарни дни при спазване на определени, заложи в договора условия и срокове на плащане. Обезпечения особен залог в ЦРОЗ върху всяко превозно средство, фактурата за което е била изплатена изцяло от кредитора. Застраховка превозни средства.
- Групата е страна по договор за банков кредит с цел оборотни средства. Годишната лихва по кредита е определен като сбор от БЛП на Банката плюс надбавка от 2.50%. Крайният срок за погасяване на кредита е 27.01.2023 г. За обезпечаване на получения заем Групата е учредила особен залог, в полза на Банката, върху всички настоящи и бъдещи вземания на Дружеството реципиент по кредита към Банката кредитодател.

27.4. Други заеми и финансираня

	Текущи		Нетекущи			
	2022	2021	2022	2021		
	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.		
Други дългосрочни заеми и финансирания	27.4.2	20 198	24 403	27.4.1	7 114	6 291

27.4.1. Други дългосрочни заеми и финансираня

	2022	2021
	хил. лв.	хил. лв.
Дългосрочни заеми	8 394	7 008
Финансираня по оперативни програми	6	106
	8 400	7 114

Други дългосрочни заеми са получени от трети лица – търговски дружества при годишни лихвени равнища от 3% до 8% в зависимост от срочността на кредита. Получените заеми не са обезпечени с активи на Групата. Плащанията по тях се извършват във валутата, в която са отпуснати.

27.4.2. Други краткосрочни заеми

	2022 хил. лв.	2021 хил. лв.
Краткосрочните заеми	20 314	20 198
Финансирания по оперативни програми	1	-
	20 315	20 198

Краткосрочните заеми са получени при годишни лихвени равнища от 3% до 8% в зависимост от срочността на кредита. Заемите са класифицирани според крайния им срок за погасяване, който е през 2023 г. Справедливата стойност на получените заеми не е определяна по отделно, тъй като ръководството счита, че балансовата им стойност дава реална представа за тяхната справедлива стойност.

27.5. Депозити от банки

	2022 хил. лв.	2021 хил. лв.
Безсрочни депозити от местни банки		
-В български лева	1 970	16 445
-В чуждестранна валута	2 462	13 677
Срочни депозити от местни банки в български лева	-	-
Безсрочни депозити от чуждестранни банки в чуждестранна валута	4 030	8 702
Безсрочни депозити от чуждестранни банки в български лева	27	37
Срочни депозити от чуждестранни банки в чуждестранна валута	351	381
Срочни депозити от местни банки в чуждестранна валута	1 407	1 904
	10 247	41 146

27.6. Задължения по споразумения за обратно изкупуване на ценни книжа

Към 31 декември 2022 г. Групата има сключени споразумения с клауза за обратно изкупуване на ценни книжа с български дружества на обща стойност 2 420 хил. лв. (2021 г.: 13 960 хил. лв.), в това число и натрупани задължения по лихви по тях. Падежите на задълженията са съответно 25 април 2023 г. и 11 май 2023 г. Задълженията по репо сделки са обезпечени с финансовите инструменти - обект на репо сделките с обща балансова стойност 4 399 хил. лв. Договорените лихвени проценти за периода между датата на прехвърляне и обратно придобиване на ценните книжа са в рамките на 4.5%.

27.7. Търговски задължения

	Текущи		Нетекущи	
	2022 хил. лв.	2021 хил. лв.	2022 хил. лв.	2021 хил. лв.
Търговски задължения	126 248	126 248	1 022	598

Нетната балансова стойност на търговските задължения се приема за разумна приблизителна оценка на справедливата им стойност.

28. Задължения към осигурени лица

	2022 хил. лв.	2021 хил. лв.
Привлечени средства на доброволен пенсионен фонд	108 721	106 414
Привлечени средства на професионален пенсионен фонд	139 739	138 607
Привлечени средства на универсален пенсионен фонд	1 508 566	1 463 653
	1 757 026	1 708 674

Чистата стойност на активите на фондовете, управлявани от дъщерното дружество ПОАД ЦКБ-Сила към 31 декември 2022 г. е в размер на 1 757 026 хил. лв. (2021 г.: 1 708 674 хил. лв.) Увеличението в размер на 48 352 хил. лв. спрямо задълженията към 31 декември 2021 г. основно се дължат на постъпления от положителен доход от инвестирането на средствата на осигурените лица, реализиран през 2022 г., постъпления от осигурителни вноски и намаление на изплатените суми по осигурителни договори.

Изменението в нетните активи в наличност за доходи е в резултат на:

	2022 хил. лв.	2021 хил. лв.
В началото на периода	1 708 674	1 561 822
Постъпили осигурителни вноски	183 188	178 856
Постъпили суми от пенсионни фондове, управлявани от други пенсионно осигурителни дружества	65 240	44 540
Средства на лица възобновили осигуряването си в УПФ по реда на чл. 124а от КСО	260	210
Прехвърлени средства на лица от пенсионни схеми на ЕС, на ЕЦБ или на ЕИБ	-	4
Общо увеличение от осигурителни вноски	248 688	223 610
(Отрицателен)/Положителен доход от инвестиране средствата на фонда	(16 256)	98 663
Резултат от инвестиране на средствата на фонда	(16 256)	98 663
Изплатени пенсии	(119)	(125)
Еднократно изплатени суми на осигурени лица	(5 868)	(9 589)
Средства за изплащане на наследници на осигурени лица	(5 356)	(5 551)
Средства за превеждане в НОИ	(4 447)	(4 827)
Изплатени суми по осигурителни договори	(15 790)	(20 092)
Преведени суми на осигурени лица, преминали в други пенсионни фондове	(135 132)	(108 330)
Средства на лица променили осигуряването си по реда на чл.46 от КСО	(7 704)	(27 223)
Преведени данъци	(136)	(107)
Прехвърлени средства към ФИПП за изплащане на пожизнени пенсии	(1 648)	(455)
Прехвърлени средства към ФИПП на осигурени лица без наследници	(13)	(9)
Прехвърлени средства към ФРП за извършване на разсрочени плащания	(4 673)	(546)
Прехвърлени средства в пенсионен резерв	-	(54)
Встъпителна такса	(5)	(8)
Такса за обслужване	(164)	(233)
Такса от доходността - 9%	(189)	(677)
Такса за обслужване (2022: 3.75%; 2021: 3.75%)	(6 600)	(6 212)
Инвестиционна такса (2022: 0.75%; 2021: 0.75%)	(12 018)	(11 467)
Такса за изтегляне	(8)	(8)
В края на периода	1 757 026	1 708 674

Нетните активи в наличност за доходи са разпределени както следва:

	2022 хил. лв.	2021 хил. лв.
Индивидуални партии	1 742 111	1 707 395
Резерв за гарантиране на минимална доходност	14 915	1 279
Нетни активи в наличност за доходи	1 757 026	1 708 674

29. Възнаграждения на персонала

29.1. Разходи за персонала

Разходите за възнаграждения на персонала се състоят от текущи заплати и възнаграждения, разходи за социални осигуровки, неизползвани отпуски и провизии за пенсии, както следва:

	2022 хил. лв.	2021 хил. лв.
Разходи за заплати	(117 933)	(109 006)
Разходи за социални осигуровки	(21 725)	(19 246)
Разходи за персонала	(139 658)	(128 252)

29.2. Пенсионни и други задължения към персонала

Пенсионните и други задължения към персонала, признати в консолидирания отчет за финансовото състояние, се състоят от следните суми:

	2022 хил. лв.	2021 хил. лв.
Нетекущи:		
Провизии за пенсии	4 862	5 105
Нетекущи пенсионни задължения към персонала	4 862	5 105
Текущи:		
Задължения към персонала	11 215	10 296
Задължения към осигурителни институции	3 192	3 010
Провизии за пенсии	1 013	1 006
Текущи пенсионни и други задължения към персонала	15 420	14 312

Текущата част от задълженията към персонала представляват задължения към служители на Групата, които следва да бъдат уредени през 2022 г.

При определяне на пенсионните задължения са използвани актюерски допускания. Ръководството на Групата е направило предположения след консултации с независими актюери, които са използвани при определянето на размера на задълженията за изплащане на дефинирани доходи за отчетните периоди и се считат за възможно най-добрата преценка на ръководството. Действителните резултати обаче могат да се различават от направените предположения.

Разходите за възнаграждения на персонала са представени на ред Оперативни и административни разходи в Консолидирания отчет за печалбите или загубите и другия всеобхватен доход.

Промените в провизиите за обезщетения при пенсиониране съгласно Кодекса на труда през годината са представени, както следва:

	2022 хил. лв.	2021 хил. лв.
Задължения за изплащане на дефинирани доходи	6 111	5 802
Разходи за текущ трудов стаж	462	648
Разходи за лихви	151	53
Преоценки - актюерски загуби от промени в демографските и финансовите предположения	(263)	94
Изплатени доходи	(586)	(486)
	5 875	6 111

30. Застрахователни технически резерви и презастрахователни активи

Застрахователни технически резерви	Пояснение	2022 хил. лв.	2021 хил. лв.
Резерви от дейност по Общо застраховане	30.1	253 102	237 016
Резерви от дейност по Животозастраховане	30.2	1 787	1 880
		254 889	238 896

Застрахователните резерви към 31.12.2022 г. са заделени в хода на застрахователната дейност на Групата, извършвана чрез ЗАД Армеец (общо застраховане) и ЗЕАД ЦКБ Живот (животозастраховане).

Адекватност на резервите

Периодично актюерите на Групата правят оценка дали общо формираните резерви, намалени с отсрочените аквизиционни разходи са достатъчни, за да покрият евентуални бъдещи плащания. Съгласно изискванията на регулаторните органи сумата на така формираните резерви трябва да бъде обезпечена напълно с инвестиции във високоликвидни активи.

При оценката за адекватност на резервите се взимат под внимание паричните потоци, насочени за плащане на обезщетения, парични потоци, генерирани от събрани премии, изплатени комисионни.

30.1. Резерви от дейност по Общо застраховане

		31.12.2022			31.12.2021		
	Пояснение	Застрахователни резерви хил. лв.	Презастрахователни активи хил. лв.	Нетно хил. лв.	Застрахователни резерви хил. лв.	Презастрахователни активи хил. лв.	Нетно хил. лв.
Пренос-премиен резерв	30.1.1	105 683	(19 136)	86 547	95 130	(19 471)	75 659
Резерв за предстоящи плащания	30.1.2	145 998	(54 272)	91 726	140 598	(48 947)	91 651
Резерв за бонуси и отстъпки	30.1.4	1 421	(497)	924	1 288	(636)	652
		253 102	(73 905)	179 197	237 016	(69 054)	167 962

30.1.1. Пренос-премиен резерв

Пренос-премиеният резерв към 31.12.2022 г., в размер на 105 683 хил. лв. (2021: 95 130 хил. лв.), е образуван за покриване на претенциите и административните разходи, които се очаква да възникнат след края на отчетния период по действащите към момента на оценка застрахователни или презастрахователни договори.

Размерът на пренос-премиения резерв е определен по метода на „точната дата“, съгласно който в резерва се включва частта от премиения приход, отнасяща се за времето между края на отчетния период и датата, на която изтича срока на застрахователния договор. Групата формира пренос-премиения си резерв на база начислените застрахователни премии, от които са приспаднати върнатите премии и отписани вземания по предсрочно прекратени договори, както и премиите по договори с изтекъл към датата на отчета срок. Предвид че застрахователят не провежда политика за отсрочване на аквизиционните си разходи, последните се признават в момента на сключване на застрахователния договор и се приспадат от начисления премиен приход при изчисление на пренос-премиения резерв.

Базата за образуване на резерва съответства на счетоводно признатия премиен приход. Като премиен приход се признава сумата, дължима от застрахователя за целия застрахователен период, която Групата има право да получи по силата на сключените през отчетната година договори. В начисления премиен приход се включват всички дължими за целия срок на действие на полицата вноски, като при многогодишни полици с разсрочено плащане на премията, поредната годишна вноска се начислява в момента на падежирането ѝ.

30.1.2. Резерв за предстоящи плащания

Резервът за предстоящи плащания към 31.12.2022 г., в размер на 145 998 хил. лв. (2021: 140 598 хил. лв.), се образува за покриване на обезщетения, суми и други плащания по силата на застрахователни или презастрахователни договори, както и на свързаните с тях разходи, по претенции, възникнали преди края на отчетния период, независимо дали са предявени или не, и които не са платени към същата дата. Стойността на резерва съответства на оценката на очакваните разходи за уреждане на всички претенции по събития, настъпили до края на отчетния период, включваща и прогнозния размер на непредявените претенции. Резервът за предстоящи плащания включва следните компоненти:

- предявени, но неизплатени претенции;
- възникнали, но непредявени претенции;
- разходи за уреждане на претенциите.

Резерв за предявени, но неизплатени претенции (RBNS):

Стойността на RBNS е изчислена по метода „Претенция по претенция“, като включва очаквания размер на плащанията за всяка предявена, неизплатена претенция.

За предявените щети по съдебни искове, по които няма влезли в сила решения, за застраховки с достатъчно представителни данни, се прилагат корекционни коефициенти, изчислени съгл. чл.90, ал. 12 от Наредба № 53. Към 31.12.2022 г. корекционни коефициенти са приложени към предявените щети по съдебни искове по застраховки: „Каско“, „Гражданска отговорност на автомобилиста“, „Пожар и природни бедствия“ и „Обща гражданска отговорност“.

Когато обезщетението за вреда се изплаща под формата на анюитет, стойността на резерва е изчислена по признати актюерски методи, отчитайки срока на анюитета, стойността на периодичното плащане, възрастта на лицето и при използване на таблици за смъртност и безрисковата лихвена крива, публикувана от ЕЮРА. Съгласно съдебни решения по застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите, към 31.12.2022 г. Групата изплаща пет анюитетни претенции.

Резерв за възникнали, но непредявени претенции (IBNR):

Резервът за възникнали, но непредявени претенции включва очаквания размер на претенциите по събития, непредявени до края на отчетния период. Този резерв покрива и стойността на възобновените или недостатъчно резервирани щети. За определяне на IBNR резерва към края на текущия период Групата използва верижно-стълбов метод, базиран на акумулираната стойност на платените или на предявените претенции. По някои застраховки с ниска честота на събития или малък обем като „Щети на имущество“, „Кредити“ и „Разни финансови загуби“, поради липса на предявени претенции, при използване на верижно-стълбов метод се получава нулев размер на резерва. В тези случаи резервът за възникнали, но непредявени претенции е изчислен на база спечелената премия и минималните коефициенти, определени по пазарни данни с Решение на КФН №44 от 17.01.2023 г.

По застраховка „Каско на МПС“ поради наличието на значителен обем на възстановени суми от регреси и достатъчно данни, на база на които да се прогнозира бъдещите регресни приходите, Групата намалява резерва за възникнали, но непредявени щети с очакваните възстановявания по регреси. Последните са изчислени по верижно-стълбов метод на база възстановените суми по регреси за последните 11 години.

По застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите резервът за непредявени претенции е определен отделно за имуществени и неимуществени вреди. Стойността на резерва е изчислена въз основа на данни за периода 2012 – 2022 г., използвайки верижно-стълбов метод на база акумулирани исторически стойности на предявените щети – за претенции във връзка с неимуществени вреди и верижно-стълбов метод, базиран на акумулираната стойност на изплатени щети – за претенции във връзка с имуществени вреди. Факторите на развитие са изчислени като среднопретеглени стойности, въз основа на собствени данни на застрахователя. Използваният метод за изчисление на резерва за възникнали, но непредявени претенции по застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите, е одобрен с Решение № 188 - ОЗ от 13.02.2023 г. на КФН.

Резерв за разходите за уреждане на претенции

Стойността на резерва за разходи за ликвидация е изчислена на база средни за една претенция очаквани разходи за ликвидация.

30.1.3. Резерв за неизтекли рискове

Към 31.12.2022 г. Групата не е признала резерв за неизтекли рискове (2021: 0 хил. лв.). Резервът за неизтекли рискове се образува, когато очакванията за развитието на риска и разходите по действащите полици към края на отчетния период превишават размера на заделения пренос-премиен резерв.

По застраховката по раздел II, буква „А“, т. 10.1 от приложение № 1 към Кодекса за застраховането – „Гражданска отговорност“ на автомобилистите, когато сумата от очакваната крайна загуба и оперативните разходи по класа застраховка за съответната подписваческа година надвишават спечелената премия, Групата заделя резерв за неизтекли рискове в размер, равен на разликата между очакваната крайна загуба и оперативните разходи, от една страна, и заделения пренос-премиен резерв, от друга.

Към 31.12.2022 г. резултатът по застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите, съгласно описаната по-горе методика, е положителен, предвид на което Групата не е заделила резерв за неизтекли рискове по застраховката.

За останалите застраховки, различни от тези по раздел II, буква „А“, т. 10.1 от приложение № 1 към Кодекса за застраховането, Групата образува резерв за неизтекли рискове или като разлика между прогнозата за очаквана крайна загуба за претенциите и разходите по последната подписваческа година и изчисления пренос-премиен резерв или съгласно Приложение №7 на Наредба №53, когато за последните три години, включително текущата, брутният технически резултат по приложение № 6 на Наредба №53 е отрицателен. Към 31.12.2022 г. не е изпълнено последното условие – три последователни години с отрицателен технически резултат по нито един вид застраховка, предвид на което не е образуван резерв за неизтекли рискове.

30.1.4. Резерв за бонуси и отстъпки

Резерва за бонуси и отстъпки в размер на 1 421 хил. лв. към 31.12.2022 г. (2021 г.: 1 288 хил. лв.) се формира за всички договори, при които е предвидено връщане на премия при реализиран положителен резултат след изтичането им или е договорено финално уравняване на премията на базата на реализираните рискове през срока на застраховката.

Стойността на резерва е определена отделно за всяка полица с клауза за участие в резултата, като за всички действащи към момента на изчисление на резерва застраховки, спечелената премия е умножена с усреднен коефициент за връщане на премията, изчислен на базата на исторически данни. Към 31.12.2022 г. е приложен коефициент от 10%. За всички изтекли договори е изчислен конкретния размер на премията, подлежащ на връщане или когато не са налични достатъчни данни е приложен горния подход.

30.1.5. Запасен фонд

Към края на предходната 2021 г. и към 31.12.2022 г. Групата не е образувала запасен фонд за дейността по общо застраховане.

30.2. Резерви от дейност по Животозастраховане

	2022 хил. лв.	2021 хил. лв.
Математически резерв	211	314
Пренос-премиен резерв	915	921
Резерв за предстоящи плащания	118	422
Неизтекъл риск	543	223
	1 787	1 880

Застрахователните резерви от дейност Животозастраховане на Групата за 2022 г. са формирани при спазване на изискванията на Наредба № 53 от 23.12.2016 г. за изискванията към отчетността, оценката на активите и пасивите и образуването на техническите резерви на застрахователите, презастрахователите и Гаранционния фонд.

Използвани са следните основи при изчисляването на техническите резерви към 31.12.2022 г.:

За **пренос-премийния резерв** са използвани данни от действащите полици, издадени от Групата и признати като премиен приход за периода от началото на дейността до 31.12.2022 г. Към 31.12.2022 г. тези данни са изравнени със счетоводните данни.

За **резерва за предявени и неизплатени претенции** (висящи плащания) са използвани данни за постъпилите и неизплатени искове по полици към 31.12.2022 г. от регистъра на щетите в Дружеството, предоставени от Дирекция „Застрахователни плащания“. По предявените по съдебен ред претенции са представени данни от Главния юрисконсулт с включени суми за съдебни разноски и лихви по делата.

За **резерва за възникнали, но непредявени претенции**, са използвани верижно-стълбовидни статистически методи.

За **математическия резерв** е използван проспективен метод по отношение на действащите към 31.12.2022 г. групови и индивидуални спестовни полици „Живот“.

Допълнителен резерв за неизтекъл риск е заделен по застраховка „Заболяване“, и „Рискова застраховка „Живот“.

Запасен фонд не е формиран, защото през предходните години не се наблюдава съществено отклонение в размера на нетните квоти на щетите.

Резерв за бонуси и отстъпки не е заделян, тъй като по условията на застрахователните договори и вътрешните правила в Групата, бонуси и отстъпки се правят само в случаите на подновяване на полица от страна на застрахованото лице и изчисляване на квотата на щета по изтеклата полица.

Предвид това, че към 31.12.2022 г. се направи пълна проверка, при която бяха засечени всички данни, които са използвани за пресмятането на различните видове резерви, считаме, че заделените резерви са адекватни и съответстват на реалното състояние на портфейла на Групата.

Използвани са следните методи за изчисляване на резервите:

Пренос-премийният резерв е заделен по метода на точната дата (съгласно чл. 84 ал. 2 от Наредба № 53). Размерът на резерва възлиза на 915 хил. лв.

Резервът за предстоящи плащания е формиран при спазване на изискванията на Наредба № 53. Той включва сумите за предявени и неизплатени претенции, възникнали и непредявени претенции (IBNR) и резерв за разходи за уреждането на претенциите

За резерва за предявени и неизплатени претенции е използван методът “Претенция по претенция”, съгласно чл. 90 ал.1 от Наредба № 53. Допълнително, съгласно чл. 90 ал. 2 от претенциите по застрахователни договори, предявени по съдебен ред, за които Групата е уведомена и по които няма произнасяне на съда, са включени в резерва за висящи плащания с цената на исковете, заедно с дължимите лихви и известните разноски по делата. Предвид

малкия брой на съдебни искиове - 7 броя, коефициент по алинея 12 на чл. 90 не е прилаган. Общият резерв за предявени и неизплатени претенции е 543 хил. лв., като основната сума се дължи на Рискова застраховка „Живот“.

По отношение на валутата на резервите, всички действащи към 31.12.2022 г. полици, са в EUR или лева, така че за покритието на brutния размер на застрахователните резерви са използвани левови активи.

31. Задължения по застрахователни и презастрахователни договори

	2022 хил. лв.	2021 хил. лв.
Застрахователни технически резерви		
Задължения по застраховане	14 055	11 856
Задължения по презастраховане	16 894	14 111
Разчети с Гаранционен фонд	749	19
	31 698	25 986

32. Лизингови задължения

	2022 хил. лв.	2021 хил. лв.
Задължения по лизингови договори – нетекуща част	268 515	237 669
Задължения по лизингови договори – текуща част	38 159	44 027
Задължения по лизингови договори	306 674	281 696

Детайлна информация за групите активи с право на ползване е представена в пояснение 10.

С изключение на краткосрочните договори за лизинг и лизинга на активи с ниска стойност, всеки лизинг е отразен в консолидирания отчет за финансовото състояние като актив с право на ползване и задължение по лизинг. Променливите лизингови плащания, които не зависят от индекс или променливи проценти (например, лизингови плащания, базирани на процент от продажбите на Групата), се изключват от първоначалното оценяване на пасива и актива по лизинга.

Всеки лизинг обикновено налага ограничение, че активите с право на ползване могат да бъдат използвани само от Групата, освен ако Групата има договорно право да преотдава под наем актива на трето лице. Лизинговите договори или не могат да бъдат отменени, или могат да бъдат отменени само при заплащане на значителни санкции за предсрочно прекратяване. Някои лизингови договори съдържат опция за удължаване на лизинговия договор за следващ срок. Забранено е на Групата да продава или залага конкретни наети активи като обезпечение. Съгласно договор за лизинг на летателни апарати и помещения, Групата трябва да поддържа наетите активи в добро състояние и да ги върне в първоначалното им състояние или съгласно договорени изисквания след изтичане на лизинговия договор. Групата е длъжна да застрахова наетите активи и да заплаща такси за поддръжка в съответствие с договорите за лизинг.

Бъдещите минимални лизингови плащания към 31 декември 2022 г. са както следва:

Дължими минимални лизингови плащания							
до 1 година	1-2 години	2-3 години	3-4 години	4-5 години	над 5 години	Общо	
хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	
31 декември 2022 г.							
Лизингови плащания	49 853	49 191	45 191	38 080	29 320	227 982	439 617
Финансови разходи	(11 694)	(10 148)	(8 190)	(6 686)	(5 334)	(90 891)	(132 943)
Нетна настояща стойност	38 159	39 043	37 001	31 394	23 986	137 091	306 674

Лизингови плащания, които не отговарят на условията за признаване на задължение, са отчетени в печалбата или загубата за периода и представени в пояснение 42 Оперативни и административни разходи.

Бъдещите минимални лизингови плащания към 31 декември 2021 г. са както следва:

Дължими минимални лизингови плащания							
до 1 година	1-2 Години	2-3 години	3-4 години	4-5 години	над 5 години	Общо	
хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	
31 декември 2021 г.							
Лизингови плащания	54 512	42 085	31 330	30 836	74 858	98 081	331 702
Финансови разходи	(10 485)	(8 571)	(7 194)	(5 962)	(4 785)	(13 009)	(50 006)
Нетна настояща стойност	44 027	33 514	24 136	24 874	70 073	85 072	281 696

Лизингови плащания, които не отговарят на условията за признаване на задължение, са отчетени в печалбата или загубата за периода и представени в пояснение 42 Оперативни и административни разходи.

33. Данъчни задължения

Данъчните задължения включват:

	2022	2021
	хил. лв.	хил. лв.
Корпоративен данък	428	809
Задължения за данък добавена стойност	2 824	1 709
Данък застрахователни премии	926	1 927
Акциз за внасяне	253	102
Други данъци	3 025	2 219
	7 456	6 766

34. Други задължения

Другите задължения могат да бъдат обобщени, както следва:

	Краткосрочни		Дългосрочни			
	2022	2021	2022	2021		
	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.		
Други задължения	34.2	53 605	40 281	34.1	2 326	4 684

34.1. Други дългосрочни задължения

	2022 хил. лв.	2021 хил. лв.
Финансиране за закупуване на нетекущи активи	-	278
Финансиране трансевропейски транспортни мрежи	16	17
Провизии	701	1 389
Други дългосрочни задължения	1 609	3 000
	2 326	4 684

Към 31 декември 2022 г. Групата е бенефициент по силата на Решение за отпускане на финансова помощ за действие от 10 юни 2009 г. за отпускане на финансова помощ от Общността за проекти от общ интерес „Проучвания във връзка с проект за разширяване на пристанищен терминал Леспорт като част от пристанище Варна по отношение на прилагането на европейските стандарти в България“ – 2008-BG-90300-S в областта на трансевропейските транспортни мрежи (INEA).

34.2. Други краткосрочни задължения

	2022 хил. лв.	2021 хил. лв.
Продадени самолетни билети	19 397	15 577
Получени аванси	8 448	10 200
Гаранции	3 247	1 885
Задължения по концесионни възнаграждения	1 631	1 404
Други	20 882	11 215
	53 605	40 281

Задълженията по продадени билети в размер на 19 397 хил. лв. (2021 г.: 15 577 хил. лв.) представляват извършени продажби на самолетни билети, за които към датата на консолидирания финансов отчет не е настъпил момента на фактическо предоставяне на услугата т.е. извършване на превоза.

35. Приходи от нефинансова дейност

Приходите от нефинансова дейност на Групата могат да бъдат анализирани, както следва:

	2022 хил. лв.	2021 хил. лв.
Приходи от извършени самолетни полети	153 702	117 152
Приходи от продажба на продукция	110 181	43 022
Приходи от услуги	61 226	54 782
Приходи от продажба на стоки	163 244	132 668
Други	66 075	120 471
	554 428	468 095

36. Печалба от продажба на нетекущи активи

	2022 хил. лв.	2021 хил. лв.
Приходи от продажба на нетекущи активи	110 866	2 353
Балансова стойност на продадени нетекущи активи	(81 465)	(1 997)
	29 401	356

37. Приходи от застраховане

		2022 хил. лв.	2021 хил. лв.
Приходи от застрахователни премии	37.1	227 076	212 615
Отстъпени премии на презастрахователи		(72 161)	(86 077)
Приходи от получени суми и обезщетения от презастрахователи		26 380	26 670
Други презастрахователни приходи, нетно		31 845	27 489
Приходи от регреси		12 113	11 790
Приходи от освободени застрахователни резерви		93	23 126
Други приходи от застраховане		3 075	3 895
		228 421	219 508

37.1. Приходи от застрахователни премии

	2022 хил. лв.	2022 %	2021 хил. лв.	2021 %
Каско	149 320	65.76%	130 173	61.21%
Отговорности МПС	35 198	15.50%	42 057	19.78%
Пожар и природни бедствия	19 492	8.58%	18 013	8.47%
Помощ при пътуване	1 422	0.63%	1 138	0.54%
Злополука	4 141	1.82%	3 419	1.61%
Обща гражданска отговорност	2 511	1.11%	2 511	1.18%
Разни финансови загуби	4 362	1.92%	6 324	2.97%
Рискова застраховка живот	2 233	0.98%	2 108	0.99%
Допълнителна застраховка	3	0.00%	-	0.00%
Каско на летателни апарати	4 298	1.89%	3 207	1.51%
ГО свързана с летателни апарати	642	0.28%	524	0.25%
Товари по време на превоз	942	0.41%	1 253	0.59%
Каско на плавателни съдове	679	0.30%	780	0.37%
Кредити и лизинг	1 513	0.67%	630	0.30%
Болнична помощ / Заболяване	186	0.08%	219	0.10%
Живот и рента	43	0.02%	189	0.09%
ГО свързана с плавателни съдове	38	0.02%	36	0.02%
Щети на имущество	17	0.01%	13	0.01%
Застраховка на гаранции	36	0.02%	21	0.01%
	227 076	100.00%	212 615	100.00%

38. Разходи по застраховане

		2022 хил. лв.	2021 хил. лв.
Изплатени застрахователни суми и обезщетения	38.1	(96 377)	(92 167)
Аквизиционни разходи		(56 403)	(47 777)
Нетно изменение на заделени застрахователни резерви		(16 087)	(1 880)
Разходи за ликвидация на щети		(2 846)	(2 529)
Други застрахователни разходи		(6 708)	(9 042)
		(178 421)	(153 395)

38.1. Изплатени застрахователни суми и обезщетения

През 2022 г. и 2021 г. са изплатени следните обезщетения по групи застраховки:

	2022 изплатени обезщетения хил. лв.	2022 относителен дял %	2021 изплатени обезщетения хил. лв.	2021 относителен дял %
Каско	(67 734)	70.28%	(59 627)	64.70%
Отговорности МПС	(21 731)	22.55%	(25 463)	27.63%
Помощ при пътуване	(282)	0.29%	(444)	0.48%
Злополука	(1 440)	1.49%	(846)	0.92%
Каско на летателни апарати	-	0.00%	(91)	0.10%
Каско на плавателни съдове	(52)	0.05%	(262)	0.28%
Застраховка заболяване	(177)	0.18%	(160)	0.17%
Допълнителна застраховка	(1)	0.00%	-	0.00%
Живот и рента	(151)	0.16%	(112)	0.12%
Рискова застраховка живот	(470)	0.49%	(390)	0.42%
Обща гражданска отговорност	(268)	0.28%	(432)	0.47%
Товари по време на превоз	(16)	0.02%	(72)	0.08%
Пожар и природни бедствия	(4 049)	4.20%	(4 244)	4.60%
ГО свързана с летателни апарати	-	0.00%	(8)	0.01%
ГО свързана с плавателни съдове	(6)	0.01%	(16)	0.02%
	(96 377)	100.00%	(92 167)	100.00%

39. Приходи от лихви

	2022 хил. лв.	2021 хил. лв.
Приходи от лихви по видове източници:		
Предприятия	82 783	97 803
ДЦК	41 246	15 436
Банки	6 787	2 128
Граждани	53 826	51 401
Други	2 689	2 685
	187 331	169 453

40. Разходи за лихви

	2022 хил. лв.	2021 хил. лв.
Разходи за лихви по видове източници:		
Предприятия	(31 085)	(24 012)
Граждани	(3 663)	(4 527)
Банки	(5 740)	(7 492)
Други	(7 000)	(8 899)
	(47 488)	(44 930)

41. Нетен резултат от операции с финансови инструменти

	2022 хил. лв.	2021 хил. лв.
Печалба от операции с ценни книжа и инвестиции	1 024 964	700 333
Приходи от дивиденди от финансови инструменти	16 425	13 146
Загуба от операции с ценни книжа и инвестиции	(1 081 408)	(633 574)
Нетен резултат от операции с финансови инструменти	(40 019)	79 905

42. Оперативни и административни разходи

	2022 хил. лв.	2021 хил. лв.
Разходи за външни услуги	(151 509)	(117 122)
Разходи за материали	(107 065)	(65 809)
Отчетна стойност на продадените стоки	(145 963)	(133 509)
Разходи за персонала (пояснение 29)	(139 658)	(128 252)
Разходи за амортизация и обезценка на нефинансови активи	(112 880)	(126 555)
Изменение на запасите от продукция и незавършено производство	574	(1 265)
Обезценка на вземания	(60 324)	(56 326)
Други разходи	(55 096)	(53 708)
	(771 921)	(682 546)

Възнагражденията за ангажименти за независим финансов одит на дружествата в Групата за 2022 г., извършвани от регистрирани одитори, са в размер на 3 119 хил. лв. През годината са предоставяни консултации или други услуги, несвързани с одита, извършвани от регистрирани одитори, за които са начислени възнаграждения в размер на 335 хил. лв. Настоящото оповестяване е в изпълнение на изискванията на чл. 30 от Закона за счетоводството.

43. Други финансови приходи, нетно

	2022 хил. лв.	2021 хил. лв.
Приходи от такси и комисионни, нетно	74 929	72 525
Нетен резултат от промяна на валутни курсове	1 691	3 789
Други финансови приходи	1 257	7 233
	77 877	83 547

43.1. Приходи от такси и комисионни

	2022 хил. лв.	2021 хил. лв.
Банкови преводи в страната и чужбина	33 661	31 244
Обслужване на сметки	18 381	17 879
Отпускане и погасяване на кредити	6 815	6 434
Обслужване на задбалансови ангажименти	920	896
Други приходи от такси и комисионни, различни от банкови	19 043	18 590
Други приходи	18 553	15 946
Общо приходи от такси и комисионни	97 373	90 989

43.2. Разходи от такси и комисионни

	2022 хил. лв.	2021 хил. лв.
Банкови преводи в страната и чужбина	(15 658)	(12 018)
Обслужване на сметки	(865)	(1 280)
Освобождаване на ценни пратки	(1 982)	(1 556)
Сделки с ценни книжа	(351)	(205)
Други разходи за такси и комисиони, различни от банкови	(1 641)	(1 524)
Други разходи	(1 947)	(1 881)
Общо разходи за такси и комисиони	(22 444)	(18 464)

44. Разходи за данъци върху дохода

Очакваните разходи за данъци, базирани на приложимата данъчна ставка в размер на 10 % (за 2021 г.: 10 %), и действително признатите данъчни разходи/приходи в печалбата или загубата могат да бъдат равнени, както следва:

	2022 хил. лв.	2021 хил. лв.
Печалба за периода преди данъчно облагане	66 249	48 142
Данъчна ставка	10%	10%
Очакван разход за данъци	(6 625)	(4 814)
Нетен ефект от корекции на счетоводния резултат за данъчни цели	1 191	897
Текущ разход за данъци върху дохода	(5 434)	(3 917)
Изменение на отсрочените активи/ (пасиви)		
Начисление и обратно проявление на данъчни временни разлики	(4 232)	(2 727)
Разходи за данъци върху дохода	(9 666)	(6 644)
Отсрочени данъчни приходи, признати в другия всеобхватен доход	721	842

Пояснение 14 предоставя информация за отсрочените данъчни активи и пасиви, включваща стойностите, признати в другия всеобхватен доход.

45. Сделки със свързани лица

Свързаните лица на Групата включват собствениците, асоциирани и съвместни предприятия и ключов управленски персонал. Ако не е изрично упоменато, транзакциите със свързани лица не са извършвани при специални условия. Разчетните суми обикновено се уреждат по банков път, в брой или чрез прихващане.

45.1. Сделки с асоциирани, съвместни и други предприятия извън група

Продажба на стоки и услуги, приходи от лихви и други приходи	2022	2021
	хил. лв.	хил. лв.
Продажба на продукция		
- асоциирани предприятия	2 117	1 025
- съвместни предприятия	145	228
Продажба на стоки		
- асоциирани предприятия	593	279
- други свързани лица	917	419
Продажба на услуги		
- асоциирани предприятия	11 105	12 154
- съвместни предприятия	195	96
- други свързани лица	3 887	2 601
Приходи от лихви		
- съвместни предприятия	297	237
- асоциирани предприятия	13	14
- други свързани лица	1 481	1 284
Други приходи		
- съвместни предприятия	56	-
- асоциирани предприятия	136	72
- други свързани лица	297	39
Покупки на услуги и разходи за лихви	2022	2021
	хил. лв.	хил. лв.
Покупки на услуги		
- асоциирани предприятия	(10 186)	(9 348)
- други свързани лица	(4 866)	(4 724)
Разходи за лихви		
- асоциирани предприятия	(174)	(144)
- други свързани лица	(159)	(115)

45.2. Сделки с ключов управленски персонал

Ключовият управленски персонал на Инвест Кепитъл АД включва членовете на съвета на директорите на дружеството майка. Възнагражденията на ключовия управленски персонал включват следните разходи:

	2022 хил. лв.	2021 хил. лв.
Краткосрочни възнаграждения:		
Заплати, включително бонуси	(312)	(634)
Разходи за социални осигуровки	(22)	(20)
Общо краткосрочни възнаграждения	(334)	(654)

46. Разчети със свързани лица в края на годината

	2022 хил. лв.	2021 хил. лв.
Дългосрочни вземания от:		
- асоциирани предприятия	2 942	3 507
- други свързани лица	43 413	83 480
Общо дългосрочни вземания от свързани лица	46 355	86 987

	2022 хил. лв.	2021 хил. лв.
Краткосрочни вземания от:		
- асоциирани предприятия	1 470	1 222
- съвместни предприятия	3 328	6 904
- други свързани лица	67 430	23 059
Общо краткосрочни вземания от свързани лица	72 228	31 185

	2022 хил. лв.	2021 хил. лв.
Дългосрочни задължения към:		
- асоциирани предприятия	5 053	7 225
- съвместни предприятия	1 538	947
- други свързани лица	4 558	4 731
Общо дългосрочни задължения към свързани лица	11 149	12 903

	2022 хил. лв.	2021 хил. лв.
Краткосрочни задължения към:		
- асоциирани предприятия	5 622	6 682
- съвместни предприятия	3 585	584
- други свързани лица под общ контрол	34 723	35 238
Общо краткосрочни задължения към свързани лица	43 930	42 504

47. Условни активи, условни пасиви и поети ангажименти

Общата сума на условните задължения по отношение на банковата дейност на Групата са както следва:

	2022 хил. лв.	2021 хил. лв.
Банкови гаранции в български лева	50 746	34 032
Банкови гаранции в чуждестранна валута	25 874	18 614
Неотменими ангажименти	88 823	244 126
Общо условни задължения	165 443	296 772

Към 31 декември 2022 г. Групата има сключени договори за отпускане на кредити на клиенти за общата сума съответно от 88 823 хил. лв. (2021 г.: 244 126 хил. лв.) Бъдещото усвояване на тази сума зависи от това дали кредитополучателите отговарят на определени критерии, включително дали не е регистрирано просрочие по предишни траншове на кредитите, предоставяне на обезпечение с определено качество и ликвидност и други.

Условните задължения на Групата по отношение на небанковата дейност са както следва:

Към 31.12 2022 г. във връзка с изискванията на МСФО 9, Групата е признала 882 хил. лв. (2021 г.: 714 хил. лв.) задължения за провизии за очаквани кредитни загуби, свързани с условните задължения на Групата.

Към 31 декември 2022 г. Групата има заложили инвестиционни имоти с балансова стойност 132 987 хил. лв.

На 17.12.2020 г. от Търговска Банка е издадена нова банкова гаранция по концесионен договор за добив на суров нефт с №116DSK14711, за размер 190 хил. лв. и представлява стойността на цялото платено от Групата концесионно възнаграждение по концесионен договор за Находище Долни Луковит за 2020 г. с ДДС. Срокът на валидност на гаранциите е до 28.02.2022 г.

На 13.12.2021 г. от Търговска Банка е издадена нова банкова гаранция по концесионен договор за добив на суров нефт с №116DSK16000, за размер 290 хил. лв. и представлява стойността на цялото платено от Групата концесионно възнаграждение по концесионен договор за Находище Долни Луковит за 2021 г. с ДДС. Срокът на валидност на гаранцията е до 28.02.2023 г.

На 18.01.2022 г. от Търговска Банка са издадени две нови банкови гаранции по концесионни договори за добив на нефт и природен газ с №116DSK16135, за размер 16 хил. лв. и №116DSK16136, за размер 123 хил. лв. и представлява стойността на цялото платено от ПДНГ АД концесионно възнаграждение по концесионните договори за Находище Искър-запад и Находище Долни Дъбник за 2021 г. с ДДС. Срокът на валидност на гаранциите е до 28.02.2023 г.

На 26.06.2020 г. от Търговска Банка е издадена банкова гаранция с №116DSK13926 в размер на 100 хил. лв., обезпечаваша задълженията на дружеството във връзка с регистрацията му по Закона за административното регулиране на икономическите дейности, свързани с нефт и продукти от нефтен произход. Срокът на валидност на гаранцията е до 24.06.2022 г.

С промяна №1 към банкова гаранция с №116DSK13926 срокът се удължава до 24.12.2023 г.

Съгласно договор за банков кредит с Търговска Банка Групата учредява първи по ред особен залог върху част от открити свои сметки в банката.

Съгласно договори за банкови кредити с Търговска Банка Групата учредява първи по ред особени залози върху:

- всички настоящи и бъдещи вземания по договори за оперативен и финансов лизинг на транспортни средства и други движими вещи, с балансова стойност към 31.12.2022 г. в размер на 20 485 хил. лв. (към 31.12.2021 г.: 20 925 хил. лв.);
- всички предоставени лизингови активи - транспортни средства и други движими вещи, с балансова стойност към 31.12.2022 г. в размер на 5 518 хил. лв. (към 31.12.2021 г.: 2 797 хил. лв.);
- всички настоящи и бъдещи вземания от всички банкови сметки открити в банката кредитор с балансова стойност към 31.12.2022 г. в размер на 224 хил. лв. (към 31.12.2021 г.: 128 хил. лв.).

- Групата има издадена гаранция от Търговска Банка в размер на 2 600 000 лв. в полза на Агенция Митници със срок на валидност до 5 април 2023 г.

Групата е страна по две търговски дела в Софийски градски съд във връзка с договори за цесия/изкупени вземания от 2014 г. на общата стойност на материалния интерес на съдебните дела в размер на 24 млн. евро.

Към 31 декември 2022 г. има влезли в сила решения от няколко инстанции и по двете дела, които отсъждат в полза на Групата. На база анализ на фактическата и правна обстановка, консултантите на Групата считат, че и по двата спора не са изчерпани всички правни възможности от страна на ищеца за допълнителни престации, с което не може да се изрази категоричност за изхода на делата към датата на съставяне на консолидирания финансов отчет, въпреки че очакванията за изхода на делата е в полза на Групата.

През 2021 г. и 2022 г. са извършени две ревизии на Групата от страна на Общинска администрация във връзка със задълженията на Групата по Закона за местните данъци и такси.

В резултат на извършените ревизии са издадени ревизионни актове. Групата е образувало жалби срещу ревизионните актове.

И двете дела са на етап събиране на доказателства и не са приключили към 31.12.2022 г., нито към датата на изготвяне на отчета. Делата се разглеждат в първоинстанционен съд и решенията по делата ще подлежат на обжалване пред Върховния административен съд от страната, която има правен интерес.

Във връзка със сключените лизингови договори Групата води дела срещу свои клиенти за необслужвани договори. По повод лизинговите договори се водят няколко дела срещу Групата, за които се очаква да бъдат отхвърлени от съда или в противен случай да не възникне значителен изходящ паричен поток за Групата.

Поети задължения по концесионни договори

Концесия Пристанище Балчик

По договор за концесия Групата има поети задължения да експлоатира и поддържа Пристанищен терминал – Балчик, териториално-обособена зона от Пристанище за обществен транспорт с национално значение – Варна, да извърши инвестиции съгласно Инвестиционна програма, да поддържа определен средногодишен товарооборот и да прилага определена социална програма по отношение на персонала.

По договора за концесия Групата се задължава:

- да поддържа Пристанищен терминал – Балчик в експлоатационна годност за срока на концесия;
- да извършва пристанищни услуги, без право да наема подизпълнители за това;
- да извърши инвестициите по приетата Инвестиционна програма като размера на задължителните инвестиции за първите две години от срока на концесия да са в размер не по-малък от 1 098 хил. лв., а за целия период на договора – не по-малък от 3 475 хил. лв.;
- да изработва и предоставя за одобрение от Концедента ежегодно годишни инвестиционни програми за обекта на концесия;
- предварително да съгласува и да получава одобрение от Концедента за извършване на подобрения върху обекта на концесия;

- да заплаща концесионното възнаграждение в размер, при условия, по ред и в срокове, определени в концесионния договор;
- да застрахова Обекта на концесия;
- да поддържа банкови гаранции за изпълнение за срока на договора;
- да изпълнява направените предложения в Бизнес предложението и предложението за средногодишен товарооборот.

Концесионерът се задължава да предоставя и поддържа за всяка поредна година от действието на концесионния договор нови, потвърдени, безусловни и неотменяеми годишни банкови гаранции, издадени от банки, одобрени от Концедента, както следва:

- Гаранция в размер на 430 хил. лв. (220 хил. евро) за гарантиране изпълнението на концесионния договор, включително задълженията за плащане на концесионното възнаграждение, за товарооборот, за плащане на лихви и неустойки и други, определени в концесионния договор.

На 16 март 2023 г. е сключен договор за издаване на банкова гаранция за сумата от 220 хил. евро със срок на гаранцията до 31 юли 2024 г. Договорът за банкова гаранция е сключен за обезпечаване на изпълнението на задълженията на Групата по договора за концесия.

Групата следва да направи инвестиции през 2023 г. в общ размер на 77 хил. лв. за четиринадесетата инвестиционна година от срока на концесията в следните направления:

- Разходи за опазване на околната среда на обща стойност 2 хил. лв.;
- Разходи за осигуряване на основни ремонти и поддръжка в експлоатационна годност на терминала 15 хил. лв.
- Консултации по изпълнение на Договора за концесия на обща стойност 60 хил. лв.

Срокът за изпълнение на инвестициите е до 31 декември 2023 г.

На 20 октомври 2010 г. влиза в сила договорът, подписан между Групата и Министерство на транспорта, информационните технологии и съобщенията, относно концесия на услуга върху пристанищен терминал „Видин – Север” и пристанищен терминал „Фериботен комплекс Видин”, части от пристанище за обществен транспорт с национално значение Видин. Договорът е за срок от 30 години. На 24.02.2021 г. е подписано Допълнително споразумение за удължаване срока на 40 години.

Концесионното възнаграждение включва:

- еднократно концесионно възнаграждение в размер на 100 хил. лв.
- годишни концесионни възнаграждения, които съдържат фиксирана и променлива част.

Размерът на фиксирания годишно концесионно възнаграждение възлиза на 44 хил. евро (87 хил. лв.).

По договора за концесия Групата се задължава:

- да експлоатира и поддържа обекта на концесия на свой риск;
- да извърши актуализация на генералния план на пристанище Видин относно пристанищните терминали – Обект на концесията;
- да извършва инвестиции, съгласно предвидените годишни инвестиционни програми;
- да разработва и представя за одобрение от концедента годишни инвестиционни програми в срок до 30 октомври на предходната година;
- предварително да съгласува и да получи одобрение от министъра на транспорта, информационните технологии и съобщенията за извършване на подобрения в обекта на концесията, които не са предвидени в съответната годишна инвестиционна програма;
- не променя предназначението на обекта на концесията;
- представя и поддържа банкови гаранции;

Договорът за концесия се прекратява при изтичане на срока на договора, по взаимно съгласие, поради обстоятелства по Закона за концесиите или при виновно неизпълнение на задълженията на една от страните.

През 1 януари 2022 г. – 31 декември 2022 г. Групата е поела задължение да извърши инвестиции в пристанищни терминали „Видин - Север” и „Фериботен комплекс Видин” в размер на 75 хил. лв. Отчетната (разплатена) стойност към 31 декември 2022 г. на извършените инвестиции в терминала са в размер на 91 хил. лв.

През 2013 г. влиза в сила договор, подписан между Групата и Министерство на транспорта, информационните технологии и съобщенията, относно концесия на услуга за предоставяне на концесия за услуга върху пристанищен терминал Пристанищен терминал Никопол, част от пристанище за обществен транспорт с национално значение Русе. Договорът е за срок от 35 години и предвижда и гратисен период с продължителност 60 (шестдесет) месеца, който започва да тече от датата на влизане в сила на договора за концесия.

Концесионното възнаграждение включва:

- еднократно концесионно възнаграждение в размер на 5 хил. лв.
- годишни концесионни възнаграждения, които съдържат фиксирана и променлива част.

Годишното концесионно плащане се състои от две части:

- фиксирана част на годишното концесионно плащане в размер на 3 хил. лв. (без ДДС).
- променлива част в размер на 3 % от общия размер на нетните приходи от всички дейности за текущата година, свързани с ползването на обекта на концесията.

За срока на концесията Дружеството-майка се задължава да изпълнява определени по направления, видове, обем и стойност строителни и монтажни работи и дейности по поддържане, рехабилитация, реконструкция и разширение на пристанищния терминал и осигуряване и поддържане на пристанищно оборудване и други активи и програми в размер на 58 хил. лв. без ДДС.

По договора за концесия Групата се задължава да:

- управление пристанищните услуги и на обекта на концесията.
- за изпълнение на предложените планове и програми.
- достигане на средногодишен товарооборот в размер на най-малко 1 600 (хиляда и шестстотин) условни транспортни единици в рамките на първите 5 години от влизане в сила на договора за концесия и да достига средногодишен товарооборот в размер не по-малък от предложения средногодишен товарооборот в рамките на всеки две години от оставащия период от срока на концесията;
- да предоставя и поддържа потвърдени безусловни неотменяеми годишни гаранции, издадени от банки, одобрени от концедента;
- да застрахова и поддържа подходяща и достатъчна за извършваната дейност застраховка на обекта на концесия, за своя сметка в полза на Концедента.

Договорът за концесия се прекратява при изтичане на срока на договора, по взаимно съгласие, поради обстоятелства по Закона за концесиите или при виновно неизпълнение на задълженията на една от страните.

На 06 март 2013 г. влиза в сила договор, подписан между Групата и Министерство на транспорта, информационните технологии и съобщенията за предоставяне на концесия на „Пристанищен терминал Лом” – част от пристанище за обществен транспорт Лом, с национално значение – публична държавна собственост за срок от 35 години.

По договора за концесия Групата се задължава да:

- заплаща дължимите концесионни възнаграждения (еднократно концесионно възнаграждение в размер на 150 хил. лв. без ДДС и годишни концесионни плащания, които съдържат фиксирана и променлива част);
- извършва пристанищните услуги на свой риск, като е създават условия за непрекъснатост на предоставянето на услугите и е осигурява достъп до терминалите и осъществяването от тях пристанищни услуги не по-малко от 8 часа в денонощието;
- поддържа и експлоатира обекта на концесия на свой риск, с грижата на добър стопанин и в съответствие с изискванията на действащото законодателство, регламентиращо дейности и действия, произтичащи от договора за концесия;
- за периода 01 януари 2022 г – 31 декември 2022 г. са извършени инвестиции в размер на 429 хил. лв.;
- оповестява публично цените и условията на предлаганите пристанищни услуги, които предоставя, както и евентуалните отстъпки;
- поддържа инфраструктурата на пристанищния терминал в добро оперативно състояние, като осъществява за своя сметка необходимите ремонти.

На 05 ноември 2010 г. между Община Русе и Групата е подписан Договор за предоставяне достъп за извършване на пристанищни услуги в пристанище за обществен транспорт с регионално значение „Пристис“.

Групата има поет ангажимент за извършване на пристанищни услуги в пристанище „Пристис“ като ползва и поддържа пристанищната територия и изградените на нея обекти – публична общинска собственост. Съгласно подписано на 08 декември 2015 г. допълнително споразумение, договорът е със срок на действие до приключване на процедура по предоставяне на пристанище „Пристис“ на концесия, но не повече от 5 години.

В резултат на проведена открита процедура за предоставяне на концесия на пристанище за обществен транспорт с регионално значение „Пристис“ и по силата на Решение № 707 на Общински съвет – Русе, прието с Протокол № 28 от 14 декември 2017 г., Групата е определена за концесионер на пристанище „Пристис“. На 04.01.2018 г. между Общински съвет – Русе, представляван от Кмета на Община Русе и Групата е подписан Договор за предоставяне на концесия за пристанище за обществен транспорт с регионално значение „Пристис“ – публична общинска собственост. Договорът влиза в сила от 01 април 2019 г. и е със срок от 35 години.

С влизането в сила на договора за концесия се прекратява действието на договора за предоставяне достъп за извършване на пристанищни услуги в пристанище за обществен транспорт с регионално значение „Пристис“.

По договора за концесия Групата има задължения да:

- извършва годишни концесионни плащания, състоящи се от две части – фиксирана част в размер на 54 хил. лв. (считано от 01.01.2022 г.) и променлива част в зависимост от извършената дейност;
- управлява и поддържа обекта на концесия на свой риск, съобразно добрата инженерингова и експлоатационна практика, с грижата на добър стопанин и в съответствие с изискванията на действащото законодателство, регламентиращо дейности и действия, произтичащи от договора за концесия;
- поддържа пристанището в експлоатационна годност и пристанищната инфраструктура в добро оперативно състояние като осъществява за своя сметка необходимите ремонти;
- извършва пристанищните услуги на свой риск, осигурявайки тяхната непрекъснатост не по-малко от 8 часа в денонощието;
- извършва инвестиции, съгласно предвидените годишни инвестиционни програми;
- реализира годишен товарооборот, определен в условни транспортни единици като условна транспортна единица е всеки обслужен на пристанището пътник и/или корабопосещение умножено по 10.

През 2022 година Групата е реализирала товарооборот от 30 862 условни транспортни единици и е извършило променливо концесионно плащане.

В изпълнение на договора за предоставяне на концесия за пристанище за обществен транспорт с регионално значение „Пристис“ – публична общинска собственост, на Групата е издадена банкова гаранция за добро изпълнение на концесионния договор, с размер от 100 000 лева и срок на валидност до 01 март 2028 г.

На 29 юли 2021 г. е подписан договор между Групата и Министерство на транспорта, информационните технологии и съобщенията, относно концесия за строителство за обект „Пристанищен терминал със зимовник – Русе, част от пристанище за обществен транспорт Русе – публична държавна собственост. Срок на концесията 35 години.

Концесионното възнаграждение включва:

- еднократно концесионно възнаграждение в размер на 6 700 лв.
- годишни концесионни възнаграждения, които съдържат фиксирана и променлива част.

Размерът на фиксираното годишно концесионно възнаграждение възлиза на 22 хил. лв., а променливата е 2% от общия размер на приходите.

По договора за концесия Групата има задължения да:

- да предоставя услуга по управление на активи на Пристанищен терминал със зимовник – Русе;
- да обработва товари и поща;
- да извършва морско-технически пристанищни услуги.

До 31 декември 2023 г. Групата е поела задължение да извърши инвестиции в размер на 564 хил. лв.

Съгласно Концесионния договор Дружеството има поети задължения да експлоатира, поддържа и да извърши инвестиции за развитие на пристанищен терминал Леспорт; да изпълнява Годишни инвестиционни програми, да поддържа определен средногодишен товарооборот, да поддържа банкови гаранции за изпълнение за срока на договора и да прилага определена социална програма по отношение на персонала.

Концесионерът се задължава да предоставя и поддържа за всяка поредна година от действието на концесионния договор потвърдени, безусловни, неотменяеми банкови гаранции за срока на концесия, както следва:

- Гаранция за изпълнение на Инвестиционната програма в размер на 15 на сто от стойността на планираните инвестиции за съответната година;
- Гаранция в размер на 256 хил. евро (501 хил. лв.) за изпълнението на договора, включително изпълнението на договора, включително задължението за плащане на концесионно възнаграждение, товарооборот, задължението за плащане на лихви и неустойки, определени в договора.

Към 31 декември 2022 г. Групата има сключен Рамков договор за издаване на банкови гаранции с търговска банка на обща стойност 500 хил. лв. със срок на действие до 28 януари 2028 г. Като обезпечение по сключения Рамков договор за издаване на банкова гаранция са заложени нетекущи активи на Групата. В рамките на този договор е включена банкова гаранция в размер на 43 хил. лв. за изпълнение на задълженията за 2022 г. в полза на Министерството на транспорта и съобщенията със срок на валидност до 30 май 2023 г.

Към 31 декември 2022 г. срокът на банковата гаранция в полза на Министерството на транспорта и съобщенията в размер на 256 хил. евро, гарантираща добро изпълнение за целия срок на Договора за концесия е до 28 януари 2028 г. Същата е гарантирана със залог на парични средства на свързано лице под общ контрол.

Съгласно допълнително споразумение от 23 януари 2020 г., неразделна част от подписания между Дружеството и Министерството на транспорта и съобщенията концесионен договор, одобрените за изпълнение инвестиции за 2023 г. са в размер на 332 хил. лв. и са в следните направления:

- Направление: Експлоатационна годност на обща стойност 192 хил. лв.;
- Направление: Консултации по изпълнение на договора за концесия в размер на 140 хил. лв.

Срокът на изпълнение на инвестициите е до 31 декември 2023 г.

Към 31 декември 2022 г. Групата дължи неустойка на Министерството на транспорта и съобщенията в размер на 70 хил. лв. за достигнат средногодишен товарооборот за последните две години по-нисък от заложения базисен товарооборот в концесионния договор и подписаните към него допълнителни споразумения (2021 г.: 0 хил. лв.).

Концесии за добив на нефт и газ

Основната си дейност дъщерното за Групата дружество Проучване и добив на нефт и газ АД осъществява въз основа на предоставени от държавата концесионни права и сключени 13 концесионни договори както следва: Концесионен договор за добив на суров нефт от находище "Бърдарски геран", Концесионен договор за добив на суров нефт от находище "Горни Дъбник", Концесионен договор за добив на суров нефт и природен газ от находище "Долни Дъбник", Концесионен договор за добив на суров нефт и природен газ от находище "Долни Луковит", Концесионен договор за добив на суров нефт от находище "Долни Луковит - запад", Концесионен договор за добив на суров нефт и природен газ от находище "Селановци", Концесионен договор

за добив на суров нефт от находище "Староселци", Концесионен договор за добив на суров нефт от находище "Тюленово", Концесионен договор за добив на природен газ от находище "Българево", Концесионен договор за добив на суров нефт и природен газ от находище "Маринов геран" и Концесионен договор за добив на суров нефт и природен газ от находище "Бутан – юг", Концесионен договор за добив на природен газ от находище "Дуранкулак" и Концесионен договор за добив на подземни богатства - нефт и природен газ – природен газ и кондензат от находище „Искър запад“.

- За да осигури изпълнението на задълженията си по окончателното напускане на концесионните площи, съгласно концесионните договори, Групата заделя ежегодно суми, представляващи годишни вноски за "Фонд за напускане".

Бъдещите плащания във връзка с вноските за "Фонд за напускане" към 31 декември са в следния размер:

	До 1 година хил. лв.	От 1 до 5 години хил. лв.	Над 5 години хил. лв.	Общо хил. лв.
2022 г.	9	37	96	142
2021 г.	10	40	102	152

Групата е сключила следните договори за банкови гаранции:

- Банкова гаранция за обезпечение за евентуално искане за възстановяване на предоставен аванс в полза на Възложител, относно задължение на Консорциум Енергопроект - Роял Хасконинг по сключен договор за проектиране на Интермодален терминал в размер на 1 684 хил. лв., редуцирана до 1 200 хил. лв. Срок на валидност до 30.06.2023 г. включително. Предоставено е обезпечение банкови гаранции и залог върху вземания;
- Банкова гаранция за добро изпълнение в полза на Възложител относно изпълнение на задължение на Консорциум Енергопроект - Роял Хасконинг по сключен договор за проектиране на Интермодален терминал в размер на 263 хил. лв. и със срок на валидност до 30.06.2023 г. Предоставеното обезпечение е договор за поръчителство.

Групата има сключен договор за издаване на банкови гаранции на дружества от групата с лимит 1 мил. лв. с падеж септември 2024 г.

48. Равнение на задълженията, произтичащи от финансова дейност

Промените в задълженията на Групата, произтичащи от финансова дейност, могат да бъдат класифицирани, както следва:

	Облигационни заеми хил. лв.	Банкови заеми хил. лв.	Други заеми хил. лв.	Общо хил. лв.
1 януари 2022	200 263	122 826	5 775	328 864
Парични потоци:				
Плащания на главници	(3 000)	(155 669)	(5 496)	(164 165)
Постъпления	-	44 853	14 886	59 739
Плащания на лихви	(5 093)	(3 174)	(2 037)	(10 304)
Непарични промени:				
Кредитна линия	-	60 493	-	60 493
Начислени лихви	5 614	4 181	540	10 335
Прекласифициране на заеми	44 454	46 657	(7 035)	84 076
31 декември 2022	242 238	120 167	6 633	369 038

	Облигационни заеми хил. лв.	Банкови заеми хил. лв.	Други заеми хил. лв.	Общо хил. лв.
1 януари 2021	184 555	158 511	6 291	349 357
Парични потоци:				
Плащания на главници	-	(37 515)	(106 485)	(144 000)
Постъпления	35 000	11 272	42 732	89 004
Плащания на лихви	(3 957)	(4 023)	(1 527)	(9 507)
Непарични промени:				
Кредитна линия	-	32 604	-	32 604
Начислени лихви	5 545	3 054	1 334	9 933
Прихващания	14 330	(5 611)	-	8 719
Прекласифициране на заеми	(35 210)	(35 466)	63 430	(7 246)
31 декември 2021	200 263	122 826	5 775	328 864

49. Безналични сделки

През представените отчетни периоди Групата е осъществила следните сделки, при които не са използвани пари или парични еквиваленти и които не са отразени в консолидирания отчет за паричните потоци от финансова дейност:

- Във връзка с изискванията на МСФО 16 „Лизинг“ през 2022 г. Групата е признала активи с право на ползване на обща стойност 112 145 хил. лв.
- Групата е извършила прихващания на задължения по лизинг в размер на 30 736 хил. лв. срещу други разчети.
- През 2022 г., Групата е прехвърлила част от задълженията си по лизинг, като е продала правата за закупуване на автомобили, придобити по договори за финансов лизинг, за които не са използвани пари и парични еквиваленти в размер на 438 хил. лв.
- Групата е осъществила инвестиционна сделка, за която не са използвани пари и парични еквиваленти за прихващане на вземания срещу задължения в размер на 451 хил. лв. с Министерството на транспорта и съобщенията за призната годишна инвестиционна програма за 2021 г. и одобрена за изпълнение годишна инвестиционна програма за 2022 г. (2021: 246 хил. лв.)
- Групата има сключено тристранно споразумение за стоково финансиране на автомобили с Уникредит Лизинг АД и БМВ Фертрийбс ГМБХ и БМВ България ЕООД. Покупката на автомобили от БМВ Фертрийбс ГМБХ и БМВ България ЕООД се финансира от Уникредит Лизинг АД, чрез директно плащане към доставчика. От своя страна, Уникредит Лизинг АД задължава Групата за размера на финансираните покупки. През 2022 г. сумата на заемите, които са получени от Уникредит Лизинг АД и за които не са използвани пари или парични еквиваленти е в размер на 107 480 хил. лв. (2021 г.: 90 246 хил. лв.). През годината са извършени прихващания в размер на 3 669 хил. лв. (2021 г.: 7 247 хил. лв.).
- През 2022 г. Групата е придобила по договори за разсрочено плащане с Уникредит Лизинг ЕАД демонстрационни автомобили. Активите са включени в група „Стоки-Автомобили“. През 2022 г. сумата на финансирането по търговските сделки с Уникредит Лизинг АД, за която не са използвани пари или парични еквиваленти е в размер на 5 127 хил. лв. (2021 г. 6 361 хил. лв.) През годината са извършени прихващания в размер на 1 658 хил. лв.
- Групата е погасила предоставени заеми и вземания по договори за цесии посредством продажба на вземания в размер на 5 255 хил. лв.
- Групата е придобила инвестиционни имоти посредством възлагателно постановление в размер на 90 хил. лв.

50. Категории финансови активи и пасиви

Балансовите стойности на финансовите активи и пасиви на Групата могат да бъдат представени в следните категории:

Финансови активи	Пояснение	2022 хил. лв.	2021 хил. лв.
Финансовите активи, оценявани по справедлива стойност през печалбата или загубата	16		
- Български корпоративни акции, дялове и права		1 254 876	1 265 648
- Български корпоративни облигации		219 003	213 113
- Средносрочни български ДЦК		52 610	55 258
- Дългосрочни български ДЦК		45 643	30 104
- Ценни книжа, издадени или гарантирани в други държави		611 699	486 003
- Деривативи, държани за търгуване		12	70
Капиталови инструменти по справедлива стойност през друг всеобхватен доход	18		
- Котирани капиталови инструменти		35 684	36 674
- Некотирани капиталови инструменти		65 466	45 821
Дългови инструменти, оценявани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход	17		
- Облигации		413 809	413 303
- Държавни ценни книжа		145 636	446 138
Дългови инструменти по амортизирана стойност:			
- Договори за заеми	15, 19.1	3 353 548	3 187 411
- Вземания по цесии	19.1	93 802	128 307
- Лизингови договори	19.1	21 066	20 092
- Вземания по споразумения за обратно изкупуване	19.2	448 889	400 709
- Дългови инструменти по амортизируема стойност	19.3	1 342 353	687 838
- Вземания от свързани лица	46	118 583	118 172
- Търговски вземания	19.4	180 591	133 146
<i>Намалени с: обезценка</i>	15, 19	(306 117)	(45 694)
- Пари и парични еквиваленти	24	2 182 676	2 383 947
		10 279 829	10 006 060
Финансови пасиви	Пояснение	2022 хил. лв.	2021 хил. лв.
Финансови пасиви, отчитани по амортизирана стойност			
Задължения към депозанти	26	7 315 692	6 917 880
Заеми	27.2, 27.3, 27.4	453 127	459 923
Депозити от банки	27.5	10 247	41 146
Задължения по цесии	27	81 935	54 060
Задължения по споразумения за обратно изкупуване	27.6	2 420	13 960
Задължения по лизингови договори	32	306 674	281 696
Търговски и други задължения		92 637	126 846
Задължения към свързани лица	46	55 079	55 407
		8 317 811	7 950 918
Деривативи, определени като хеджиращи инструменти на паричен поток (отчитани по справедлива стойност):			
Деривативи	27.1	677	118
		8 318 488	7 951 036

Вижте пояснение 4.20 за информацията относно счетоводната политика за всяка категория финансови инструменти. Методите, използвани за оценка на справедливите стойности са описани в пояснение 52. Описание на политиката и целите за управление на риска на Групата относно финансовите инструменти е представено в пояснение 51.

51. Рискове, свързани с финансовите инструменти

Цели и политика на ръководството по отношение управление на риска

Вследствие на използването на финансови инструменти и в резултат на оперативната си и инвестиционна дейност, Групата е изложена на различни видове рискове – застрахователен риск, пазарен риск, риск от промени във валутния курс, лихвен риск, както и риск от промяната на конкретни цени. Управлението на риска на Групата се осъществява от управителния съвет на Групата. Приоритет на ръководството е да осигури краткосрочните и средносрочни парични потоци, като намали излагането си на риск. Дългосрочните финансови инвестиции се управляват, така че да имат дълготрайна възвращаемост.

Групата е изложена на различни видове рискове по отношение на финансовите инструменти. За повече информация относно финансовите активи и пасиви по категории на Групата вижте Пояснение 50. Най-значимите финансови рискове, на които е изложена Групата са изброени по-долу.

51.1. Застрахователен риск

Застрахователен риск е рискът от настъпване на застрахователни събития в резултат на притежавания портфейл от застрахователни договори, при което размерът на щетите и на дължимите обезщетения да надхвърлят размера на заделените застрахователни резерви.

Това зависи от честотата, с която възникват застрахователните събития, вида застрахователен портфейл, размера на застрахователните обезщетения. За смекчаване на този риск от голямо значение има разнообразието на застрахователния портфейл и теорията на вероятностите.

Групата се стреми да прави относително равномерно разпределение на застрахователните договори, както и да анализира различните видове застрахователни рискове, като това намира отражение в общите условия. Посредством разнообразни методи за оценка и контрол Ръководител на отдел Вътрешен контрол извършва регулярно оценка на риска и наблюдава акумулацията на застрахователни суми по група клиенти и региони. Управлението на риска се осъществява от Дирекция Вътрешен контрол в сътрудничество с актюерите и ръководството на Групата.

Основните фактори, от които зависи положителния финансов резултат на Групата са квотата на щетимост, квотата на разходите и дохода от инвестиции.

Застрахователно – техническият риск е рискът от настъпване на застрахователно събитие, при което размерът на дължимото застрахователно обезщетение надхвърля очакванията за проявление на риска, изразено чрез размера на формираните застрахователни резерви, т.е. застрахователно техническият риск е налице, когато общата загуба за определен период от време е по-голяма от калкулираната премия и заделените резерви. Застрахователно - техническият риск се влияе от честотата и тежината на претенциите.

Всяко застрахователно дружество се стреми да гарантира, че за покриването на поетите от него задължения са заделени достатъчни по размер застрахователно технически резерви.

Групата управлява и изравнява поетите застрахователни рискове както в рамките на застрахователната съвкупност, така и извън нея. В рамките на застрахователната съвкупност това се постига чрез изравняване на поеманите рискове по време, по същество, по място, в рискови групи и чрез увеличаване броя на застрахованите единици, т.е. чрез проявление на закона за големите числа. Групата провежда системен анализ на поеманите рискове, тяхното времево и териториално диверсифициране, предлага нови застрахователни продукти и се стреми да включва постоянно нови единици в застрахователната съвкупност с добро очаквано проявление на риска.

Извън застрахователната съвкупност, Групата изравнява риска чрез използване на презастрахователни договори. Според спецификата на конкретните застрахователни продукти се определя избора на презастрахователен договор и съответните лимити на самозадържане. Управлението на застрахователния риск намира отражение и в прилагането на ограничения в подписваческите процедури – въведени са лимити на поемане на отговорност, изключване на рискове, върху които може да се влияе, използване на подходящи методи за оценка на

необходимите премии и на бъдещите задължения, прилагане на презастрахователна програма и мониторинг върху застрахователната дейност. Независимо от презастрахователната защита, Групата не се освобождава от преките си задължения към застрахованите лица по отношение на прехвърлените рискове, в резултат от което съществува кредитен риск до степен, съответстваща на невъзможността презастрахователите по съответния презастрахователен договор да изпълнят своите финансови задължения по него. За да минимизира проявлението на този кредитен риск, Групата поддържа регистър с наличните данни за количествено измеримите показатели за финансовото състояние на своите контрагенти.

Групата предлага над 70 вида застрахователни продукта, като по този начин се стреми да постигне разнообразен и балансиран, агрегиран застрахователен портфейл. Десет от предлаганите продукти обхващат рискове в Автомобилното застраховане; 18 обхващат рискове в Имущественото застраховане; 40 – в застраховки на Отговорности, Злополука и Помощ при пътуване; 10 са застраховките по Транспортно застраховане и Финансови рискове и още редица други застраховки в различни направления на общото застраховане. Срокът на сключените договори в агрегирания застрахователен портфейл основно е едногодишен, но се наблюдават и такива договори в него, които са с по-кратък или по-дълъг срок от една година.

В Автомобилното застраховане се покриват основно рискове свързани с пътно-транспортни произшествия, природни бедствия и неправомерна човешка дейност. Рисковете биват материални и нематериални. Покриваните рискове обхващат в най-пълна степен нуждите от застрахователно покритие на собствениците, ползвателите и държателите на МПС. Териториалният обхват на застраховките включва цяла Европа.

В Имущественото застраховане се покриват основно рискове свързани с пожар, природни бедствия, авария на машини и съоръжения, неправомерна човешка дейност и др. При имуществените застраховки от съществено значение е оценката и презастрахователната защита по отношение на катастрофичните рискове. При оценката на тези рискове акцента се поставя върху адекватното определяне на застрахователната сума, осъществяваната превенция, периодичното извършване на огледи на застрахованите обекти. Предоставяното териториално покритие за тях е единствено за територията на Република България.

По застраховки Отговорности освен Обща гражданска отговорност се покриват голям брой Професионални отговорности, които в голямата си част са задължителни по силата на различни нормативни актове. Покритието по тези застраховките се предоставя единствено за територията на Република България.

Застраховките по Злополука и Помощ при пътуване покриват рискове свързани със: смърт, трайна и временна нетрудоспособност на застрахованите лица, вследствие на злополука и асистирана помощ при рискови за здравето състояния. Предоставяното териториално покритие при различните продукти от тази група е различно и варира от покритие само за Република България до покритие за цял свят.

Ежегодно, гамата от предлагани застрахователни продукти се анализира, като в зависимост от резултатите по всеки един продукт, рисковият интерес на Групата, пазарните потребности и други фактори се извършва адаптиране, допълване на съществуващите продукти или разработване на нови продукти, с цел задоволяване на специфични потребности. Последното се извършва след задълбочен анализ на потребителското търсене и сегментиране на пазара.

Основното допускане, залегнало в оценките на задълженията, е че развитието на бъдещите претенции към Групата ще следва в най-общи линии опита от развитието на претенциите в миналите години. Това включва предположения за честотата и тежината на всяка претенция, както и оценка на инфлационния фактор за всяка година на застрахователните събития. В допълнение се извършва качествена и количествена оценка за степента на отклонение, което може да се очаква при прилагане на тенденциите от миналото в бъдещето. Групата отчита влиянието на външните фактори, като промени в законодателството, развитие на съдебната практика и др., върху размера на застрахователните задължения.

За да се ограничи експозицията към екстремни неблагоприятни проявления на риска, особено по отношение на катастрофичните събития, се прилага съответната презастрахователна защита. Презастрахователните договори разпределят риска и минимизират ефекта от значителни загуби, което гарантира капитализацията на Групата.

При избора на презастраховател, Групата взима под внимание относителната сигурност на презастрахователя, оценявана на базата на обществения рейтинг и от проведени проучвания.

Застрахователния риск намира отражение в процеса на уреждане на щетите и заделянето на резерви. Таблицата по-долу представлява оценка на резерва за предявени, но неуредени претенции (RBNS), включени във финансовите отчети, на базата на предявените и изплатени претенции, разпределени във времето по години на възникване на щетите. Таблицата осигурява исторически преглед за достатъчността на оценката на размера на неизплатените претенции, използвана в минали години. Поради присъщата несигурност в процеса на определяне на резервите, не може да се гарантира с абсолютна сигурност, че тези резерви ще са достатъчни като краен резултат.

	Година на възникване на събитието						Общо хил. лв.
	2022 хил. лв.	2021 хил. лв.	2020 хил. лв.	2019 хил. лв.	2018 хил. лв.	2017 хил. лв.	
в края на периода	53 764	50 885	48 597	52 242	48 674	52 390	306 552
1 година по-късно	-	25 232	21 260	25 848	32 826	30 963	136 129
2 година по-късно	-	-	3 776	4 576	5 187	8 066	21 605
3 година по-късно	-	-	-	3 592	3 798	4 179	11 569
4 година по-късно	-	-	-	-	2 131	3 337	5 468
5 година по-късно	-	-	-	-	-	2 825	2 825
Кумулативни плащания към настоящия момент	53 764	76 117	73 633	86 258	92 616	101 760	484 148
Обща оценка на Обезщетенията Към 31 декември Плащания:	97 781	89 979	81 419	91 326	95 259	101 760	557 524
Оценка	44 017	13 862	7 786	5 068	2 643	-	73 376
Реални резерви	52 947	16 103	12 800	11 858	10 520	9 250	113 478

При изчисляването на техническите резерви се правят определени допускания. Определянето на допусканията е процес свързан с изчисляването на неутрални приблизителни оценки на най-вероятния или очакван изход от застрахователните събития. Източниците на информация въз основа на които се правят допусканията са базирани на задълбочени проучвания върху опита на Групата. В случаите, при които има недостатъчна вътрешна информация за изготвянето на надеждна оценка на развитието на застрахователните претенции, се използват пазарни данни, придобити от собствени проучвания или установени от Комисията за финансов надзор.

По отношение на резерва за предявени, но неизплатени претенции от съществено значение е експертизата на специалистите от ликвидация. Те преглеждат щетите по отношение на обстоятелствата на възникване и право на обезщетяване. Въз основа на исторически доказан опит за размера на подобни щети се прави оценка. Тази оценка се преглежда редовно и при наличие на нова информация се актуализира.

За образуване на резерва за възникнали, но непредявени претенции (IBNR), Групата използва верижно-стълбовидни методи както на база акумулирани стойности на платените претенции, така и на база исторически предявените претенции. За коефициенти на развитие са използвани средни и средно претеглени собствени коефициенти на развитие като почти за всички застраховки методът е приложен за периода 2012-2022 г. Когато за дадена застраховка се получават големи отклонения в коефициентите на развитие за дадена година, нетипични за развитието на претенциите, съответния период не се взима предвид при изчисление на факторите.

По застраховките, при които поради ниска честота на събитията /Кредити, Гаранции, Разни финансови загуби/ или поради малък обем на дейността /Щети на имущество/, липсват

предявени претенции и на база на верижно-стълбов метод се получава нулева стойност на резерва за възникнали, но непредявени претенции, за определяне на IBNR резерва към 31.12.2022 г. Групата е използвала метод, базиран на обема на спечелените премии и пазарни данни за относителния дял на резерва за непредявени претенции в спечелените премии, оповестени от КФН с Решение № 44 от 17.01.2023 г.

При достатъчно данни за възстановени суми по регреси, Групата изчислява резерв за очаквани приходи от регреси, който размер се приспада от резерва за възникнали, но непредявени щети. Към 31.12.2022 г. резерв за регреси е определен само по застраховка „Каско на МПС“ поради значителния обем на възстановените суми от регреси по този вид дейност. За изчисление на очакваните приходи от регреси е използван верижно-стълбов метод, базиран на данни за възстановените суми по регреси за последните 11 години.

По застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите резервът за непредявени претенции е определен отделно за щети във връзка с имуществени и неимуществени вреди. За изчисляване на резерва за възникнали, но непредявени претенции по имуществени вреди Групата използва верижно-стълбов метод на база акумулирани изплатени претенции и среднопретеглени коефициенти на развитие, получени по собствени данни. За определяне на резерва за неимуществени претенции е използван верижно-стълбов метод на база акумулирани исторически стойности на предявените щети и среднопретеглени коефициенти на развитие, получени по собствени данни. Гореописания метод за изчисление на резерва по застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите към 31.12.2022 г. е одобрен с Решение № 188 - ОЗ от 13.02.2022 г.

За застраховки, по които Групата предлага и активно презастраховане и разполага със статистически данни за развитието на щетите за достатъчно продължителен период, резервът за възникнали, но непредявени щети се изчислява отделно за директен бизнес и активно презастраховане. По активно презастраховане предявяването на щетите се забавя значително във времето, в сравнение с развитието на претенциите по директен бизнес, предвид на което при наличието на достатъчно данни за прилагане на статистически метод, е по-разумно изчисленията да се извършат отделно.

Към 31.12.2022 г. Групата не е образувало резерв за възникнали, но непредявени претенции по застраховка „Заболяване“, „Релсови превозни средства“ и „Правни разноски“, предвид че няма реализиран премиен приход.

Пренос-премийният резерв се образува за покриване на претенциите и административните разходи, които се очаква да възникнат по съответния застрахователен или презастрахователен договор след края на отчетния период.

Частта на презастрахователите в резерва за предявени, неизплатени претенции е изчислена съгласно клаузите на презастрахователните договори за полицата, по която е възникнала щетата. Делът на презастрахователите в резерва за възникнали, но непредявени претенции е изчислен съгласно действащите презастрахователни договори през съответната година на възникване на щетата, като за квотните договори е отчетен процента на цедиране, а за факултативни и експес-лосови договори - дела на презастрахователя в платените и висящите щети.

Групата формира пренос-премийен резерв на база счетоводно признатия премиен приход по действащите към края на отчетния период договори. Начисляват се всички дължими вноски по полици за целия срок на договора при едногодишни полици и при многогодишни полици с еднократно плащане на премията. За многогодишни полици с годишна вноска, поредната годишна вноска се начислява в момента на падежирането ѝ.

При изчисление на стойността на пренос-премийния резерв към 31.12.2022 г. е използван метода на „точната дата“. Резервът се изчислява автоматично от информационната система индивидуално за всяка една полица и всеки анекс към нея, на база начисления премиен приход, извършените аквизиционни разходи, срока на договора и периода на покритие след края на отчетния период. Пренос-премийният резерв за застраховки „Карго“ и „Отговорност на превозвача“ за еднократен превоз се изчислява за срок на застраховката един месец. За застраховки на земеделски култури пренос-премийният резерв се изчислява до края на срока на действие на договора, но не по-късно от края на селскостопанската година. Предвид, че счетоводната политика не предвижда отсрочване на аквизиционните разходи, при изчисление

на резерва от стойността на начислената премия е приспадната стойността на аквизиционните разходи – стойността на начислените комисионни по съответната полица и заложените в ЗТП други аквизиционни разходи.

Частта на презастрахователите в пренос-премийния резерв се изчислява пропорционално на цедираната премия по всяка полица за сключените пропорционални и факултативни договори. За непропорционалните презастрахователни договори „excess of loss“, „stop loss“ и CAT договори не се признава дял на презастрахователя в пренос-премийния резерв.

Адекватността на задълженията се гарантира чрез периодична оценка и тестване дали формираните резерви са достатъчни, да покрият всички бъдещите плащания. При оценка на адекватността на резервите се вземат под внимание всички очаквани парични потоци по сключените застрахователни договори, като: плащания във връзка с риска, административни разходи за обслужване на договорите, разходи за уреждане на претенции и др. Адекватността на пренос-премийния резерв и на резерва за предстоящи плащания се установява чрез съответни тестове.

Тестът за адекватност на пренос-премийния резерв се извършва съгласно чл. 85 от Наредба № 53, като при установен недостиг се образува резерв за неизтекли рискове. Последният се заделя при отрицателен брутен технически резултат, определен съгласно Приложение № 6 от Наредба № 53 за три последователни години, като по „Гражданска отговорност“ на автомобилистите се изследва развитието на риска и разходите само за една - текущата година. Тестът се извършва по видове застраховки. При установена необходимост за образуване на резерв за неизтекли рискове, неговият размер се определя съгласно Приложение № 7 от Наредбата. Към 31.12.2022 г. тестът за адекватност на пренос-премийния резерв не показва недостиг на премия и необходимост от образуване на резерв за неизтекли рискове.

Тестът за адекватност на резерва за предстоящи плащания е извършен посредством run-off анализ. Анализът на развитието на образувания към 31.12.2021 г. резерв за предстоящи плащания показва превишение на заделения резерв над стойността на изплатените през 2022 г. претенции и остатъчния към края на 2022 г. резерв за щети по събития, настъпили преди 01.01.2022 г.

Влиянието, което имат развитието на застрахователните показатели върху капиталовата адекватност на Групата се симулира в анализа на чувствителността. За представения по-долу анализ на чувствителността, са избрани показателите несъбираеми вземания от застрахователни операции и резерв за предстоящи плащания. Изходната база при извършеният анализ е капиталовата позиция на Групата към датата на финансовия отчет.

Симулации към 31.12.2022 г.	Собствен капитал хил. лв.	Изменение хил. лв.	Изменение %
Собствен капитал към 31.12.2022 г.	107 781		
Увеличение на несъбираемите вземания от застрахователни операции с 10 %	107 195	(586)	(0.55%)
Намаление на несъбираемите вземания от застрахователни операции с 10 %	108 367	586	0.54%
Увеличение на резерва за предстоящи плащания с 5%	100 481	(7 300)	(7.26%)
Намаление на резерва за предстоящи плащания с 5%	115 081	7 300	6.34%

От разгледаните сценарии, с най-голямо влияние върху капитала на Групата е този с промяна в размера на резерва за предстоящи плащания. Този сценарий отразява присъщата несигурност при оценката на резерва, тъй като се касае за настояща оценка на очакваните бъдещи плащания по възникнали претенции. Тази несигурност в най-голяма степен е валидна по отношение на резерва за настъпили, но непредявени претенции и по отношение на застраховки, характеризиращи се с по-дълъг процес на уреждане на претенциите, каквато е основно задължителна застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите и останалите видове застраховки на отговорности.

51.1.1. Презастрахователна стратегия

Презастрахователната кампания на Групата е насочена към запазване на финансовата му стабилност и гарантиране на максимална защита на интересите на застрахованите лица при евентуалното възникване на застрахователни събития, които носят риск от чувствителни загуби, в резултат от сбъдване на единични застрахователни събития и от такива с катастрофичен характер. Тази цел се осъществява чрез непрекъснато анализиране на структурата на застрахователния портфейл, като се следи за акумулация на поети за покритие рискове в размери, ненадвишаващи финансовия капацитет на Групата.

Презастрахователната програма:

- е инструмент за управление на капитала, насочен към намаляване на разходите за капиталови средства, в случай на настъпване на неблагоприятни събития;
- е мярка за предпазване на капиталовата адекватност на Групата от акумулиране на рискове, в това число на такива с катастрофичен характер;
- обхваща почти всички рискове и класове бизнеси, записвани от Групата. Видовете презастрахователни протекции и лимитите по договорите са изцяло съобразени с рисковите апетити на Групата, вида на портфейла и подписваческите правила на Групата;
- точно и ясно определя конкретните нужди от трансфер на рискове както и правилния вид на конкретните договори;
- определя нивата на самозадържане по отделните класове бизнес;
- е насочена към постоянно оптимизиране на презастрахователните договори с цел облекчаване на натиска върху капитала посредством прилагането на различни варианти на презастраховане, чрез които частично или напълно може да се постигне оптимизация на капиталовата адекватност;
- редуцира флуктуациите при настъпили застрахователни събития;
- оценява и изравнява рисковете по различните видове застрахователни покрития.

Групата презастрахова част от рисковете си с цел да контролира експозициите си към загуби и да защитава капиталовите си ресурси. Всички договори за факултативно презастраховане са предварително одобрени от страна на ръководството. Преди да се сключи презастрахователен договор Групата анализира кредитния рейтинг на съответните презастрахователи. Избират се презастрахователи с висок кредитен рейтинг. Групата анализира периодично текущото финансово състояние на презастрахователите, с които има сключени презастрахователни ангажименти.

Групата сключва презастрахователни ангажименти с различни презастрахователи с висок кредитен рейтинг, за да контролира излагането на загуби в резултат на едно застрахователно събитие.

51.1.2. Процес на уреждане на щети

Таблицата за щетимост и по-конкретно съответния процент на квотата на щетимост дава възможност да се получи по-точна представа за развитието на риска през отчетните периоди:

Видове застраховки	2022 Бруто квота на щетимост	2022 Нето квота на щетимост	2021 Бруто квота на щетимост %	2021 Нето квота на щетимост %
Злополука	10%	24%	14%	12%
Заболяване	0%	0%	0%	0%
Каско	45%	45%	42%	41%
Релсови превозни средства	0%	0%	0%	0%
Каско на летателни апарати	-1%	-13%	-35%	-524%
Каско на плавателни съдове	-2%	62%	7%	-89%
Товари по време на превоз	-1%	-5%	3%	4%
Пожар и природни бедствия	24%	16%	31%	68%
Щети на имущество	-51%	-51%	-1%	-1%
Отговорности МПС	42%	32%	-6%	-26%
ГО, свързана с летателни апарати	-82%	-783%	111%	3 812%
ГО, свързана с плавателни съдове	2 132%	393%	2 120%	1 790%
Обща гражданска отговорност	182%	167%	-164%	-161%
Кредити и лизинг	4%	4%	0%	0%
Застраховка на гаранции	8%	8%	0%	0%
Разни финансови загуби	3%	3%	0%	0%
Правни разноски	0%	0%	0%	0%
Помощ при пътуване	7%	7%	5%	5%
Общо за застрахователна дейност	41%	40%	26%	32%

Застраховката с най-голям относителен дял в портфейла на Групата – „Каско на МПС“ се характеризира с благоприятно развитие на риска през 2022 г. - 45% брутна квота на щетимост и 45% - нетна, въпреки, че в сравнение с предходната година, когато 42% от спечелената премия е била предназначена за покритие на плащанията във връзка с риска има леко увеличение на щетимостта. Предпоставка за увеличението на щетимостта по застраховката е от една страна отпадане на въведените предходните години ограничения на движението с МПС заради COVID 19 и от друга страна отражението на по-високите нива на инфлация през текущата година.

Промяната на нетния коефициент на щетимост за цялостната дейност: 49% - за 2010 г., 53% - за 2011 г., 59% - за 2012 г., 53% - за 2013 г., 59% - за 2014 г., 46% - за 2015 г., 56% - за 2016 г., 41% - за 2017 г., 43% - за 2018 г., 47% - за 2019 г., 46% - за 2020 г. 32% - за 2021 и 40% - за 2022 г., показва колебание на нетната щетимост между 32% и 59%, като последните години се наблюдава трайна тенденция на намаление на показателя, което се свързва и с по-висок положителен нетен резултат.

Следващата таблица показва средния размер на платените щети по видове застраховки за
Общо застраховане:

Видове застраховки	Брой 2022	Сума в лв.	средна щета 2022	Брой 2021	Сума в лв.	средна щета 2021
Злополука	2 903	1 447 591	499	2 565	861 840	336
Каско	65 695	68 102 023	1 037	61 642	60 726 391	985
Каско на летателни апарати	-	-	-	1	93 168	93 168
Каско на плавателни съдове	5	52 133	10 427	9	267 405	29 712
Товари по време на превоз	14	16 217	1 158	20	73 291	3 665
Пожар и природни бедствия	2 181	4 071 126	1 867	2 102	4 321 944	2 056
Отговорности МПС	5 385	21 849 345	4 057	5 483	25 931 683	4 729
ГО свързана с летателни апарати	-	-	-	1	7 500	7 500
ГО свързана с плавателни съдове	3	6 109	2 036	1	15 732	15 732
Обща гражданска отговорност	39	268 875	6 894	28	440 238	15 723
Помощ при пътуване	442	283 953	642	768	451 462	588
Общо:	76 667	96 097 372	1 253	72 620	93 190 654	1 283

Средната изплатена щета през 2022 г. е 1 253 лв. и сравнено със същия показател за предходните години: 1 283 лв. - за 2021 г., 1 137 лв. – за 2020 г. и 1 124 лв. – за 2019 г. бележи несъществено увеличение за последните две години. Най-висок е размера на средната щета по застраховка „Каско на плавателни съдове“, а най-нисък - по застраховки „Злополука“ и „Помощ при пътуване“.

51.2. Финансови рискове, извън застрахователната дейност

51.2.1. Валутен риск

Валутният риск представлява потенциалната възможност за реализиране на загуба за Групата в резултат на промени във валутните курсове.

Политика на Групата извън банковата дейност

По-голямата част от сделките на Групата се осъществяват в български лева. Чуждестранните трансакции на Групата, деноминирани в щатски долари, излагат Групата на валутен риск. Групата има дългосрочни търговски задължения и краткосрочни задължения по финансов лизинг в щатски долари, по-значителната част, от които са свързани със закупуването на самолети. Тези задължения се отчитат по амортизирана стойност. Групата има краткосрочни и дългосрочни заеми в щатски долари. Тези вземания са класифицирани като кредити и вземания. Чуждестранните трансакции на Групата, деноминирани в евро, не излагат Групата на валутен риск, тъй като курсът на българският лев е фиксиран към еврото по силата на Закон за валутен борд.

За да намали валутния риск, Групата следи паричните потоци, които не са в български лева. Групата има отделни процедури за управление на риска за краткосрочните (до 6 месеца) и дългосрочните (над 6 месеца) парични потоци в чуждестранна валута.

Политика на Групата по отношение на банковата дейност

В Република България курсът на българския лев към еврото е фиксиран със Закон за валутния борд, поради което дългата позиция на Групата в евро не носи риск за Групата.

Рисково претеглената нетна валутна позиция към 31 декември 2022 г. във финансови инструменти, деноминирани в други валути, различни от лев или евро е под 2% от капиталовата база и не следва да се прилагат капиталови изисквания за валутен риск от страна на Групата. Поради ниския размер на тази позиция, потенциалният ефект от измененията на валутните курсове няма да доведе до съществени ефекти върху собствения капитал и съответно рисково претегления ефект върху капитала ще е под прага на същественост за Групата и за регулаторната рамка – Регламент ЕС 2013/575.

Развитието на глобалната пандемия засегна икономиките на държавите на глобално ниво и в съответно няма изразен ефект върху валутата на конкретна отделна държава и оттам

проектиране на специфичен валутен риск. Доколкото нетния резултат на Групата от промяна на валутни курсове през 2022 г. е загуба, дължаща се основно на загуба от валутни сделки, не е възможно да бъде оценено каква част от този резултат е настъпил вследствие на проявление на ефекти от настъпилата пандемия от Covid-19 и каква вследствие на пазарни и политически фактори, свързани с развитието на валутни курсове.

Процесът на възстановяване на икономиката в различните държави се случва с различна скорост, повлияна и от способността им да организират процес по ваксиниране на населението си, и оттам и валутата на тези държави ще промени курса си спрямо такива, в които пандемията продължава да бушува. ЕС и България са в ситуацията на забавен процес по справяне с Covid-19 пандемията, но доколкото българския лев е обвързан с еврото, а експозицията на Групата в други валути (предимно щатски долар) не е съществена, за валутния риск на Групата няма пряк ефект от настъпилата Covid-19 пандемия.

Валутната структура на финансовите активи и пасиви по балансова стойност към 31 декември 2022 г. е следната:

	Лева хил. лв.	Евро хил. лв.	Щ.долари хил. лв.	Други хил. лв.	Общо хил. лв.
ФИНАНСОВИ АКТИВИ					
Парични средства и парични салда в Централната банка	1 805 378	98 630	21 589	58 346	1 983 943
Предоставени ресурси и аванси на банки	161	35 847	11 175	43 293	90 476
Вземания по споразумения за обратно изкупуване на ценни книжа	358 946	34 303	-	-	393 249
Финансови активи, оценявани по справедлива стойност в печалбата или загубата	178 796	17 146	5 068	9 995	211 005
Предоставени кредити и аванси на клиенти	2 523 161	504 615	53	239 671	3 267 500
Финансови активи, оценявани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход	339 802	217 208	6 900	833	564 743
Финансови активи, оценявани по амортизирана стойност	408 811	859 088	23 930	49 850	1 341 679
ОБЩО АКТИВИ	5 615 055	1 766 837	68 715	401 988	7 852 595
ФИНАНСОВИ ПАСИВИ					
Депозити от банки	3 471	10 348	1 616	2 238	17 673
Задължения към други депозанти	5 008 646	1 805 600	224 317	305 619	7 344 182
Емитирани облигации	-	35 370	-	-	35 370
ОБЩО ЗАДЪЛЖЕНИЯ	5 012 117	1 851 318	225 933	307 857	7 397 225
НЕТНА ПОЗИЦИЯ	602 938	(84 481)	(157 218)	94 131	455 370

Валутната структура на финансовите активи и пасиви по балансова стойност към 31 декември 2021 г. е следната:

	Лева хил. лв.	Евро хил. лв.	Щ.долари хил. лв.	Други хил. лв.	Общо хил. лв.
ФИНАНСОВИ АКТИВИ					
Парични средства и парични салда в Централната банка	1 808 132	69 823	14 750	70 847	1 963 552
Предоставени ресурси и аванси на банки	152	18 149	59 849	104 275	182 425
Вземания по споразумения за обратно изкупуване на ценни книжа	315 777	41 205	-	-	356 982
Финансови активи, оценявани по справедлива стойност в печалбата или загубата	236 468	13 100	6 137	38 278	293 983
Предоставени кредити и аванси на клиенти	2 294 974	590 163	52	235 449	3 120 638
Финансови активи, оценявани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход	416 380	437 364	4 465	897	859 106
Финансови активи, оценявани по амортизирана стойност	185 146	445 875	-	56 164	687 185
ОБЩО АКТИВИ	5 257 029	1 615 679	85 253	505 910	7 463 871
ФИНАНСОВИ ПАСИВИ					
Депозити от банки	21 168	26 609	2 922	2 194	52 893
Задължения към други депозанти	4 681 404	1 728 017	213 577	323 585	6 946 583
Емитирани облигации	-	25 450	-	-	25 450
Задължения по лизингови договори	34 928	16 361	-	7	51 296
ОБЩО ЗАДЪЛЖЕНИЯ	4 737 500	1 796 437	216 499	325 786	7 076 222
НЕТНА ПОЗИЦИЯ	519 529	(180 758)	(131 246)	180 124	387 649

51.2.2. Лихвен риск

Политика на Групата извън банковата дейност

Политиката на Групата е насочена към минимизиране на лихвения риск при дългосрочно финансиране. Затова дългосрочните заеми са обикновено с фиксирани лихвени проценти. Към 31 декември 2022 г. Групата е изложена на риск от промяна на пазарните лихвени проценти по банковите си заеми, които са с променлив лихвен процент. Всички други финансови активи и пасиви на Групата са с фиксирани лихвени проценти. Всички инвестиции в облигации на Групата, се изплащат на базата на фиксирани лихвени проценти.

Политика на Групата по отношение на банковата дейност

Лихвен риск е вероятността от потенциално изменение на нетния приход от лихви или нетния лихвен марж, поради изменение на общите пазарни лихвени равнища. Управлението на лихвения риск в Групата се стреми да минимизира риска от намаляване на нетния лихвен доход в резултат от промени в лихвените нива.

За измерване и оценка на лихвения риск Групата използва метода на GAP-анализа (анализа на несъответствието/дисбаланса). Чрез него се идентифицира чувствителността на очакваните приходи и разходи спрямо развитието на лихвения процент.

Методът на GAP-анализа има за цел да определи позицията на Групата, общо и по отделни видове финансови активи и пасиви, по отношение на очаквани изменения на лихвените проценти и влиянието на това изменение върху нетния лихвен доход. Той подпомага управлението на активите и пасивите и е инструмент за осигуряване на достатъчна и стабилна нетна лихвена рентабилност.

Дисбалансът на Групата между лихвените активи и лихвените пасиви към 31 декември 2022 е отрицателен, в размер на 1 809 468 хил. лв. GAP коефициентът, като израз на този дисбаланс, съпоставен с общите доходоносни активи на Групата (лихвените активи, капиталовите ценни книжа и дериватите), е минус 32.08%.

	До 1 месец	От 1 до 3 месеца	От 3 месеца до 1 година	От 1 година до 5 години	Над 5 години	Общо
	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.
ЛИХВЕНИ АКТИВИ						
Предоставени ресурси и аванси на банки	87 558	-	-	-	2 918	90 476
Вземания по споразумения за обратно изкупуване на ценни книжа	115 756	122 951	154 542	-	-	393 249
Финансови активи, оценявани по справедлива стойност през печалбата или загубата	-	-	-	-	2 192	2 192
Предоставени кредити и аванси на клиенти	46 231	110 562	295 920	1 549 257	1 265 530	3 267 500
Финансови активи, оценявани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход	-	-	6 021	222 681	317 059	545 761
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност	9 779	204 648	100 386	450 807	576 059	1 341 679
ОБЩО ЛИХВЕНИ АКТИВИ	259 324	438 161	556 869	2 222 745	2 163 758	5 640 857
ЛИХВЕНИ ПАСИВИ						
Депозити от банки	17 673	-	-	-	-	17 673
Задължения към други депозанти	3 124 136	445 169	1 083 442	2 689 652	1 783	7 344 182
Емитирани облигации	-	168	-	9 752	25 450	35 370
Задължения по лизингови договори	1 053	1 959	9 818	29 336	10 934	53 100
ОБЩО ЛИХВЕНИ ПАСИВИ	3 142 862	447 296	1 093 260	2 728 740	38 167	7 450 325
ДИСБАЛАНС МЕЖДУ ЛИХВЕНИТЕ АКТИВИ И ПАСИВИ, НЕТНО	(2 883 538)	(9 135)	(536 391)	(505 995)	2 125 591	(1 809 468)

Дисбалансът на Групата между лихвените активи и лихвените пасиви към 31 декември 2021 е отрицателен, в размер на 1 880 731 хил. лв. GAP коефициентът, като израз на този дисбаланс, съпоставен с общите доходоносни активи на Групата (лихвените активи, капиталовите ценни книжа, дериватите и инвестициите в дъщерни предприятия), е минус 34.20%.

Във връзка с направената реформа в начина на образуване и използване на лихвени индекси (IBOR), в Групата такива не се използват активно, основните лихвени индекси, които са въведени в Лихвените тарифи на Банката майка и дъщерната банка са синтетични, с източници от банковата лихвена статистика (БНБ/НБРСМ) и в такъв смисъл ефектът от направената реформа е несъществен върху стойността на паричните потоци на Групата .

	До 1 месец	От 1 до 3 месеца	От 3 месеца до 1 година	От 1 година до 5 години	Над 5 години	Общо
	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.
ЛИХВЕНИ АКТИВИ						
Предоставени ресурси и аванси на банки	179 507	-	-	-	2 918	182 425
Вземания по споразумения за обратно изкупуване на ценни книжа	111 225	114 303	131 454	-	-	356 982
Финансови активи, оценявани по справедлива стойност през печалбата или загубата	-	-	-	-	4 062	4 062
Предоставени кредити и аванси на клиенти	38 827	68 738	458 739	1 363 017	1 191 317	3 120 638
Финансови активи, оценявани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход	-	122 858	31 928	258 446	430 967	844 199
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност	9 640	11 097	58 551	217 778	390 119	687 185
ОБЩО ЛИХВЕНИ АКТИВИ	339 199	316 996	680 672	1 839 241	2 019 383	5 195 491
ЛИХВЕНИ ПАСИВИ						
Депозити от банки	52 893	-	-	-	-	52 893
Задължения към други депозанти	3 112 063	451 048	1 153 755	2 228 951	766	6 946 583
Емитирани облигации	-	-	-	-	25 450	25 450
Задължения по лизингови договори	1 038	1 842	8 001	27 500	12 915	51 296
ОБЩО ЛИХВЕНИ ПАСИВИ	3 165 994	452 890	1 161 756	2 256 451	39 131	7 076 222
ДИСБАЛАНС МЕЖДУ ЛИХВЕНИТЕ АКТИВИ И ПАСИВИ, НЕТНО	(2 826 795)	(135 894)	(481 084)	(417 210)	1 980 252	(1 880 731)

Поддържането на отрицателен дисбаланс излага Групата на риск от намаление на нетния лихвен доход при покачване на лихвените проценти. Влиянието на дисбаланса, отчетен към 31

декември 2022 върху нетния лихвен доход, при прогноза за 2% покачване на лихвените нива в хоризонт от 1 година, е спадане на нетния лихвен доход с 5 781 хил. лв. (2021: 5 373 хил. лв.).

В таблиците по-горе част от привлечените средства по разплащателни сметки без остатъчен матуритет в размер на 2 620 520 хил. лв. към 31 декември 2022 (2021 г: 2 153 008 хил. лв.) е представена в диапазона от 1 година до 5 години, тъй като Групата счита тази наличност за надежден дългосрочен ресурс на база на среднодневната наличност по тези сметки през 2022 и 2021 година.

51.2.3. Кредитен риск

Политика на Групата извън банковата дейност

Кредитният риск представлява рискът даден контрагент да не заплати задължението си към Групата. Групата е изложена на този риск във връзка с различни финансови инструменти като например при предоставянето на заеми, възникване на вземания от клиенти, депозирание на средства и други. Излагането на Групата на кредитен риск е ограничено до размера на балансовата стойност на финансовите активи, признати в края на отчетния период, както е посочено по-долу:

	2022 хил. лв.	2021 хил. лв.
Групи финансови активи – балансови стойности:		
Финансовите активи, оценявани по справедлива стойност през печалбата или загубата	1 970 351	780 416
Дългови инструменти, оценявани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход	13 684	15 242
Дългови инструменти по амортизирана стойност	396 217	315 666
Балансова стойност	2 380 252	1 111 324

Групата редовно следи за изпълнението на задълженията на свои клиенти и други контрагенти установени индивидуално или на групи и използва тази информация за контрол на кредитния риск. Политика на Групата е да извършва транзакции само с контрагенти с добър кредитен рейтинг. Ръководството на Групата счита, че всички гореспоменати финансови активи, които не са били обезценявани или са с настъпил падеж през представените отчетни периоди, са финансови активи с висока кредитна оценка.

По отношение на търговските и други вземания Групата не е изложена на значителен кредитен риск към нито един отделен контрагент или към група от контрагенти, които имат сходни характеристики. Търговските вземания се състоят от голям брой клиенти в различни индустрии и географски области. На базата на исторически показатели ръководството счита, че кредитната оценка на търговски вземания, които не са с изтекъл падеж, е добра.

Кредитният риск относно пари и парични еквиваленти и средства на паричния пазар се счита за несъществен, тъй като контрагентите са банки с добра репутация и висока външна оценка на кредитния рейтинг.

Балансовите стойности описани по-горе представляват максимално възможното излагане на кредитен риск на Групата по отношение на тези финансови инструменти.

Политика на Групата по отношение на банковата дейност

Кредитният риск представлява вероятност от загуба, произтичаща от неизпълнение на договорни задължения на контрагента по притежавани от Групата финансови активи. Групата управлява кредитния риск, присъщ както за банковия, така и за търговския портфейл. Групата е структурирала звена за наблюдение и управление на кредитния риск за отделните бизнес сегменти, като прилага индивидуални кредитни политики. Кредитният риск на отделните експозиции се управлява през целия живот на експозицията – от вземането на решение за формиране на експозицията до пълното ѝ погасяване. С цел минимизирането на кредитния риск в процеса на кредитиране се прилагат детайлизирани процедури относно анализа на икономическата целесъобразност на всеки един проект, контрола върху използването на отпуснатите средства и администрирането, свързано с тази дейност.

За редуциране на кредитния риск се приемат подходящи по вид и стойност обезпечения и гаранции, съобразно Вътрешните правила, прилагания подход за изчисляване на капиталовите изисквания и действащото банковото законодателство.

Паричните средства и паричните салда в Централната банка в размер на 1 983 943 хил. лв. не са носители на съществен кредитен риск за Групата поради тяхното естество и възможността Групата да разполага с тях.

Предоставените ресурси и аванси на банки в размер на 90 476 хил. лв. представляват преди всичко депозити в международни и български финансови институции с падеж до 7 дни. Тези финансови активи носят кредитен риск, чиято максимална изложеност според политиката на Групата в процентно изражение може да бъде 20%, 50% и 100%, като процентното изражение се определя в зависимост от качествената характеристика на финансовата институция.

Вземанията по споразумения за обратно изкупуване на ценни книжа в размер от 393 249 хил. лв. носят кредитен риск за Групата в зависимост от риска на предоставеното обезпечение. Една част от вземанията в размер на 41 878 хил. лв. са обезпечени с държавни ценни книжа, емитирани от Република България и носят 0% риск. Останалата част от вземанията в размер на 351 371 хил. лв. са обезпечени с корпоративни ценни книжа и носят 100% риск в зависимост от емитента на ценните книжа, предоставени като обезпечение.

Финансовите активи, отчитани по справедлива стойност в печалбата или загубата, в размер на 211 005 хил. лв., представляват: капиталови инструменти (акции) в български нефинансови предприятия в размер на 81,083 хил. лв. и в чуждестранни кредитни институции в размер 9 475 хил. лв. и чуждестранни нефинансови предприятия в размер 23 260 хил. лв., чиято максимална изложеност в процентно отношение е 100% риск; дялове в български договорни фондове на стойност 91 516 хил. лв. – с рисково тегло от 0% до 1250% в зависимост от вида на базисния актив; дългови инструменти, емитирани от Република България, в размер на 5 659 хил. лв. с 0% рисково тегло; и деривати – 12 хил. лв. с кредитен риск от 20 %.

Капиталовите ценни книжа, отчитани по справедлива стойност в друг всеобхватен доход, в размер на 18 982 хил. лв., представляват акции във финансови и нефинансови предприятия, които носят кредитен риск, чиято максимална изложеност в процентно отношение е 100% или 18 982 хил. лв. в абсолютна сума.

Дългови ценни книжа, отчитани по справедлива стойност в друг всеобхватен доход и емитирани от Република България, в размер на 13 720 хил. лв. носят за Групата 0% кредитен риск. Дълговите ценни книжа, отчитани по справедлива стойност в друг всеобхватен доход и емитирани от чуждестранни правителства в размер на 118 232 хил. лв. носят съответно 50% и 100% риск в зависимост от кредитното качество на емитента на ценните книжа.

Дълговите ценни книжа, отчитани по справедлива стойност в друг всеобхватен доход и емитирани от местни и чуждестранни търговски дружества в размер на 413 809 хил. лв., носят кредитен риск за Групата, чиято максимална изложеност в процентно отношение е 100% или 413 809 хил. лв. в абсолютна сума.

Дългови ценни книжа, отчитани по амортизирана стойност и емитирани от Република България, са с балансова стойност в размер на 770 429 хил. лв. носят 0% кредитен риск. Дългови ценни книжа, отчитани по амортизирана стойност и емитирани от други държави и централни банки са с балансова стойност в размер на 544 309 хил. лв., носят кредитен риск за Групата в зависимост от кредитния рейтинг на държавата емитент.

Дълговите ценни книжа, отчитани по амортизирана стойност и емитирани от местни и чуждестранни дружества с балансова стойност в размер на 27 615 хил. лв., носят кредитен риск за Групата, чиято максимална изложеност в процентно отношение е от 20% до 100% в зависимост от кредитния рейтинг на емитента.

Предоставените кредити и аванси на клиенти с балансова стойност в размер на 3 267 500 хил. лв. носят кредитен риск за Групата. За определянето на размера на изложеност на Групата към

този риск, се извършва анализ на индивидуалния риск за Групата, произтичащ от всяка конкретно определена експозиция, като Групата прилага критериите за оценка и класификация на рисковите експозиции, заложи в банковото законодателство на Република България и в МСФО. Съобразно тези критерии и извършения анализ, максималната изложеност на Групата за кредитен риск е в размер на 2 049 164 хил. лв.

Към 31 декември 2022 размерът на формираните от Групата провизии за покриване на очаквани кредитни загуби на кредити и аванси е 40 684 хил. лв.

През 2022 г., както и към датата на съставяне на настоящия консолидиран финансов отчет, бизнесът трябва да се справя с предизвикателства, свързани с висока инфлация, нарушени вериги за доставки, недостиг на определени видове суровини и др., свързани с последствията от глобалната пандемия и разразилата се война на територията на Украйна. Към датата на съставяне на настоящия консолидиран финансов отчет променената парична политика от водещите централни банки, както и очакванията за рецесия не се проявяват в макроикономическите показатели на България, както и не са повлияли негативно върху резултатите на стопанските субекти, а напротив отчетаните резултати и показатели за растеж на БВП са рекордни за ЕС. Групата е лимитирала своята експозиция към засегнати сектори от геополитическите турбуленции, като прекрати една съществена експозиция към държавно дружество търгуващо с газ и към 31.12.2022 г. и датата на съставяне на настоящия отчет няма експозиции към сектори, повлияни негативно от описаните икономически и политически фактори.

В използваните от Групата модели за оценка на кредитните загуби не са правени изменения във връзка с настъпването на глобалната пандемия от Covid-19, високата инфлация и войната в Украйна, доколкото тяхната точност и адекватност зависи от рисковите параметри, които служат за изчисление на размера на очакваните кредитни загуби и те участват с действителните си стойности, такива каквито са отчетени от статистическите и финансови държавни органи.

През 2022 г. качеството на портфейла с експозиции на Групата остава стабилно и няма повишение в дела на необслужваните експозиции, използваните модели за оценка на кредитните загуби адекватно са оценили размерът на ОКЗ. Съгласно действащите „Правила за приемане, оценка и управление на обезпечения по кредитни сделки“, оценките на обезпеченията, вкл. търговските недвижими имоти се актуализират на всеки 12 месеца, а жилищните недвижими имоти – на всеки три години. При необходимост, Групата може да изисква и по-честа актуализация, напр. при промяна в параметрите на кредитна сделка или когато информацията, с която разполага, показва, че стойността им е спаднала значително спрямо общите пазарни цени. Оценките на недвижимите имоти се извършват от независими сертифицирани оценители.

51.2.4. Качество на активите

В таблиците по-долу Групата е представила структурата и изменението на коректива за очаквани кредитни загуби:

	Фаза 1 12- месечни ОКЗ хил. лв.	Фаза 2 ОКЗ за целия срок хил. лв.	Фаза 3 ОКЗ за целия срок хил. лв.	Общо хил. лв.
Загуба от обезценка – Предоставени ресурси и аванси на банки по амортизирана стойност				
Загуба от обезценка към 01 януари 2022	32	-	-	32
Изменение в загубата от обезценка	(5)	-	-	(5)
Начислени за периода	27	-	-	27
Освободени през периода	(32)	-	-	(32)
Загуба от обезценка към 31 декември 2022	27	-	-	27

	Фаза 1 12- месечни ОКЗ хил. лв.	Фаза 2 ОКЗ за целия срок хил. лв.	Фаза 3 ОКЗ за целия срок хил. лв.	Общо хил. лв.
Загуба от обезценка – Предоставени ресурси и аванси на банки по амортизирана стойност				
Загуба от обезценка към 01 януари 2021	30	-	-	30
Изменение в загубата от обезценка	2	-	-	2
Начислени за периода	16	-	-	16
Освободени през периода	(14)	-	-	(14)
Загуба от обезценка към 31 декември 2021	32	-	-	32

	Фаза 1 12- месечни ОКЗ хил. лв.	Фаза 2 ОКЗ за целия срок хил. лв.	Фаза 3 ОКЗ за целия срок хил. лв.	Общо хил. лв.
Загуба от обезценка – Вземания по споразумения за обратно изкупуване на ценни книжа				
Загуба от обезценка към 01 януари 2022	1 246	-	-	1 246
Изменение в загубата от обезценка	90	-	-	90
Начислени за периода	1 336	-	-	1 336
Освободени през периода	(1 246)	-	-	(1 246)
Загуба от обезценка към 31 декември 2022	1 336	-	-	1 336

	Фаза 1 12- месечни ОКЗ хил. лв.	Фаза 2 ОКЗ за целия срок хил. лв.	Фаза 3 ОКЗ за целия срок хил. лв.	Общо хил. лв.
Загуба от обезценка – Вземания по споразумения за обратно изкупуване на ценни книжа				
Загуба от обезценка към 01 януари 2021	1 245	-	-	1 245
Изменение в загубата от обезценка	1	-	-	1
Начислени за периода	1 246	-	-	1 246
Освободени през периода	(1 245)	-	-	(1 245)
Загуба от обезценка към 31 декември 2021	1 246	-	-	1 246

	Фаза 1 12- месечни ОКЗ хил. лв.	Фаза 2 ОКЗ за целия срок хил. лв.	Фаза 3 ОКЗ за целия срок хил. лв.	Общо хил. лв.
Загуба от обезценка – Предоставени кредити и аванси на клиенти по амортизирана стойност				
Загуба от обезценка към 01 януари 2022	12 943	420	25 380	38 743
Изменение в загубата от обезценка, признато в печалбата и загубата	2 107	(61)	(105)	1 941
– Трансфер към Фаза 1	204	(89)	(115)	-
– Трансфер към Фаза 2	(11)	138	(127)	-
– Трансфер към Фаза 3	(4)	(56)	60	-
– Увеличение, дължащо се на изменение в кредитния риск	1	58	471	530
– Намаление, дължащо се на изменение в кредитния риск	(2 643)	(122)	(91)	(2 856)
– Увеличение, дължащо се на първоначално създадени или закупени активи	3 583	7	13	3 603
– Изменение в рисковите параметри	977	3	529	1 509
- Намаление, дължащо се на отписване поради несъбираемост	-	-	(845)	(845)
- Намаление, дължащо се на отписване поради прехвърляне	-	-	-	-
- Корекция от лихвен доход	-	-	-	-
- Валутни разлики и други корекции	-	-	-	-
Загуба от обезценка към 31 декември 2022	15 050	359	25 275	40 684

	Фаза 1 12- месечни ОКЗ	Фаза 2 ОКЗ за целия срок	Фаза 3 ОКЗ за целия срок	Общо
	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.
Загуба от обезценка – Предоставени кредити и аванси на клиенти по амортизирана стойност	12 349	809	22 723	35 881
Загуба от обезценка към 01 януари 2021	555	(388)	2 655	2 862
Изменение в загубата от обезценка, признато в печалбата и загубата				
– Трансфер към Фаза 1	297	(70)	(227)	-
– Трансфер към Фаза 2	(22)	193	(170)	1
– Трансфер към Фаза 3	(6)	(44)	50	-
– Увеличение, дължащо се на изменение в кредитния риск	1	87	972	1 060
– Намаление, дължащо се на изменение в кредитния риск	(2 502)	(583)	(386)	(3 471)
– Увеличение, дължащо се на първоначално създадени или закупени активи	2 473	89	80	2 642
– Изменение в рисковите параметри	361	(61)	3 912	4 212
- Намаление, дължащо се на отписване поради несъбираемост	-	-	(1 489)	(1 489)
- Намаление, дължащо се на отписване поради прехвърляне	(9)	-	(92)	(101)
- Корекция от лихвен доход	-	-	(1)	(1)
- Валутни разлики и други корекции	2	1	6	9
Загуба от обезценка към 31 декември 2021	12,944	421	25,378	38,743
	Фаза 1 12- месечни ОКЗ	Фаза 2 ОКЗ за целия срок	Фаза 3 ОКЗ за целия срок	Общо
	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.
Загуба от обезценка – Инвестиции в дългови ценни книжа по амортизирана стойност	654	-	-	654
Загуба от обезценка към 01 януари 2022	20	-	-	20
Изменение в загубата от обезценка				
Начислени за периода	960	-	-	960
Освободени през периода	(940)	-	-	(940)
Загуба от обезценка към 31 декември 2022	674	-	-	674
	Фаза 1 12- месечни ОКЗ	Фаза 2 ОКЗ за целия срок	Фаза 3 ОКЗ за целия срок	Общо
	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.
Загуба от обезценка – Инвестиции в дългови ценни книжа по амортизирана стойност	200	-	-	200
Загуба от обезценка към 01 януари 2021	454	-	-	454
Изменение в загубата от обезценка				
Начислени за периода	560	-	-	560
Освободени през периода	(106)	-	-	(106)
Загуба от обезценка към 31 декември 2021	654	-	-	654
	Фаза 1 12- месечни ОКЗ	Фаза 2 ОКЗ за целия срок	Фаза 3 ОКЗ за целия срок	Общо
	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.
Загуба от обезценка – Инвестиции в дългови ценни книжа по справедлива стойност през ДВД	4 643	-	-	4 643
Загуба от обезценка към 01 януари 2022	(114)	-	-	(114)
Изменение в загубата от обезценка				
Начислени за периода	1 774	-	-	1 774
Освободени през периода	(1 888)	-	-	(1 888)
Загуба от обезценка към 31 декември 2022	4 529	-	-	4 529

	Фаза 1 12- месечни ОКЗ хил. лв.	Фаза 2 ОКЗ за целия срок хил. лв.	Фаза 3 ОКЗ за целия срок хил. лв.	Общо хил. лв.
Загуба от обезценка – Инвестиции в дългови ценни книжа по справедлива стойност през ДВД				
Загуба от обезценка към 01 януари 2021	2 734	-	-	2 734
Изменение в загубата от обезценка	1 909	-	-	1 909
Начислени за периода	2 032	-	-	2 032
Освободени през периода	(123)	-	-	(123)
Загуба от обезценка към 31 декември 2021	4 643	-	-	4 643

	Фаза 1 12- месечни ОКЗ хил. лв.	Фаза 2 ОКЗ за целия срок хил. лв.	Фаза 3 ОКЗ за целия срок хил. лв.	Общо хил. лв.
Загуба от обезценка – Кредитни ангажименти				
Загуба от обезценка към 01 януари 2022	668	8	20	696
Изменение в загубата от обезценка	(279)	(5)	7	(268)
Начислени за периода	614	19	49	682
Освободени през периода	(893)	(19)	(37)	(949)
Валутни и други движения	9	(5)	(5)	(1)
Загуба от обезценка към 31 декември 2022	398	3	27	428

	Фаза 1 12- месечни ОКЗ хил. лв.	Фаза 2 ОКЗ за целия срок хил. лв.	Фаза 3 ОКЗ за целия срок хил. лв.	Общо хил. лв.
Загуба от обезценка – Кредитни ангажименти				
Загуба от обезценка към 01 януари 2021	947	7	23	977
Изменение в загубата от обезценка	(279)	1	(3)	(281)
Начислени за периода	587	15	85	687
Освободени през периода	(888)	(17)	(64)	(969)
Валутни и други движения	22	3	(24)	1
Загуба от обезценка към 31 декември 2021	668	8	20	696

	Фаза 1 12- месечни ОКЗ хил. лв.	Фаза 2 ОКЗ за целия срок хил. лв.	Фаза 3 ОКЗ за целия срок хил. лв.	Общо хил. лв.
Загуба от обезценка – Договори за финансови гаранции				
Загуба от обезценка към 01 януари 2022	18	-	-	18
Изменение в загубата от обезценка	28	8	-	36
Начислени за периода	44	8	-	52
Освободени през периода	(16)	-	-	(16)
Загуба от обезценка към 31 декември 2022	46	8	-	54

	Фаза 1 12- месечни ОКЗ хил. лв.	Фаза 2 ОКЗ за целия срок хил. лв.	Фаза 3 ОКЗ за целия срок хил. лв.	Общо хил. лв.
Загуба от обезценка – Договори за финансови гаранции				
Загуба от обезценка към 01 януари 2021	26	-	-	26
Изменение в загубата от обезценка	(9)	-	-	(9)
Начислени за периода	22	-	-	22
Освободени през периода	(31)	-	-	(31)
Загуба от обезценка към 31 декември 2021	17	-	-	17

В таблиците по-долу Групата е представила структурата и изменението на brutните стойности на категориите активи към 31.12.2022 г. и 31.12.2021 г. и тяхното изменение до края на финансовия период.

Балансова стойност преди обезценка – Предоставени ресурси и аванси на банки по амортизирана стойност	Фаза 1 12- месечни ОКЗ	Фаза 2 ОКЗ за целия срок	Фаза 3 ОКЗ за целия срок	Общо
	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.
Брутна балансова стойност към 01 януари 2022	182 425	-	-	182 425
Изменение в брутната балансова стойност	(91 922)	-	-	(91 922)
Увеличение за периода	359 898	-	-	359 898
Намаление през периода	(451 845)	-	-	(451 845)
Други движения	25	-	-	25
Брутна балансова стойност към 31 декември 2022	90 503	-	-	90 503
Загуба от обезценка към 31 декември 2022	(27)	-	-	(27)
Балансова стойност към 31 декември 2022	90 476	-	-	90 476

Балансова стойност преди обезценка – Предоставени ресурси и аванси на банки по амортизирана стойност	Фаза 1 12- месечни ОКЗ	Фаза 2 ОКЗ за целия срок	Фаза 3 ОКЗ за целия срок	Общо
	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.
Брутна балансова стойност към 01 януари 2021	188 098	-	-	188 098
Изменение в брутната балансова стойност	(5 641)	-	-	(5 641)
Увеличение за периода	338 215	-	-	338 215
Намаление през периода	(343 864)	-	-	(343 864)
Други движения	8	-	-	8
Брутна балансова стойност към 31 декември 2021	182 457	-	-	182 457
Загуба от обезценка към 31 декември 2021	(32)	-	-	(32)
Балансова стойност към 31 декември 2021	182 425	-	-	182 425

Балансова стойност преди обезценка – Вземания по споразумения за обратно изкупуване на ценни книжа	Фаза 1 12- месечни ОКЗ	Фаза 2 ОКЗ за целия срок	Фаза 3 ОКЗ за целия срок	Общо
	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.
Брутна балансова стойност към 01 януари 2022	358 228	-	-	358 228
Изменение в брутната балансова стойност	36 357	-	-	36 357
Увеличение за периода	394 585	-	-	394 585
Намаление през периода	(358 228)	-	-	(358 228)
Брутна балансова стойност към 31 декември 2022	394 585	-	-	394 585
Загуба от обезценка към 31 декември 2022	(1 336)	-	-	(1 336)
Балансова стойност към 31 декември 2022	393 249	-	-	393 249

Балансова стойност преди обезценка – Вземания по споразумения за обратно изкупуване на ценни книжа	Фаза 1 12- месечни ОКЗ	Фаза 2 ОКЗ за целия срок	Фаза 3 ОКЗ за целия срок	Общо
	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.
Брутна балансова стойност към 01 януари 2021	360 917	-	-	360 917
Изменение в брутната балансова стойност	(2 689)	-	-	(2 689)
Увеличение за периода	358 228	-	-	358 228
Намаление през периода	(360 917)	-	-	(360 917)
Брутна балансова стойност към 31 декември 2021	358 228	-	-	358 228
Загуба от обезценка към 31 декември 2021	(1 246)	-	-	(1 246)
Балансова стойност към 31 декември 2021	356 982	-	-	356 982

Предоставени кредити и аванси на клиенти по амортизирана стойност	Фаза 1 12-месечни ОКЗ хил. лв.	Фаза 2 ОКЗ за целия срок хил. лв.	Фаза 3 ОКЗ за целия срок хил. лв.	Общо хил. лв.
Брутна балансова стойност към 01 януари 2022	3 058 196	23 147	78 038	3 159 381
Изменение в брутната балансова стойност	155 873	(7 860)	1 131	149 144
– Трансфер към Фаза 1	7 656	(6 891)	(765)	-
– Трансфер към Фаза 2	(4 414)	4 971	(557)	-
– Трансфер към Фаза 3	(1 574)	(724)	2 298	-
– Увеличение дължащо се на изменение в кредитния риск	41	35	80	156
– Намаление дължащо се на изменение в кредитния риск	(481 315)	(2 568)	(1 686)	(485 569)
– Увеличение дължащо се на първоначално създадени или закупени активи	815 228	175	131	815 534
– Изменение в рисковите параметри	(179 749)	(2 858)	1 630	(180 977)
- Намаление дължащо се на отписване поради несъбираемост	-	-	(845)	(845)
- Намаление дължащо се на отписване поради прехвърляне	-	-	-	-
- Валутни разлики и други корекции	494	4	6	504
Брутна балансова стойност към 31 декември 2022	3 214 563	15 291	78 330	3 308 184
Загуба от обезценка към 31 декември 2022	(15 050)	(359)	(25 275)	(40 684)
Балансова стойност към 31 декември 2022	3 199 513	14 932	53 055	3 267 500

Предоставени кредити и аванси на клиенти по амортизирана стойност	Фаза 1 12-месечни ОКЗ хил. лв.	Фаза 2 ОКЗ за целия срок хил. лв.	Фаза 3 ОКЗ за целия срок хил. лв.	Общо хил. лв.
Брутна балансова стойност към 01 януари 2021	2 714 435	27 363	78 543	2 820 341
Изменение в брутната балансова стойност	345 891	(4 222)	1 072	342 741
– Трансфер към Фаза 1	5 450	(4 522)	(928)	-
– Трансфер към Фаза 2	(7 242)	8 162	(920)	-
– Трансфер към Фаза 3	(1 454)	(2 221)	3 675	-
– Увеличение дължащо се на изменение в кредитния риск	20	67	21	108
– Намаление дължащо се на изменение в кредитния риск	(310 790)	(3 995)	(1 125)	(315 910)
– Увеличение дължащо се на първоначално създадени или закупени активи	814 315	1 414	167	815 896
– Изменение в рисковите параметри	(154 408)	(3 127)	182	(157 353)
- Намаление дължащо се на отписване поради несъбираемост	-	-	(1 489)	(1 489)
- Намаление дължащо се на отписване поради прехвърляне	(2 371)	-	(90)	(2 461)
- Корекция лихвен доход	-	-	-	-
- Валутни разлики и други корекции	243	6	-	249
Брутна балансова стойност към 31 декември 2021	3 058 198	23 147	78 036	3 159 381
Загуба от обезценка към 31 декември 2021	(12 944)	(421)	(25 378)	(38 743)
Балансова стойност към 31 декември 2021	3 045 254	22 726	52 658	3 120 638

Балансова стойност преди обезценка – Инвестиции в дългови ценни книжа по амортизирана стойност	Фаза 1 12-месечни ОКЗ	Фаза 2 ОКЗ за целия срок	Фаза 3 ОКЗ за целия срок	Общо
	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.
Брутна балансова стойност към 01 януари 2022	687 838	-	-	687 838
Изменение в брутната балансова стойност	654 515	-	-	654 515
Увеличение за периода	919 681	-	-	919 681
Намаление през периода	(265 290)	-	-	(265 290)
Други движения	124	-	-	124
Брутна балансова стойност към 31 декември 2022	1 342 353	-	-	1 342 353
Загуба от обезценка към 31 декември 2022	(674)	-	-	(674)
Балансова стойност към 31 декември 2022	1 341 679	-	-	1 341 679

Балансова стойност преди обезценка – Инвестиции в дългови ценни книжа по амортизирана стойност	Фаза 1 12-месечни ОКЗ	Фаза 2 ОКЗ за целия срок	Фаза 3 ОКЗ за целия срок	Общо
	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.
Брутна балансова стойност към 01 януари 2021	463 489	-	-	463 489
Изменение в брутната балансова стойност	224 350	-	-	224 350
Увеличение за периода	426 813	-	-	426 813
Намаление през периода	(202 463)	-	-	(202 463)
Брутна балансова стойност към 31 декември 2021	687 839	-	-	687 839

Балансова стойност преди обезценка – Инвестиции в дългови ценни книжа по справедлива стойност през ДВД	Фаза 1 12-месечни ОКЗ	Фаза 2 ОКЗ за целия срок	Фаза 3 ОКЗ за целия срок	Общо
	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.
Брутна балансова стойност към 01 януари 2022	859 106	-	-	859 106
Изменение в брутната балансова стойност	(294 363)	-	-	(294 363)
Увеличение за периода	102 739	-	-	102 739
Намаление за периода	(397 102)	-	-	(397 102)
Брутна балансова стойност към 31 декември 2022	564 743	-	-	564 743
Загуба от обезценка към 31 декември 2022	(4 529)	-	-	(4 529)

Балансова стойност преди обезценка – Инвестиции в дългови ценни книжа по справедлива стойност през ДВД	Фаза 1 12-месечни ОКЗ	Фаза 2 ОКЗ за целия срок	Фаза 3 ОКЗ за целия срок	Общо
	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.
Брутна балансова стойност към 01 януари 2021	716 006	-	-	716 006
Изменение в брутната балансова стойност	143 100	-	-	143 100
Увеличение за периода	348 001	-	-	348 001
Намаление за периода	(204 901)	-	-	(204 901)
Брутна балансова стойност към 31 декември 2021	859 106	-	-	859 106
Загуба от обезценка към 31 декември 2021	(4 643)	-	-	(4 643)

	Фаза 1 12-месечни ОКЗ	Фаза 2 ОКЗ за целия срок	Фаза 3 ОКЗ за целия срок	Общо
	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.
Кредитни ангажименти				
Обща сума на кредитните ангажименти към 01 януари 2022	243 242	1 110	471	244 823
Изменение в стойността на кредитните ангажименти	(154 772)	(511)	(313)	(155 596)
Увеличение за периода	31 833	40	46	31 919
Намаление през периода	(186 605)	(551)	(359)	(187 515)
Други движения	235	(280)	70	25
Обща сума на кредитните ангажименти към 31 декември 2022	88 705	319	228	89 252
Провизии за очаквани загуби към 31 декември 2022	(398)	(3)	(27)	(428)
	Фаза 1 12-месечни ОКЗ	Фаза 2 ОКЗ за целия срок	Фаза 3 ОКЗ за целия срок	Общо
	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.
Кредитни ангажименти				
Обща сума на кредитните ангажименти към 01 януари 2021	251 109	435	383	251 927
Изменение в стойността на кредитните ангажименти	(6 965)	(101)	(49)	(7 115)
Увеличение за периода	55 756	127	117	56 000
Намаление през периода	(62 721)	(228)	(166)	(63 115)
Други движения	(903)	776	137	10
Обща сума на кредитните ангажименти към 31 декември 2021	243 241	1 110	471	244 822
Провизии за очаквани загуби към 31 декември 2021	(668)	(8)	(20)	(696)
	Фаза 1 12-месечни ОКЗ	Фаза 2 ОКЗ за целия срок	Фаза 3 ОКЗ за целия срок	Общо
	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.
Договори за финансови гаранции				
Обща сума на гаранциите към 01 януари 2022	52 665	-	-	52 665
Изменение в брутната балансова стойност	23 866	143	-	24 009
Увеличение за периода	45 705	143	-	45 848
Намаление през периода	(21 851)	-	-	(21 851)
Други движения	12	-	-	12
Обща сума на гаранциите към 31 декември 2022	76 531	143	-	76 674
Провизии за очаквани загуби към 31 декември 2022	(46)	(8)	-	(54)
	Фаза 1 12-месечни ОКЗ	Фаза 2 ОКЗ за целия срок	Фаза 3 ОКЗ за целия срок	Общо
	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.
Договори за финансови гаранции				
Обща сума на гаранциите към 01 януари 2021	54 815	-	-	54 815
Изменение в брутната балансова стойност	(2 150)	-	-	(2 150)
Увеличение за периода	18 911	-	-	18 911
Намаление през периода	(21 061)	-	-	(21 061)
Обща сума на гаранциите към 31 декември 2021	52 665	-	-	52 665
Провизии за очаквани загуби към 31 декември 2021	(18)	-	-	(18)

Загуба от обезценка по видове активи

	2022	2021
	хил. лв.	хил. лв.
Предоставени кредити и аванси на банки по амортизирана стойност	(27)	(32)
Вземания по споразумения за обратно изкупуване на ценни книжа	(1 336)	(1 246)
Предоставени кредити и аванси на клиенти по амортизирана стойност	(40 684)	(38 743)
Инвестиции в дългови ценни книжа по амортизирана стойност	(674)	(654)
Инвестиции в дългови ценни книжа по справедлива стойност през друг всеобхватен доход	(4 529)	(4 643)
	(47 250)	(45 318)

	2022	Загуба от обезценка	2021	Загуба от обезценка
Предоставени кредити и аванси на клиенти	Брутна балансова стойност		Брутна балансова стойност	
	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.
0-29 дни	3 224 746	(15 634)	3 076 075	(13 702)
30-59 дни	5 819	(98)	6 391	(116)
60-89 дни	1 268	(127)	971	(64)
90-180 дни	837	(210)	881	(215)
Повече от 181 дни	75 514	(24 615)	75 063	(24 646)
Общо	3 308 184	(40 684)	3 159 381	(38 743)

	2022	2021
	хил. лв.	хил. лв.
Предоставените кредити и аванси на клиенти по амортизирана стойност	3 308 184	3 159 381
Намалени с обезценка за несъбираемост	(40 684)	(38 743)
Общо предоставени кредити и аванси на клиенти	3 267 500	3 120 638

			31.12.2022			31.12.2021
	Брутна балансова стойност	Обезценка за очаквани кредитни загуби	Балансова стойност	Брутна балансова стойност	Обезценка за очаквани кредитни загуби	Балансова стойност
	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.
Банкиране на дребно						
Ипотечни кредити	832 501	(551)	831 950	767 555	(564)	766 991
Потребителски кредити	670 686	(7 543)	663 143	609 073	(7 014)	602 059
Кредитни карти	16 727	(1 116)	15 611	17 878	(977)	16 901
Други	2 443	(2 443)	-	2 333	(2 333)	-
Общо банкиране на дребно	1 522 357	(11 653)	1 510 704	1 396 839	(10 888)	1 385 951
Корпоративно кредитиране	1 785 827	(29 031)	1 756 796	1 762 542	(27 855)	1 734 687
Общо	3 308 184	(40 684)	3 267 500	3 159 381	(38 743)	3 120 638

Предоставени ресурси и аванси на банки по амортизирана стойност	фаза 1	2022	фаза 3	Общо
	12-месечни ОКЗ	фаза 2 ОКЗ за целия срок	ОКЗ за целия срок	
	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.
<i>Категория</i>	90 503	-	-	90 503
Общо брутна балансова стойност	90 503	-	-	90 503
Загуба от обезценка	(27)	-	-	(27)
Балансова стойност	90 476	-	-	90 476

Предоставени ресурси и аванси на банки по амортизирана стойност	фаза 1	2021	фаза 3	Общо
	12-месечни ОКЗ	фаза 2 ОКЗ за целия срок	ОКЗ за целия срок	
	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.
<i>Категория</i>	182 457	-	-	182 457
Общо брутна балансова стойност	182 457	-	-	182 457
Загуба от обезценка	(32)	-	-	(32)
Балансова стойност	182 425	-	-	182 425

Вземания по споразумения за обратно изкупуване на ценни книжа	фаза 1	2022	фаза 3	Общо
	12-месечни ОКЗ	фаза 2 ОКЗ за целия срок	ОКЗ за целия срок	
	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.
<i>Категория</i>	394 585	-	-	394 585
Общо брутна балансова стойност	394 585	-	-	394 585
Загуба от обезценка	(1 336)	-	-	(1 336)
Балансова стойност	393 249	-	-	393 249

Вземания по споразумения за обратно изкупуване на ценни книжа	фаза 1	2021	фаза 3	Общо
	12-месечни ОКЗ	фаза 2 ОКЗ за целия срок	ОКЗ за целия срок	
	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.
<i>Категория</i>	358 228	-	-	358 228
Общо брутна балансова стойност	358 228	-	-	358 228
Загуба от обезценка	(1 246)	-	-	(1 246)
Балансова стойност	356 982	-	-	356 982

Предоставени кредити и аванси на клиенти по амортизирана стойност	фаза 1	2022	фаза 3	Общо
	12-месечни ОКЗ	фаза 2 ОКЗ за целия срок	ОКЗ за целия срок	
	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.
<i>Категория</i>	3 214 563	15 291	78 330	3 308 184
Общо брутна балансова стойност	3 214 563	15 291	78 330	3 308 184
Загуба от обезценка	(15 050)	(359)	(25 275)	(40 684)
Балансова стойност	3 199 513	14 932	53 055	3 267 500

Предоставени кредити и аванси на клиенти по амортизирана стойност	2021			Общо
	фаза 1 12-месечни ОКЗ	фаза 2 ОКЗ за целия срок	фаза 3 ОКЗ за целия срок	
	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.
Категория	3 058 198	23 147	78 036	3 159 381
Общо брутна балансова стойност	3 058 198	23 147	78 036	3 159 381
Загуба от обезценка	(12 944)	(421)	(25 378)	(38 743)
Балансова стойност	3 045 254	22 726	52 658	3 120 638

Инвестиции в дългови ценни книжа по амортизирана стойност	2022			Общо
	фаза 1 12-месечни ОКЗ	фаза 2 ОКЗ за целия срок	фаза 3 ОКЗ за целия срок	
	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.
Категория	1 342 353	-	-	1 342 353
Общо брутна балансова стойност	1 342 353	-	-	1 342 353
Загуба от обезценка	(674)	-	-	(674)
Балансова стойност	1 341 679	-	-	1 341 679

Инвестиции в дългови ценни книжа по амортизирана стойност	2021			Общо
	фаза 1 12-месечни ОКЗ	фаза 2 ОКЗ за целия срок	фаза 3 ОКЗ за целия срок	
	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.
Категория	687 839	-	-	687 839
Общо брутна балансова стойност	687 839	-	-	687 839
Загуба от обезценка	(654)	-	-	(654)
Балансова стойност	687 185	-	-	687 185

Инвестиции в дългови ценни книжа по справедлива стойност през друг всеобхватен доход	2022			Общо
	фаза 1 12-месечни ОКЗ	фаза 2 ОКЗ за целия срок	фаза 3 ОКЗ за целия срок	
	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.
Категория	564 743	-	-	564 743
Общо брутна балансова стойност	564 743	-	-	564 743
Загуба от обезценка	(4 529)	-	-	(4 529)

Инвестиции в дългови ценни книжа по справедлива стойност през друг всеобхватен доход	2021			Общо
	фаза 1 12-месечни ОКЗ	фаза 2 ОКЗ за целия срок	фаза 3 ОКЗ за целия срок	
	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.
Категория	859 106	-	-	859 106
Общо брутна балансова стойност	859 106	-	-	859 106
Загуба от обезценка	(4 643)	-	-	(4 643)

Кредитни ангажименти	2022			
	фаза 1 12-месечни ОКЗ	фаза 2 ОКЗ за целия срок	фаза 3 ОКЗ за целия срок	Общо
	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.
Категория	88 705	319	228	89 252
Общо брутна балансова стойност	88 705	319	228	89 252
Провизии за очаквани загуби	(398)	(3)	(27)	(428)

Кредитни ангажименти	2021			
	фаза 1 12-месечни ОКЗ	фаза 2 ОКЗ за целия срок	фаза 3 ОКЗ за целия срок	Общо
	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.
Категория	243 241	1 110	471	244 822
Общо брутна балансова стойност	243 241	1 110	471	244 822
Провизии за очаквани загуби	(668)	(8)	(20)	(696)

Договори за финансови гаранции	2022			
	фаза 1 12-месечни ОКЗ	фаза 2 ОКЗ за целия срок	фаза 3 ОКЗ за целия срок	Общо
	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.
Категория	76 531	143	-	76 674
Общо брутна балансова стойност	76 531	143	-	76 674
Провизии за очаквани загуби	(46)	(8)	-	(54)

Договори за финансови гаранции	2021			
	фаза 1 12-месечни ОКЗ	фаза 2 ОКЗ за целия срок	фаза 3 ОКЗ за целия срок	Общо
	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.
Категория	52 665	-	-	52 665
Общо брутна балансова стойност	52 665	-	-	52 665
Провизии за очаквани загуби	(18)	-	-	(18)

Рискът от концентрация представлява възможността от загуба поради неправилна диверсификация на експозиции към клиенти, групи свързани клиенти, клиенти от един и същ икономически отрасъл или географска област.

Таблиците по-долу представят разрез на концентрациите на различните категории активи на Групата по региони и по икономически сектори.

Предоставени кредити и аванси на банки по амортизирана стойност

	2022 хил. лв.	2021 хил. лв.
Концентрация по сектор		
Централни банки	1 085	1 914
Български търговски банки	2 064	66 767
Чуждестранни търговски банки	87 354	113 776
Общо	90 503	182 457
Концентрация по регион		
Европа	73 496	172 022
Америка	12 717	5 146
Азия	4 290	5 289
Общо	90 503	182 457

Вземания по споразумения за обратно изкупуване на ценни книжа

	2022	2021
	хил. лв.	хил. лв.
Корпоративни:		
Строителство	66 978	69 265
Търговия и финанси	243 400	207 958
Транспорт и комуникации	22 700	21 696
Промисленост	15 358	14 713
Други	46 149	44 596
Общо	394 585	358 228

Концентрация по региони

Европа	394 585	358 228
Общо	394 585	358 228

Инвестиции в дългови ценни книжа по амортизирана стойност

	2022	2021
	хил. лв.	хил. лв.
Концентрация по сектор		
Държави	1 308 140	670 469
Банки	13 767	6 470
Корпоративни:		
Търговия и финанси	19 772	10 900
Общо	1 341 679	687 839

Концентрация по региони

Европа	1 313 282	678 178
Азия	9 684	9 661
Америка	18 713	-
Общо	1 341 679	687 839

Инвестиции в дългови ценни книжа, оценявани по справедлива стойност през Друг всеобхватен доход

	2022	2021
	хил. лв.	хил. лв.
Концентрация по сектор		
Държави	131 952	430 894
Корпоративни:		
Строителство	147 723	135 781
Промисленост	16 469	31 069
Търговия и финанси	200 955	214 796
Други	21 354	31 658
Общо	545 761	844 198

Концентрация по региони

Европа	545 761	844 198
Общо	545 761	844 198

51.2.5. Концентрация на кредитния риск		
Предоставени кредити и аванси на клиенти по амортизирана стойност	2022	2021
	хил. лв.	хил. лв.
Концентрация по сектор		
Банкиране на дребно:	1 522 358	1 396 839
Ипотечни	832 501	767 555
Потребителски	670 686	609 073
Кредитни карти	16 728	17 878
Други	2 443	2 333
Корпоративни:	1 785 826	1 762 542
Селско и горско стопанство	102 994	96 789
Промисленост	57 174	60 818
Строителство	455 296	502 017
Търговия и финанси	960 669	873 153
Транспорт и комуникации	104 406	127 500
Други	105 287	102 265
Общо	3 308 184	3 159 381
Концентрация по региони		
Европа	3 308 106	3 159 225
Америка	6	5
Азия	72	151
Общо	3 308 184	3 159 381
Кредитни ангажименти	2022	2021
	хил. лв.	хил. лв.
Концентрация по сектор		
Банкиране на дребно:	49 363	51 698
Ипотечни	883	1 280
Потребителски	11 641	11 160
Кредитни карти	36 839	39 258
Корпоративни:	39 889	193 124
Селско и горско стопанство	4 372	8 043
Промисленост	1 227	27 233
Строителство	15 560	35 934
Търговия и финанси	11 957	114 623
Транспорт и комуникации	5 080	5 430
Други	1 693	1 861
Общо	89 252	244 822
Концентрация по региони		
Европа	89 226	244 787
Америка	-	1
Близкия изток и Африка	26	34
Общо	89 252	244 822

Договори за финансови гаранции

	2022 хил. лв.	2021 хил. лв.
Концентрация по сектор		
Банкиране на дребно	33	66
Други	33	66
Корпоративни:	76 641	52 599
Селско и горско стопанство	1 191	400
Промисленост	6 925	7 462
Строителство	16 922	12 320
Търговия и финанси	24 592	19 927
Транспорт и комуникации	5 720	6 372
Други	21 292	6 118
Общо	76 674	52 665
Концентрация по региони		
Европа	76 674	52 665
Общо	76 674	52 665

Кредитни експозиции с мерки за реструктуриране

Като експозиции с мерки по реструктуриране Групата приема кредитни експозиции, по които са изменени първоначалните условия на договора, предизвикани от влошаване на финансовото състояние на длъжника, водещо до невъзможност да се изплати в срок пълния размер на дълга и които отстъпки Групата не би дала при други обстоятелства.

Измененията в първоначалните условия на договора във връзка с прилагане на мерките за реструктуриране могат да включват:

- Отлагане или разсрочване на плащането на главница, лихви или, където е приложимо, на такси, което води до намаление на размера на финансовото задължение;
- Частично или цялостно рефинансиране на договор за проблемен дълг, което се разрешава единствено когато длъжникът изпитва финансови затруднения;
- Пълно или частично отписване на дълг, което отписване води до намаление на размера на финансовото задължение;
- Изменение, включващо погасявания в резултат на придобиване от страна на Групата на обезпечение, се третира като мярка за реструктуриране, когато длъжникът изпитва финансови затруднения;
- Предоставени отстъпки на длъжник, който е в неизпълнение преди предоставянето на отстъпките;
- Намаление на лихвения процент по договора, с изключение на промяна в договорения лихвен процент, породена от промените в пазарните лихвени нива.

Информацията относно експозициите с мерки за реструктуриране е както следва:

2022	Корпоративни клиенти хил. лв.	Физически лица хил. лв.
Стойност преди обезценка	43 597	2 646
Обезценка	(6 669)	(461)
Стойност след обезценка	36 928	2 185
2021	Корпоративни клиенти хил. лв.	Физически лица хил. лв.
Стойност преди обезценка	43 407	2 721
Обезценка	(8 005)	(414)
Стойност след обезценка	35 402	2 307

Обезпечения по предоставени кредити

Жилищни ипотечни кредити на физически лица

Таблицата по-долу представя балансовата стойност на предоставените жилищни ипотечни кредити на физически лица според коефициент на обезпеченост (loan-to-value). Коефициентът се изчислява като съотношение на брутната стойност на кредитната експозиция към стойността на обезпечението. Стойността на обезпечението по жилищните ипотечни кредити се определя при отпускане на кредита и се обновява при настъпили съществени промени в цените на жилищния пазар.

Коефициент на обезпеченост (loan-to-value)

	2022	2021
	хил. лв.	хил. лв.
По-малко от 50%	255 324	187 086
От 50% до 75%	314 820	289 412
От 75% до 90%	199 782	216 569
От 90% до 100%	1 456	8 256
Над 100%	1 883	8 203
Общо	773 265	709 526

Предоставени кредити на юридически лица

По отношение на кредитите, предоставени на юридически лица, Групата определя като най-подходящ показател за рискова изложеност кредитоспособността на всеки отделен клиент. За това и Групата е възприела подход за индивидуална кредитна оценка и тестване за обезценка на кредити, предоставени на предприятия. За да гарантира допълнителна сигурност, освен регулярното наблюдаване на финансовото състояние на предприятията кредитополучатели, Групата изисква да бъдат учредени и обезпечения по кредитните експозиции. Групата приема за обезпечения по кредити на юридически лица ипотечи на недвижими имоти, залог на търговско предприятие, особен залог на материални активи, както и други гаранции и права на собственост.

Групата периодично анализира и обновява стойността на обезпеченията, взимайки предвид настъпили съществени промени на пазарната среда, нормативната уредба или други настъпили обстоятелства. При наличие на понижение в стойността на обезпечението, в резултат на което Групата счита, че то не е достатъчно, Групата изисква от длъжника да бъдат учредени допълнителни обезпечения като поставя определен срок, в който допълването да бъде изпълнено.

51.2.6. Анализ на ликвидния риск

Ликвидният риск представлява рискът Групата да не може да погаси своите задължения. Групата посреща нуждите си от ликвидни средства като внимателно следи плащанията по погасителните планове на дългосрочните финансови задължения както и входящите и изходящи парични потоци, възникващи в хода на оперативната дейност. Нуждите от ликвидни средства се следят за различни времеви периоди - ежедневно и ежеседмично както и на базата на 30-дневни прогнози. Нуждите от ликвидни средства в дългосрочен план - за периоди от 180 и 360 дни се определят месечно. Нуждите от парични средства се сравняват със заемите на разположение, за да бъдат установени излишъци или дефицити. Този анализ определя дали заемите на разположение ще са достатъчни, за да покрият нуждите на Групата за периода. Групата държи парични наличности, за да посреща ликвидните си нужди за периоди до 30 дни. Средства за дългосрочните ликвидни нужди се осигуряват чрез заеми в съответния размер и продажба на дългосрочни финансови активи. Към 31 декември 2022 г. падежите на договорните задължения на Групата (съдържащи лихвени плащания, където е приложимо) са обобщени както следва:

Към 31 декември 2022 г. падежите на договорните задължения на Групата (съдържащи лихвени плащания, където е приложимо) са обобщени както следва:

	Краткосрочни	Дългосрочни	
	До 12 месеца	От 2 до 5 години	Над 5 години
	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.
Облигационни заеми	5 104	242 238	-
Банкови заеми	56 903	96 011	24 156
Други заеми и финансираня	20 315	8 400	-
Задължения по лизингови договори	38 159	131 424	137 091
Задължения към депозанти	4 967 498	2 347 387	807
Депозити от банки	10 247	-	-
Задължения по споразумения за обратно изкупуване	2 420	-	-
Задължения по цесии	52 163	29 772	-
Търговски и други задължения	91 534	1 103	-
Задължения към свързани лица	43 930	10 114	1 035
Деривативи	677	-	-
Общо	5 288 950	2 866 449	163 089

Към 31 декември 2021 г. падежите на договорните задължения на Групата (съдържащи лихвени плащания, където е приложимо) са обобщени както следва:

	Краткосрочни	Дългосрочни	
	До 12 месеца	От 2 до 5 години	Над 5 години
	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.
Облигационни заеми	38 341	200 263	-
Банкови заеми	72 529	104 597	16 881
Други заеми и финансираня	20 198	7 114	-
Задължения по лизингови договори	44 027	152 597	85 072
Задължения към депозанти	4 688 163	2 228 951	766
Депозити от банки	41 146	-	-
Задължения по цесии	21 754	32 306	-
Задължения по споразумения за обратно изкупуване	2 282	11 678	-
Търговски задължения	126 248	598	-
Задължения към свързани лица	42 504	12 903	-
Деривативи	118	-	-
Общо	5 097 310	2 751 007	102 719

Стойностите оповестени в този анализ на падежите на задълженията представляват недисконтираните парични потоци по договорите, които могат да се различават от балансовите стойности на задълженията към отчетната дата. Годишните лихвени плащания са в размер на 16 739 хил. лв. (2021 г.: 15 633 хил. лв.).

Политика на Групата по отношение на банковата дейност

Ликвидният риск се поражда от несъответствието между матуритетната структура на активите и пасивите и липсата на достатъчно средства, с които Групата да посреща плащания по текущи финансови пасиви, както и да осигурява финансиране на увеличението на финансовите активи, и възможните искове по задбалансови задължения.

Адекватна на дейността ликвидност се постига, ако Групата е способна да осигури достатъчно средства за тези цели, посредством увеличение на пасивите или преобразуване на активите, възможно най-бързо и при сравнително ниски разходи, чрез потенциална продажба на ликвидни активи или привличане на допълнителни средства от паричните, капиталовите или валутните пазари. Превантивната функция в управлението на ликвидния риск се изразява в поддържане на приемливо равнище на ликвидност за осигуряване защита срещу евентуални загуби при

непредвидена продажба на активи. Специализираният колективен орган за управление на ликвидността в Групата е Комитет за управление на активите и пасивите. Той провежда възприетата от ръководството на Групата политика по управление на ликвидния риск.

Количествен измерител на ликвидния риск, съобразно регулациите на БНБ и ЕБО е Отношението на ликвидно покритие – показателят LCR. Това съотношение представя превишението на ликвидния буфер (ликвидните активи) на Групата над нетните изходящи ликвидни потоци.

Отношението на ликвидно покритие на Групата към 31.12.2022 г. е в размер на 376.01% (31.12.2021 г.: 357.20%) и надвишава нормативното изискване от 100%.

Разпределението на финансовите активи и пасиви на Групата по отношение на банковата дейност към 31 декември 2022 г., съобразно техния остатъчен срок е следното:

	До 1 месец	От 1 до 3 месеца	От 3 месеца до 1 година	От 1 година до 5 години	Над 5 години	Общо
	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.
ФИНАНСОВИ АКТИВИ						
Парични средства и парични салда в Централни банки	1 983 943	-	-	-	-	1 983 943
Предоставени ресурси и аванси на банки	87 559	-	-	-	2 934	90 493
Вземания по споразумения за обратно изкупуване на ценни книжа	116 103	123 349	155 133	-	-	394 585
Финансови активи, оценявани по справедлива стойност през печалбата или загубата	23 169	-	177 249	3 158	7 429	211 005
Предоставени кредити и аванси на клиенти, нетно	46 634	111 145	297 543	1 558 920	1 292 172	3 306 414
Финансови активи, оценявани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход	755	-	6 021	240 908	317 059	564 743
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност	9 779	204 307	100 598	450 702	583 767	1 349 153
ОБЩО ФИНАНСОВИ АКТИВИ	2 267 942	438 801	736 544	2 253 688	2 203 361	7 900 336
ФИНАНСОВИ ПАСИВИ						
Депозити от банки	17 673	-	-	-	-	17 673
Задължения към други депозанти	3 124 136	445 169	1 083 442	2 689 652	1 783	7 344 182
Емитирани облигации	-	168	-	9 752	25 450	35 370
Провизии за задължения	-	-	481	-	-	481
Други задължения	8 517	1 853	9 342	27 493	9 478	56 683
ОБЩО ФИНАНСОВИ ПАСИВИ	3 150 326	447 190	1 093 265	2 726 897	36 711	7 454 389

Разпределението на финансовите активи и пасиви на Групата към 31 декември 2021 г., съобразно техния остатъчен срок е следното:

	До 1 месец	От 1 до 3 месеца	От 3 месеца до 1 година	От 1 година до 5 години	Над 5 години	Общо
	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.
ФИНАНСОВИ АКТИВИ						
Парични средства и парични салда в Централни банки	1 963 552	-	-	-	-	1 963 552
Предоставени ресурси и аванси на банки	179 507	-	-	-	2 918	182 425
Вземания по споразумения за обратно изкупуване на ценни книжа	111 225	114 303	131 454	-	-	356 982
Финансови активи, оценявани по справедлива стойност през печалбата или загубата	25 379	-	257 829	11 937	(1 162)	293 983
Предоставени кредити и аванси на клиенти, нетно	38 827	68 738	458 739	1 363 017	1 191 317	3 120 638
Финансови активи, оценявани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход	753	122 858	31 928	272 600	430 967	859 106
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност	9 640	11 097	58 551	217 778	390 119	687 185
ОБЩО ФИНАНСОВИ АКТИВИ	2 328 883	316 996	938 501	1 865 332	2 014 159	7 463 871
ФИНАНСОВИ ПАСИВИ						
Депозити от банки	52 893	-	-	-	-	52 893
Задължения към други депозанти	3 112 063	451 048	1 153 755	2 228 951	766	6 946 583
Емитирани облигации	-	-	-	-	25 450	25 450
Провизии за задължения	-	-	713	-	-	713
Други задължения	12 285	1 842	8 001	27 500	14 549	64 177
ОБЩО ФИНАНСОВИ ПАСИВИ	3 177 241	452 890	1 162 469	2 256 451	40 765	7 089 816

Финансовите пасиви на Групата по отношение на банковата дейност са формирани основно от привлечени средства от други депозанти – депозити на физически и юридически лица.

В таблиците по-горе част от привлечените средства по разплащателни сметки без остатъчен матуритет в размер на 2 153 008 хил. лв. към 31 декември 2022 (2021 г.: 1 665 762 хил. лв.) е представена в диапазона от 1 година до 5 години, тъй като Групата счита тази наличност за надежден дългосрочен ресурс на база на среднодневната наличност по тези сметки през 2022 и 2021 година.

Продължаващата глобална пандемия от коронавирус Covid-19 не оказва пряк ефект върху ликвидността на Групата, доколкото ликвидната позиция, измерена чрез ликвидно покритие е неколккратно над регулаторното изискване. Не са налице изтичания на средства на клиенти, напротив привлечените средства от други депозанти увеличават своя годишен прираст.

Финансовите активи като средство за управление на ликвидния риск

При оценяването и управлението на ликвидния риск Групата отчита очакваните парични потоци от финансови инструменти по-специално наличните парични средства и търговски вземания. Наличните парични ресурси и търговски и други вземания надвишават значително текущите нужди от изходящ паричен поток. Съгласно сключените договори всички парични потоци от търговски и други вземания са дължими в срок до 1 година.

52. Оценяване по справедлива стойност

52.1. Оценяване по справедлива стойност на финансови инструменти

Финансовите активи и пасиви, отчитани по справедлива стойност в консолидирания финансов отчет за финансовото състояние, са групирани в три нива съобразно йерархията на справедливата стойност.

Тази йерархия се определя въз основа на значимостта на входящата информация, използвана при определянето на справедливата стойност на финансовите активи и пасиви, както следва:

- 1 ниво: пазарни цени (некоригирани) на активни пазари за идентични активи или пасиви;
- 2 ниво: входяща информация, различна от пазарни цени, включени на ниво 1, която може да бъде наблюдавана по отношение на даден актив или пасив, или пряко (т. е. като цени) или косвено (т. е. на база на цените); и
- 3 ниво: входяща информация за даден актив или пасив, която не е базирана на наблюдавани пазарни данни.

Даден финансов актив или пасив се класифицира на най-ниското ниво на значима входяща информация, използвана за определянето на справедливата му стойност.

31 декември 2022 г.	Пояснение	Ниво 1 хил. лв.	Ниво 2 хил. лв.	Ниво 3 хил. лв.	Общо хил. лв.
Активи					
Финансовите активи, оценявани по справедлива стойност през печалбата или загубата	а)	1 735 191	70 617	378 035	2 183 843
Капиталови инструменти по справедлива стойност през друг всеобхватен доход	б)	23 794	217	77 139	101 150
Дългови инструменти, оценявани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход	в)	474 656	-	84 789	559 445
Общо активи		2 233 641	70 834	539 963	2 844 438
Пасиви					
Деривативни финансови инструменти		-	677	-	677
Общо пасиви		-	677	-	677

31 декември 2021 г.	Пояснение	Ниво 1 хил. лв.	Ниво 2 хил. лв.	Ниво 3 хил. лв.	Общо хил. лв.
Активи					
Финансовите активи, оценявани по справедлива стойност през печалбата или загубата	а)	1 614 783	4 042	431 371	2 050 196
Капиталови инструменти по справедлива стойност през друг всеобхватен доход	б)	28 632	753	53 110	82 495
Дългови инструменти, оценявани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход	в)	729 286	259	129 896	859 441
Общо активи		2 372 701	5 054	614 377	2 992 132
Пасиви					
Деривативни финансови инструменти		-	118	-	118
Общо пасиви		-	118	-	118

През отчетните периоди не е имало съществени трансфери между нива 1 и 2.

Определяне на справедливата стойност

Методите и техниките за оценяване, използвани при определянето на справедливата стойност, не са променени в сравнение с предходния отчетен период.

а) борсово търгувани ценни книжа и облигации

Всички пазарно търгувани акции са представени в български лева и са публично търгувани на Българска фондова борса, София. Справедливите стойности са били определени на база на техните борсови цени-продава към отчетната дата.

б) ценни книжа и облигации, които не се търгуват борсово

Оценката по справедлива стойност се базира на наблюдавани цени на скорошни пазарни сделки с акции на подобни дружества, коригирани за специфични фактори.

в) деривативи

Когато деривативните финансови инструменти са търгувани на борсови пазари или на ликвидни извънборсови пазари, Групата използва цените при затваряне на борсовите пазари към отчетната дата. Когато деривативните финансови инструменти, които не са търгувани на активни пазари, справедливата стойност на тези договори се определя чрез използването на техники за оценка, като се използват наблюдавани пазарни данни (ниво 2).

г) заеми в лева

Справедливата стойност на заемите се определя чрез използването на техники за оценяване.

Всички значими входящи данни за модела са основани на наблюдавани пазарни цени, а именно пазарни лихвени проценти по подобни заеми с подобен риск.

52.2. Оценяване по справедлива стойност на нефинансови активи

Следната таблица представя нивата в йерархията на нефинансови активи към 31 декември 2022 г., оценявани периодично по справедлива стойност:

31 декември 2022 г.	Ниво 1 хил. лв.	Ниво 2 хил. лв.	Ниво 3 хил. лв.	Общо хил. лв.
Инвестиционни имоти:				
- земи, сгради, хангари и обслужващи пристройки	-	-	556 165	556 165
Активи с право на ползване:				
- летателни апарати	-	-	320 105	320 105
31 декември 2021 г.	Ниво 1 хил. лв.	Ниво 2 хил. лв.	Ниво 3 хил. лв.	Общо хил. лв.
Инвестиционни имоти:				
- земи, сгради, хангари и обслужващи пристройки	-	-	534 135	534 135
Активи с право на ползване:				
- летателни апарати	-	-	315 683	315 683

Справедливата стойност на недвижимите имоти на Групата е определена на базата на доклади на независими лицензирани оценители.

Земи и сгради (Ниво 3)

Земите и сградите са преоценени на 31.12.2022 г.

Активи с право на ползване (Ниво 3)

Към 31.12.2022 г. Групата е извършила процедури по проверка на справедливата стойност на група Летателните апарати, които са признати като активи с право на ползване. Не са извършени преоценки към 31.12.2022 г.

53. Политика и процедури за управление на капитала

Целите на Групата във връзка с управление на капитала са:

- да осигури способността на Групата да продължи да съществува като действащо предприятие; и
- да осигури адекватна рентабилност за собствениците, като определя цената на продуктите и услугите си в съответствие с нивото на риска.

Групата наблюдава капитала на базата на съотношението на капитал към нетния дълг.

Групата определя капитал на основата на балансовата стойност на собствения капитал представени в отчета за финансовото състояние.

Нетният дълг се изчислява като общ дълг намален с балансовата стойност на парите и паричните еквиваленти.

Целта на Групата е да поддържа съотношението на капитал към нетен дълг в граници които да осигуряват релевантно и консервативно съотношение на финансиране.

Групата управлява структурата на капитала и прави необходимите поправки в съответствие с промените в икономическата обстановка и рисковите характеристики на съответните активи. За да поддържа или коригира капиталовата структура Групата може да промени сумата на дивидентите изплащани на акционерите да върне капитал на акционерите да емитира нови акции или да продаде активи за да намали задълженията си.

Капиталът за представените отчетни периоди може да бъде анализиран както следва:

	2022 хил. лв.	2021 хил. лв.
Собствен капитал	1 609 776	1 736 363
Капитал	1 609 776	1 736 363
Дълг	10 471 833	10 032 355
- Пари и парични еквиваленти	(2 182 676)	(2 383 947)
Нетен дълг	8 289 157	7 648 408
Съотношение на капитал към нетен дълг	1:5.15	1:4.40

През 2022 г. изменението на съотношението се дължи на увеличението на нетния дълг и намалението на собствения капитал в резултат на промяната в счетоводната политика, описана в приложение 5 и ръста в задълженията към депозанти. Групата е спазила условията във връзка със своите договорни задължения включително поддържането на определени капиталови съотношения.

54. Събития след края на отчетния период

Между датата на консолидирания финансов отчет и датата на оторизирането му за издаване възникнаха следните некorigиращи събития за Групата:

На 22 юни 2023 г. Групата е придобила участие със значително влияние в Дюфри София ООД., със седалище гр. София, бул. Брюксел 1. Дружеството има предмет на дейност предоставяне на търговски услуги на пътници с безмитни и обмитени стоки в самолети и на летища, пристанища, сухопътни граници, дипломатически магазини и военни бази в България, осъществяване на търговия на дребно като безмитен оператор в България, включително, но не ограничено до летища и предоставяне на пътници на услуги, свързани с храна и напитки, в България, включително, но не ограничено до летища.

55. Одобрение на консолидирания финансов отчет

Консолидираният финансов отчет към 31 декември 2022 г. (включително сравнителната информация) е одобрен и приет от Съвета на директорите на 31 август 2023 г.